

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

8-9 (274-275) 2019 Revista Uniunii Polonezilor din România

Warszawa, 29 sierpnia 2019 r.

Organizatorzy i Uczestnicy
obchodów 21. Dni Polskich w Suczawie
Suczawa, Rumunia

Szanowny Panie Prezesie,
Szanowny Panie Posle,
Drogi Rodaku -
Szanowni Państwo

w imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Andrzeja Dudy oraz własnym, serdecznie pozdrawiam wszystkich uczestników obchodów Dni Polskich pod hasłem „Bliżej Siebie”, organizowanych już po raz dwudziesty pierwszy w Suczawie.

Dzisiejsza uroczystość, przypadająca w roku stulecia nawiązania polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych, to jedno z ważniejszych spotkań polskiej społeczności mieszkającej na bukowinowskiej ziemi. To miejsce spotkania ludzi, którzy dają wspaniały przykład patriotyzmu, dbają o zachowanie swojej tożsamości poprzez pielęgnowanie i rozpowszechnianie tradycji narodowych, polskiej kultury, języka ojczystego i historii Rzeczypospolitej.

Państwa postawa świadczy o dużej wrażliwości i głębokim zaangażowaniu w sprawy, które są ważne zarówno dla Polaków, jak i Polonii rumuńskiej. Jestem wdzięczny za to, że aktywnie działacie na rzecz budowania wspólnoty narodowej za granicą, dbając o pozytywny wizerunek naszego kraju.

Dziękuję wszystkim tym, którzy przybyli do Suczawy, aby wyrazić swoje przywiązanie do Ojczyzny. Na szczególne słowa uznania zasługuje bogaty program spotkania, obejmujący sympozja, koncerty oraz wystawy promujące najnowsze wydawnictwa poświęcone relacjom polsko-rumuńskim. Pozwala to przybliżyć najmłodszym Rodakom, urodzonym w Rumunii, historię narodu polskiego oraz piękno rodzimej kultury i tradycji.

W imieniu Pana Prezydenta oraz własnym, dziękuję za wszystko co robią Państwo dla umacniania więzi z Rzeczpospolitą. Życzę Państwu wspaniałych wrażeń towarzyszących dzisiejszej uroczystości oraz pomyślności i sukcesów w życiu zawodowym i osobistym.

2 tygodni wcześniej,

Cancelaria Președintelui Republicii Polone
Secretar de Stat Adam Kwiatkowski

Varșovia, 29 august 2019

Organizatorilor și participanților la cea de-a XXI-a ediție
a Zilelor Culturii Polone la Suceava, România

Stimate Domnule Președinte, Stimată Doamnă Deputat,
Dragi Compatrioți, Stimate Doamne, Stimați Domni,

În numele Președintelui Republicii Polone, Domnul Andrzej Duda și al meu personal, îi salut cordial pe toți participanții la Zilele Culturii Polone sub deviza „Mai aproape unii de alții” organizate la Suceava deja pentru a XXI-a oară.

Manifestarea de astăzi care are loc în anul centenarului stabilirii relațiilor diplomatice este una dintre cele mai importante întâlniri ale minorității polone care locuiește pe pământul bucovinean, oamenilor care oferă un exemplu admirabil de patriotism, se îngrijesc să-și păstreze identitatea prin păstrarea și transmiterea tradițiilor naționale, a culturii polone, a limbii materne și a istoriei Republicii Polone.

Atitudinea Dumneavoastră atestă o mare sensibilitate și implicare în chestiuni care sunt importante atât pentru polonezi, cât și pentru diaspora poloneză din România. Vă sunt recunoscător pentru că participați activ la crearea unei comunități naționale în afara granițelor, având totodată grijă de imaginea pozitivă a țării noastre.

Mulțumesc tuturor celor care au venit la Suceava pentru a-și exprima atașamentul pentru Patrie. Deosebite cuvinte de aprecieri merită programul bogat al întâlnirii care cuprinde un simpozion, concerte, expoziții și lansarea celor mai noi publicații dedicate relațiilor polono-române. Evenimentul le face cunoscută celor mai tineri compatrioți, istoria poporului polonez, precum și frumusețea culturii și a tradițiilor poloneze.

În numele Domnului Președinte și al meu personal Vă mulțumesc pentru ceea ce faceți pentru întărirea legăturii cu Republica Polonă. Vă urez să aveți impresii minunate la evenimentul de astăzi, dar și noroc și succes în viața profesională și personală.

Cu respect,
Adam Kwiatkowski

Nieco wcześniej niż w latach ubiegłych, bo w dniach 29-31 sierpnia, odbyły się tegoroczne Dni Polskie – największe przedsięwzięcie organizowane przez Związek Polaków w Rumunii od ponad 20 lat, a w jego ramach międzynarodowe sympozjum, imprezy kulturalne i polonijne dożynki.

Dni Polskie, tradycyjnie już w gościnnym Muzeum Bukowiny, uroczyście otworzył prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher, rozpoczynając od powitania gości. Odczytano następnie list sekretarza stanu Adama Kwiatkowskiego z Kancelarii Prezydenta RP Andrzeja Dudy oraz marszałka Senatu RP Stanisława Karczewskiego. Organizatorzy otrzymali listy przesłane na tę okoliczność także przez wicemarszałek Sejmu RP i przewodniczącą Polsko-Rumuńską Grupy Parlamentarnej Małgorzatę Gosiewską, przewodniczącą Sejmowej Komisji Łączności z Polakami za Granicą Lidie Burzyńską, zastępcę dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ Marka Szczepanowskiego i przewodniczącego Komisji ds. Współpracy z Polakami i Polonią za Granicą Sejmiku Województwa Małopolskiego Jerzego Fedorowicza.

Podczas otwarcia głos zabrali: reprezentująca Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP radca – minister Iwona Frączek z Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą, która odczytała list od dyrektora DWPPG Iwony Kozłowskiej, Konsul RP w Bukareszcie, który odczytał także list JE Ambasadora Marcina Wilczka, dyrektor Instytutu Polskiego w Bukareszcie Agnieszka Skieterska, dowódca V zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego stacjonującego w Krajowej mjr Jacek Ćwieka, sekretarz stanu w Departamencie Relacji Interakcyjnych przy Rządzie Rumunii Amet Aledin, wojewoda suczawski Mirela Elena Adomnicăi, wiceprzewodniczący Rady Wojewódzkiej Marin Gheorghe Niță oraz zastępca burmistrza Suczawy Lucian Haršovschi. Gośćmi tegorocznych Dni Polskich była także delegacja naszych rodaków z Ukrainy z Władysławem Strutyńskim – prezesem Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach.

Zaraz po części oficjalnej w kilku słowach pozegnaliśmy naszych przyjaciół: Gheorghe Ostafiego z Muzeum Bukowiny w Suczawie, Aleksandra Semlaka z Krakowa oraz Artura Grzybowskiego z Wieliczki – przez lata związanych z dorocznymi suczawskimi spotkaniami, którzy niestety na zawsze od nas odeszli.

Puțin mai devreme decât în anii precedenți, în zilele de 29-31 august, au avut loc Zilele Culturii Polone din acest an – cea mai mare acțiune organizată de Uniunea Polonezilor din România de peste 20 de ani, în cadrul căreia au loc simpozionul internațional, evenimente culturale și Sărbătoarea Rodelor.

Zilele Culturii Polone au fost deschise, în mod tradițional la Muzeul Bucovinei, de președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, începând cu întâmpinarea oaspeților. Au fost citite apoi scrisorile de la Cancelaria Președintelui R.P., Andrei Duda și de la mareșalul Senatului R.P., Stanisław Karczewski. De asemenea, organizatorii au primit scrisori trimise cu acest prilej de la vice-mareșalul Seimului R.P. și președintele Grupului Parlamentar Polono-Român, Małgorzata Gosiewska, președinta Comisiei de Legătură cu Polonezii din Străinătate din cadrul Seimului, Lidia Burzyńska, directorul adjunct al Departamentului de Diplomatie Publică și Culturală al Ministerului Afacerilor Externe, Marek Szczepanowski și președintele Comisiei de Colaborare cu Polonezii și Diaspora Poloneză din Străinătate a Consiliului Voievodatului Małopolska, Jerzy Fedorowicz.

La deschidere au luat cuvântul: reprezentanta Ministerului Afacerilor Externe al R.P., ministrul consilier Iwona Frączek de la Departamentul de Colaborare cu Diaspora Poloneză și Polonezii din Străinătate (DWPPG), care a dat citire scrisorii directorului DWPPG Iwona Kozłowska, Consulul R.P. la București care a dat citire scrisorii ES ambasadorul R.P. la București, Marcin Wilczek, directorul Institutului Polonez din București, Agnieszka Skieterska, comandantul schimbului V al Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova, mr. Jacek Ćwieka, secretarul de stat al Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României, Amet Aledin, prefectul județului Suceava, Mirela Elena Adomnicăi, vicepreședintele Consiliului Județean, Marin Gheorghe Niță, precum și viceprimarul orașului Suceava, Lucian Haršovschi. Oaspetele ediției din acest an a Zilelor Culturii Polone a fost de asemenea delegația compatrioților noștri din Ucraina împreună cu Władysław Strutyński – președinte al Societății de Cultură Polonă „Adam Mickiewicz” din Cernăuți.

Imediat după partea oficială am ținut un moment de reculegere pentru prietenii noștri: George Ostafi de la Muzeul Bucovinei din Suceava, Aleksander Semlak din Cracovia, precum și Artur Grzybowski din Wieliczka – care au fost legați mulți ani de întâlnirile anuale organizate la Suceava, care din păcate ne-au părăsit pentru totdeauna.

Rozpoczęcie obrad sympozjum poprzedziła wystawa pt. „Walka i cierpienie. Obywatele polscy podczas II wojny światowej”, przygotowana przez Muzeum II Wojny Światowej z Gdańska we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP, której rumuńską wersję, wzbogaconą o informacje dotyczące wspólnej wojennej historii Polski i Rumunii, opracował Instytut Polski w Bukareszcie. Przypadająca w tym roku 80. rocznica wybuchu II wojny światowej jest bowiem także rocznicą polskiego uchodźstwa do Rumunii.

Tegoroczne sympozjum odbywało się pod tytułem „O relacjach polsko-rumuńskich na przestrzeni wieków w stulecie nawiązania stosunków dyplomatycznych”. Mija bowiem w tym roku 100 lat, odkąd w czerwcu 1919 r. hr. Aleksander Skrzyński został polskim posłem w Bukareszcie, a Alexandru Florescu w sierpniu tegoż roku przedstawicielem dyplomatycznym Rumunii w Warszawie. Podczas dwudniowych obrad zaprezentowano 46 referatów w trzech sekcjach: „W kręgu historii”, „W kręgu kultury i literatury” oraz „W kręgu problematyki bukowińskiej”. Tradycyjnie już sympozjum cha-

Deschiderea simpozionului a fost precedată de expoziția „Luptă și suferință. Polonezii în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial”, pregătită de Muzeul celui de-Al Doilea Război Mondial din Gdańsk în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe al R.P. a cărei versiune românească îmbogățită cu informații referitoare la istoria comună a Poloniei și României din timpul războiului a fost pregătită de Institutul Polonez din București. Deoarece aniversarea a 80 de ani de la izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial din acest an este și aniversarea exilului polonez în România.

Simpozionul din acest an a fost intitulat „Despre relațiile polono-române de-a lungul timpului în anul centenarului stabilirii relațiilor diplomatice”. Se împlinesc în acest an 100 de ani de când în iunie 1919 Aleksander Skrzyński a devenit trimisul polonez la București, iar Alexandru Florescu în august, în același an, a devenit reprezentant diplomatic al României la Varșovia. În timpul celor două zile de dezbateri s-au prezentat 46 de referate în trei secțiuni: „În lumea istoriei”, „În lumea culturii și literaturii”, precum și „În lumea problematicei bucovinene”. În mod tradițional, simpozionul s-a caracterizat

rakteryzowała niezwykle różnorodność tematyczna. Poruszono bardzo wiele aspektów polsko-rumuńskich związków historycznych w ich najróżniejszych przejawach i okresach, poczynwszy od najdawniejszych relacji polsko-moldawskich, przez okres intensywnej współpracy polsko-rumuńskiej w międzywojniu, zagadnienia z czasów obu wojen, w tym kilka referatów związanych z rocznicą wybuchu II wojny światowej i polskiego uchodźstwa do Rumunii. Także pozostałe dwie sekcje prezentowały się niezwykle ciekawie i różnorodnie. Poszczególne panele kończyły dyskusje, a samo sympozjum krótkie podsumowanie, poprowadzone przez prof. Krzysztofa Nowaka, oraz prezentacja wydawnictw związanych z Polską i Rumunią, jakie w ostatnim roku ukazały się w obu krajach.

Prof. Constantin Geambașu – wybitny tłumacz polskiej literatury zaprezentował kolejne antologie polskiej poezji, które w jego przekładzie ukazały się w przeciągu ostatniego roku: „În căutarea luminii” Adama Zagajewskiego, „O cameră mai mare decât pâinea” Juliana Kornhausera i „Pentru cine tac clopotele” Krzysztofa Karaska. Vasile Moga opowiedział natomiast o swoich zmaganiach z przekładem polskiej klasyki – „Irydion” Zygmunta Krasińskiego. Prof. Krzysztof Nowak zaprezentował: „Wizyty szefów państw w ramach wzajemnych stosunków Polski i Rumunii w dwudziestoleciu międzywojennym” Henryka Walczaka, dwujęzyczną książkę wydaną w Kiszyniowie „Podróż do minionego świata. Wspomnienia Polaka z Besarabii. O călătorie în lumea de odinioară. Amintirile unui polonez din Basarabia” Tadeusza Gaydamowicza oraz polsko-rumuński zbiór artykułów pod redakcją prof. Krzysztofa Nowaka i prof. Florina Anghela, wydany w 2018 r. przez Rumuński Instytut Kultury w Warszawie przy współpracy z Instytutem Polskim w Bukareszcie – „Odrodzenie Polski i Zjednoczenie Rumunii. W stulecie nawiązania polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych. Renașterea Poloniei și Unirea Romaniei. Despre centenarul stabilirii relațiilor diplomatice polono-române”. Prof. Aleksander Smoliński przedstawił natomiast zredagowaną przez siebie pracę zbiorową „Mało znana I wojna światowa. Studia i szkice z dziejów Wielkiej Wojny na froncie wschodnim oraz rumuńskim, na Morzu Śródziemnym i na Dalekim Wschodzie”.

Niezwykle ważną publikację zaprezentowali wspólnie prof. Helena Krasowska, dr Magdalena Pokrzyńska i prof. Lech Aleksy Suchomłynow. Książka ich autorstwa „Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Mowa polska na Bukowinie: Rumunia

printr-o diversitate tematică deosebită. Au fost discutate foarte multe aspecte ale legăturilor istorice polono-române în cele mai diverse manifestări și perioade, începând de la cele mai vechi relații polono-moldave, din perioada interbelică când a avut loc intensă colaborare polono-română, probleme din timpul celor două războaie, câteva legate de aniversarea izbucnirii celui de-Al Doilea Război Mondial și a refugiului polonez în România. De asemenea, celelalte două secțiuni s-au prezentat extraordinar de interesant și divers. Fiecare panel în parte a fost încheiat de discuții, iar simpozionul a fost încheiat cu concluziile realizate de prof. Krzysztof Nowak și lansarea de cărți legate de Polonia și România care au apărut în ultimul an în ambele țări.

Prof. Constantin Geambașu – un remarcabil traducător al literaturii polone a prezentat antologii ale poeziei polone care au apărut în traducerea sa în ultimul an: „În căutarea luminii” de Adam Zagajewski, „O cameră mai mare decât pâinea” de Julian Kornhauser și „Pentru cine tac clopotele” de Krzysztof Karasek. În schimb, Vasile Moga a povestit despre traducerea operei clasice poloneze – „Iridion” de Zygmunt Krasiński. Prof. Krzysztof Nowak a prezentat: „Wizyty szefów państw w ramach wzajemnych stosunków Polski i Rumunii w dwudziestoleciu międzywojennym” (Vizitele șefilor de stat în cadrul relațiilor reciproce dintre Polonia și România în perioada interbelică) de Henryk Walczak, o carte bilingvă editată în Chișinău „Podróż do minionego świata. Wspomnienia Polaka z Besarabii. O călătorie în lumea de odinioară. Amintirile unui polonez din Basarabia” de Tadeusz Gaydamowicz și o culegere polono-română sub redacția prof. Krzysztof Nowak și a prof. Florin Anghel, editată în 2018 de Institutul Cultural Român din Varșovia în colaborare cu Institutul Polonez din București – „Odrodzenie Polski i Zjednoczenie Rumunii. W stulecie nawiązania polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych. Renașterea Poloniei și Unirea României. Despre centenarul stabilirii relațiilor diplomatice polono-române”. În schimb, prof. Aleksander Smoliński în calitate de redactor a prezentat o lucrare colectivă intitulată „Mało znana I wojna światowa. Studia i szkice z dziejów Wielkiej Wojny na froncie wschodnim oraz rumuńskim, na Morzu Śródziemnym i na Dalekim Wschodzie” („Primul Război Mondial puțin cunoscut. Studii și schițe din istoria marelui război pe frontul de est și românesc, pe Marea Mediterană și în Orientul Îndepărtat”).

O publicație extrem de importantă au prezentat împreună prof. Helena Krasowska, dr. Magdalena Pokrzyńska și prof. Lech Aleksy Suchomłynow. Cartea a căror autori sunt, intitulată „Mărturia patrimoniului pe cale de dispariție. Limba polonă în

– Ukraina”, wydana w 2018 r. przez Instytut Slawistyki PAN, jest bowiem pierwszym całościowym studium dotyczącym mowy Polaków zamieszkujących zarówno rumuńską, jak i ukraińską Bukowinę. Magdalena Pokrzyńska zaprezentowała ponadto „Słownik gwary bukowińskiej z lubuskiej Brzeźnicy i jej okolic” Jadwigi Pareckiej – twórczyni zespołu „Watra”, autorki wielu opracowań dotyczących historii i obrzędowości górali czadeckich osiadłych po II wojnie światowej na Ziemi Lubuskiej.

Swoje książki zaprezentowali także przedstawiciele rumuńskiej Polonii z Bukaresztu: Danuta Roman dwujęzyczny zbiór esejów „Ogród polskiej pamięci. Grădina memoriei poloneze”, Bogdan Polipciuc tomik wierszy „Owoce korzeni. Fructele rădăcinilor” i przekład na język rumuński „Listów z podróży po Ameryce” („Scrisori din călătoria în America”) Henryka Sienkiewicza oraz Gabriel Klimowicz swoją powieść „Nunta”.

Podczas promocji wydawnictw zaprezentowano również „Wielki słownik polsko-rumuński” autorstwa Iona Robciuka oraz Constantina Geambașu, Vasile Moga, Mariny Ilie i Cristiny Godun, wydany w tym roku pod patronatem Prezydentów RP i Rumunii z okazji stulecia nawiązania polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych.

Po symposium i prezentacji organizatorzy, wraz z Instytutem Polskim w Bukareszcie, zaprosili mieszkańców Suczawy na projekcję filmu „Zimna wojna”, będącego opowieścią o trudnej miłości w trudnych czasach, wyreżyserowanego przez Pawła Pawlikowskiego – laureata Oscara za film „Ida” w 2015 r. „Zimna wojna” zdobyła Złotą Palmę za reżyserię na 71. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Cannes. Otrzymała także Europejską Nagrodę Filmową w kategorii najlepszego filmu fabularnego. Jako pierwszy polski film otrzymała w 2019 r. trzy nominacje do Oscara (najlepszy film nieanglojęzyczny, najlepsza reżyseria i najlepsze zdjęcia). Pokaz cieszył się sporym zainteresowaniem, o czym najlepiej świadczyła całkowicie wypełniona sala w Muzeum Bukowiny.

Dalszym ciągiem Dni Polskich były polonijne dożynki. Odbywają się one od 2006 r. w Nowym Solonce i są dla naszych gości doskonałą okazją do poznania rumuńskiej Polonii i jej sąsiadów na pięknej Bukownie, której wieloetniczne tradycje sprzyjają realizacji hasła „Bliżej siebie”, towarzyszącego całym Dniom Polskim.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Bucovina: România – Ucraina”, editată în 2018 de Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe este primul studiu referitor la graiul polonezilor care locuiesc atât în Bucovina românească, precum și în cea ucraineană. Magdalena Pokrzyńska a mai prezentat și „Słownik gwary bukowińskiej z lubuskiej Brzeźnicy i jej okolic” (Dicționarul graiului bucovinean din satul Brzeźnica din regiunea Lubuskie și împrejurimile sale) de Jadwiga Parecka – inițiatoarea ansamblului „Watra”, autoarea multor lucrări referitoare la istoria și datinile muntenilor din Czadca care s-au stabilit după Al Doilea Război Mondial în regiunea Lubuskie.

De asemenea, și-au prezentat cărțile reprezentanții diasporei polone din România, din București: Danuta Roman – o culegere de eseuri „Ogród polskiej pamięci. Grădina memoriei poloneze”, Bogdan Polipciuc – un volum de versuri „Owoce korzeni. Fructele rădăcinilor” și traducerea în limba română „Scrisorilor din călătoria în America” de Henryk Sienkiewicz, precum și Gabriel Klimowicz romanul său „Nunta”.

În timpul lansării cărților a fost prezentat, de asemenea, „Marele dicționar polon-român” ai cărui autori sunt Ion Robciuc și Constantin Geambașu, Vasile Moga, Marina Ilie, Cristina Godun, editat sub înaltul patronaj al președintelui Republicii Polone și al președintelui României cu ocazia centenarului stabilirii relațiilor diplomatice polono-române.

După simpozion și lansarea de cărți, organizatorii împreună cu Institutul Polonez din București i-au invitat pe locuitorii Sucevei la proiecția filmului „Războiul rece” – poveste de iubire imposibilă în vremuri imposibile – în regia lui Paweł Pawlikowski – laureat al premiului Oscar pentru filmul „Ida” în anul 2015. „Războiul rece” a obținut Globul de Aur pentru regie la cea de a 71-a ediție a Festivalului Internațional de Film de la Cannes. A obținut și Premiul Academiei Europene de Film la categoria cel mai bun film de lung metraj. Ca prim film polonez a obținut în anul 2019 trei nominalizări la Oscar (cel mai bun film străin, cea mai bună regie și cele mai bune fotografii). Proiecția de film s-a bucurat de un mare interes, lucru dovedit de sala plină de la Muzeul Bucovinei.

Zilele Culturii Polone au continuat cu Sărbătoarea Roadelor a Diasporei Poloneze din România. Aceasta are loc din anul 2006 la Solonețu Nou și reprezintă pentru oaspeții noștri o ocazie perfectă de a cunoaște diaspora poloneză din România și a vecinilor ei din frumoasa Bucovină în care tradițiile multietnice sprijină realizarea deizei „Mai aproape unii de alții” care însoțește Zilele Culturii Polone.

Trad. Ilona Biseada

Foto: Ierzyńska Michalina Budaś, Iuliana Agneșca Dascălu

O relacjach polsko-rumuńskich
na przestrzeni wieków w stulecie
nawiązania stosunków dyplomatycznych

Despre relațiile polono-române de-a
lungul timpului în anul centenarului
stabilirii relațiilor diplomatice

PROGRAM

W kręgu historii | În lumea istoriei

Moderator: prof. Ilona Czamańska

prof. dr hab. Ilona Czamańska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Universitatea „Adam Mickiewicz” din Poznań

Księstwa rumuńskie w diariuszach poselskich XVI-XVIII wieku

Principatele române în jurnalele soliilor poloneze în secolele XVI-XVIII

dr. Mihai Cristian Amărieuței

Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”, Iași

Instytut Historii im. A. D. Xenopola w Jassach

Considerații privind relațiile moldo-polone în veacul al XVIII-lea (pornind de la „Condica lui Mavrocordat”)

Uwagi dotyczące stosunków polsko-mołdawskich w XVIII wieku (na bazie rozkazów z tzw. „Condica lui Mavrocordat”)

Cristian Antim Bobicescu

Institutul „Nicolae Iorga”, București

Instytut im. Nicolae Iorgi w Bukareszcie

Pot fi acțiunile militare aristotelice? Poate fi politica externă aristotelică?

Czy arystotelizm może definiować działania wojenne? Czy polityka zagraniczna może być arystotelesowska?

Moderator: prof. Waldemar Rezmer

dr. Ion Filipciuc

Fundația Biblioteka „Miorița”, Câmpulung Moldovenesc

Fundacja Biblioteka „Miorița” w Câmpulung Moldovenesc

Maior Octav Vorobchievici despre Polonia și armata ei, după 1918

Major Octav Vorobchievici o Polsce i jej armii po roku 1918

prof. dr hab. Waldemar Rezmer

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Universitatea „Mikołaj Kopernik” din Toruń

Przysposobienie Wojskowe w Rumunii w połowie lat 30. XX wieku w ocenie Oddziału II Sztabu Głównego Wojska Polskiego

Pregătirea premilitară din România la jumătatea anilor '30 ai secolului XX în evaluarea Secției a II-a a Statului Major General al Armatei Polone

dr hab. Piotr Goldyn

prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Universitatea „Adam Mickiewicz” din Poznań

Wychowanie państwowe w Rumunii i Polsce w latach 30. XX wieku. Zarys problemu

Educația națională în România și Polonia în anii '30 ai sec. XX. Schița problematicei

dr Jarosław Durka

Uniwersytet Opolski

Universitatea din Opole

Organizowanie pomocy dla byłych żołnierzy Legionów Polskich zamieszkałych w Rumunii w końcu lat 30. XX wieku

Organizarea ajutorului pentru foști militari ai Legiunilor Poloneze stabiliți în România la sfârșitul anilor '30 ai sec. XX

dr Maria Radziszewska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Universitatea „Warmia-Mazuria” din Olsztyn

Wystawa pt. „Tydzień Szkoły Polskiej w Rumunii” w 1937 r. w świetle Zbioru Edwarda Rydza-Śmigłego z Archiwum Akt Nowych w Warszawie

Expoziția „Săptămâna Școlii Poloneze în România” din 1937 în lumina Colecției lui Edward Rydz-Śmigły din Arhivele Documentelor Noi din Varșovia

Moderator: prof. Radosław Zenderowski

Paweł Bielicki

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Universitatea „Cazimir cel Mare” din Bydgoszcz

Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rumunii w opinii polskiej emigracji politycznej w Londynie w latach 1956-1965

Politica internă și externă a României în opiniile emigrației poloneze din Londra în anii 1956-1965

dr Michał Białkowski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Universitatea „Mikołaj Kopernik” din Toruń

Pomiędzy unicestwieniem a tolerancją obecności. Rumuński Kościół Greckokatolicki (Kościół Rumuński Zjednoczony z Rzymem) i Kościół Greckokatolicki w Polsce wobec totalitaryzmu komunistycznego – przegląd wybranych zagadnień

Între anihilarea și acceptarea prezenței. Biserica Greco-Catolică din România (Biserica Română Unită cu Roma) și Biserica Greco-Catolică din Polonia față de totalitarismul comunist – trecere în revistă a unor chestiuni selectate

Daniel Filip Afloarei

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași

Uniwersytet im. Alexandru Ioana Cuza w Jassach

Anul 1985 și importanța sa în cadrul relațiilor româno-polone

Rok 1985 i jego znaczenie dla relacji rumuńsko-polskich

dr hab. Piotr Chrobak

Uniwersytet Szczeciński

Universitatea din Szczecin

Pozycja i rola premiera w Polsce i Rumunii po 1989 roku w świetle konstytucji

Poziția și rolul prim-ministrului în Polonia și în România după anul 1989 în lumina constituției

prof. dr hab. Maciej Szczurowski

Uniwersytet Gdański

Universitatea din Gdańsk

Bukowina jako centrum i peryferie – wyzwania i szanse. Perspektywa polska

Bucovina – centru și periferii – provocări și oportunități. Perspectiva poloneză

prof. dr hab. Wanda Krystyna Roman

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Universitatea „Mikołaj Kopernik” din Toruń

Wkład konferencji naukowych w Suczawie (1999-2018) do dorobku historiografii stosunków polsko-rumuńskich

Contribuția simpozioanelor științifice din Suceava (1999-2018) la istoriografia relațiilor polono-române

prof. dr hab. Radosław Zenderowski

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Universitatea „Cardinalul Stefan Wyszyński” din Varșovia

Jakub Pieńkowski

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

Institutul Polonez pentru Relații Internaționale

Polityka bezpieczeństwa Polski i Rumunii w kontekście działalności tzw. Dziewiątki Bukareszteńskiej jako regionalnej inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa militarnego

Politica de securitate a Poloniei și României în contextul activității formatului București 9 – ca inițiativă regională pentru securitatea militară

dr Jan Wiśniewski

Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Școala Înaltă de Cultură Socială și Mediatică din Toruń

Universitatea „Mikołaj Kopernik” din Toruń

Tailored Forward Presence NATO. Polski Kontyngent Wojskowy w Rumunii (2017-2019)

Tailored Forward Presence NATO. Contingentul Militar Polonez în România (2017-2019)

Moderator: prof. Ion Constantin

dr. Ion Constantin

Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București

Narodowy Instytut Badań Totalitaryzmu w Bukareszcie

80 de ani de la marele refugiu polonez – moment emblematic al prieteniei tradiționale româno-polone

80 lat od polskiego uchodźstwa w Rumunii – symboliczny moment dla tradycyjnej przyjaźni rumuńsko-polskiej

lector univ. dr. Radu Bruja

Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava

Uniwersytet im. Stefana Wielkiego w Suczawie

Drama Poloniei din septembrie 1939 reflectată în memorialistica românească

Dramat Polski we wrześniu 1939 r. w świetle rumuńskiej literatury wspomnieniowej

Gabriel C. Bârtaș

Ministerul Afacerilor Externe al României

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rumunii

Colonelul Josef Beck, ministru al afacerilor externe polonez, în România (18 septembrie 1939-5 iunie 1944)

Pułkownik Józef Beck – polski minister spraw zagranicznych w Rumunii (18 września 1939 r.-5 czerwca 1944 r.)

conf. univ. dr. Adrian Vițalaru

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
Uniwersytet im. Alexandru Ioana Cuzy w Jassach
Grigore Bilciurescu. Ministru plenipotențiar al României în Polonia (1931-1932)
Grigore Bilciurescu. Minister pełnomocny Rumunii w Polsce (1931-1932)

Kamil Anduła

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Universitatea „Mikołaj Kopernik” din Toruń
Działania bojowe Rumuńskiego Pułku Grenadierów SS na Pomorzu w marcu i kwietniu 1945 r.
Operațiunile militare ale Waffen-Grenadier Regiment der SS (Rumänisches Nr. 1) în Pomerania în martie și aprilie a anului 1945

dr. Bogdan Alexandru Schipor

Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”, Iași
Instytut Historii im. A. D. Xenopola w Jassach
Problema poloneză în relațiile româno-germane din toamna anului 1939
Kwestia polska w relacjach rumuńsko-niemieckich w roku 1939

W kręgu kultury i literatury | În lumea culturii și literaturii

Moderator: prof. Constantin Geambașu

prof. univ. dr. Constantin Geambașu

Universitatea din București
Uniwersytet w Bukareszcie
Romanul „Droga donikąd” de Józef Mackiewicz și rolul său în dezvăluirea sistemului totalitar
Powieść „Droga donikąd” Józefa Mackiewicza i jej rola w obnażeniu systemu totalitarnego

Michał Zając

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
Universitatea Jagiellonă din Cracovia
Krajobraz kulturowy Europy Środkowej w polskiej prozie współczesnej
Peisajul cultural al Europei Centrale în proza poloneză contemporană

Olgerd Dziechciarz

Galeria BWA w Olkusz
Galeria „BWA” din Olkusz
Antyaborcyjna polityka komunistycznej Rumunii oraz postać Eleny Ceaușescu inspiracją dla zespołu El Banda – jednej z najciekawszych polskich kapel grających hardcore/punk
Politica antiavort în România comunistă și Elena Ceaușescu ca inspirație pentru trupa El Banda – una dintre cele mai interesante formații poloneze de muzică hardcore/punk

Vasile Moga

Ploiești
Proiectul Hi-story lessons
Projekt Hi-story lessons

Moderator: prof. Olimpia Mitric

prof. univ. dr. Olimpia Mitric

Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava
Uniwersytet im. Stefana Wielkiego w Suczawie

Cartea poloneză în colecțiile speciale ale Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” din București
Polska książka w zbiorach specjalnych Centralnej Biblioteki Uniwersyteckiej im. Karola I w Bukareszcie

Malgorzata Kanikula

Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie

Muzeul de Istorie a Fotografiei „Walery Rzewuski” din Cracovia

Przemiany pocztówki. Dworzec kolejowy na pocztówce z Suczawy ze zbiorów Muzeum Historii Fotografii w Krakowie

Transformările cărții poștale. Clădirea gării pe o carte poștală din Suceava, din colecția Muzeului de Istorie a Fotografiei din Cracovia

Andrzej Rybicki

Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie

Muzeul de Istorie a Fotografiei „Walery Rzewuski” din Cracovia

Adam Dulęba – bukowińska epopeja fotoreportera Legionów Polskich

Adam Dulęba – epopee bucovineană a fotoreporterului Legiunilor Poloneze

Józefina Święcicka

Uniwersytet Warszawski

Universitatea din Varșovia

Strategie polsko-rumuńskiej dyplomacji kulturalnej. Analiza działalności Instytutu Polskiego w Bukareszcie i Rumuńskiego Instytutu Kultury w Warszawie w latach 2013-2017

Strategii ale diplomației culturale polono-române. Analiza activității Institutului Polonez din București și Institutului Cultural Român din Varșovia între anii 2013-2017

Magdalena Dolińska

Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie

Muzeul de Etnografie „Seweryn Udziela” din Cracovia

O kolekcji rumuńskiej w Muzeum Etnograficznym w Krakowie i jej pochodzeniu

Despre colecția românească a Muzeului de Etnografie din Cracovia și originea ei

Bogdan Polipciuc

Uniunea Polonezilor din România

Związek Polaków w Rumunii

Pictorul polonez în România – Tadeusz Ajdukiewicz (1852-1916)

Polski malarz w Rumunii – Tadeusz Ajdukiewicz (1852-1916)

Zofia Kostój

Towarzystwo Polsko-Rumuńskie w Krakowie

Asociația Polono-Română din Cracovia

Środowisko rumuńskie w Krakowie

Comunitatea românească din Cracovia

prof. univ. dr. Gheorghe Calcan

Universitatea Petrol-Gaze Ploiești

Uniwersytet Nafty i Gazu w Ploiești

Preludiile industrializării petrolului românesc. Etapele și artizanii acestui proces

Początki rumuńskiego przemysłu naftowego. Jego etapy i twórcy

inż. Jan Sęp

Zeszyty naukowo-historyczne „Wiek Nafty”

Caiete științifico-istorice „Wiek Nafty”

Ropa naftowa w Karpatach – pionierzy przemysłu
Petrolul în Carpați – pionierii industrializării

W kręgu problematyki bukowińskiej | În lumea problematicei bucovinene

Moderator: prof. Eugeniusz Kłosek

Melchior Jakubowski

Uniwersytet Warszawski | Universitatea din Varșovia

Sąsiedzi i krewni. Relacje międzywyznaniowe w rejonie Seretu w pierwszym półwieczu rządów austriackich (1775-1825)

Vecini și rude. Relații interconfesionale în regiunea Siretului în prima jumătate de secol a guvernării austriece (1775-1825)

dr Liubov Derdziak

Instytut Teologiczny im. św. Józefa Bilczewskiego we Lwowie

Institutul Teologic „Sf. Iosif Bilczewski” din Liov

Apostolska posługa miłosierdzia i jedności bł. siostry Marty Wieckiej. Święta pogranicza Pokucia i Bukowiny
Slujirea apostolică a milosteniei și unității a fericitei surori Marta Wiecka. Sfântă a zonei de frontieră a Pocuției și Bucovinei

doc. dr Władysław Strutyński

Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowicza w Czerniowcach

Universitatea Națională „Iurii Fedkovici” din Cernăuți

Bukowińska wielokulturowość: dynamika rozwoju w kontekście historycznych tradycji i dzisiejsze realia

Multiculturalitatea bucovineană: dinamica dezvoltării în contextul tradiției istorice și realitatea contemporană

dr hab. Eugeniusz Kłosek

prof. Uniwersytetu Wrocławskiego

Universitatea din Wrocław

W poszukiwaniu Bukowińczyków wśród społeczności polonijnej Brazylii. Relacja z badań w stanach Santa Catarina i Parana

În căutarea bucovinenilor printre comunitatea poloneză din Brazilia. Raport din cercetările în statele Santa Caterina și Parana

dr hab. Krzysztof Nowak

Uniwersytet Śląski w Katowicach | Universitatea Sileziană din Katowice

Śladami bukowińskich reemigrantów

Pe urmele reemigranților bucovineni

Moderator: prof. Helena Krasowska

conf. univ. dr. Harieta Mareci Sabol

Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava | Uniwersytet im. Stefana Wielkiego w Suczawie

Școlarii polonezi din Bucovina la cumpăna veacurilor XIX-XX

Polscy uczniowie na Bukowinie na przełomie XIX i XX wieku

dr hab. Helena Krasowska

prof. Instytutu Slawistyki PAN w Warszawie

Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe, Varșovia

Kazimierz Feleszko – między Czerniowcami a Warszawą

Kazimierz Feleszko – între Cernăuți și Varșovia

dr Magdalena Pokrzyńska

Uniwersytet Zielonogórski

Universitatea din Zielona Góra

„Watra” płonie już 50 lat. Bukowińskie dziedzictwo w pejzażu kulturowym Polski Zachodniej
„Watra” activează de 50 de ani. Moștenirea bucovineană în peisajul cultural al Poloniei de Vest

Karina Stempel-Gancarczyk

Instytut Slawistyki PAN w Warszawie

Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe, Varșovia

Pomiędzy archeologią a pracą detektywistyczną. Uwagi o badaniach gwar „małopolskich” na Bukowinie rumuńskiej

Între arheologie și munca de detectiv. Considerații despre cercetările „graiurilor din Polonia Mică” în Bucovina românească

Paulina Pycka

Gminny Ośrodek Kultury, Bibliotek i Sportu w Łagiewnikach

Centrul Culturii, Bibliotecilor și Sportului Comunei Łagiewniki

Aleksandra Ziemiańska

Muzeum Narodowe we Wrocławiu

Muzeul Național din Wrocław

Żeński chór „Canzona” z Olesznej na Dolnym Śląsku a bukowińska Polonia

Corul feminin „Canzona” din localitatea Oleszna în Silezia Inferioară și Diaspora bucovineană

Dożynki

Dożynki, nazywane także Świętem Plonów lub Wieńcami, to ludowe święto dziękczynne związane z zakończeniem żniw i prac w polu. Współczesne dożynki są świętem rolników, dziękujących za zebrane plony. Nierozłącznie związane są z nimi uroczyste Msze św., podczas których odbywa się poświęcenie chlebów i wieńców dożynkowych oraz składanie darów w postaci plonów. Dożynki kończy festyn ludowy, często z pokazem i degustacją plonów, przetworów, wyrobów, kulinariów, z koncertami i zabawą ludową.

Polonijne dożynki w ramach Dni Polskich organizowane są od 2006 r. Odbywają się tradycyjnie w Nowym Sołńcu – największej zamieszkałej przez Polaków wsi na Bukowinie. Są one okazją do spotkania wszystkich polskich środowisk w Rumunii. Każda z miejscowości, w której zamieszkują Polacy, prezentuje barwne, odświętne stoisko z charakterystycznymi dla niej plonami, wyrobami, przetworami, wypiekami czy potrawami. Obok Polaków prezentują się także ich rumuńscy, niemieccy i ukraińscy sąsiedzi oraz niekiedy także goście z Polski.

Sărbătoarea Roadelor

Sărbătoarea Roadelor denumită și Sărbătoarea Recoltei și a Cununilor este o sărbătoare populară de mulțumire legată de încheierea secerișului și a lucrului în câmp. Sărbătorile Roadelor contemporane sunt sărbători ale agricultorilor care mulțumesc pentru roadele adunate în timpul anului. Un element inseparabil al acestora îl constituie Sfintele Liturghii în timpul cărora se sfințesc pâinile și cununile, precum și prezentarea darurilor sub formă de roade. Sărbătoarea Roadelor se încheie cu un festin popular, adesea cu prezentarea și degustarea roadelor, produselor, a preparatelor culinare, cu concerte și petrecere populară.

Sărbătoarea Roadelor a diasporei poloneze din România are loc în cadrul Zilelor Culturii Poloneze și este organizată din anul 2006. Se desfășoară în mod tradițional la Solonețu Nou – cea mai mare localitate din Bucovina locuită de polonezi. Sărbătoarea Roadelor constituie o ocazie de a întâlni toate comunitățile poloneze din România. Fiecare localitate în care locuiesc polonezi prezintă un stand colorat, de sărbătoare, cu roade specifice, cu produse, preparate proprii, copturi sau feluri de mâncare. De asemenea, alături de polonezi se prezintă și vecinii români, germani și ucraineni, dar și uneori oaspeți din Polonia.

Tegoroczne dożynki odbyły się 31 sierpnia. Rozpoczęły się uroczystą Mszą św., na którą oficjalni goście i gospodarze zostali dowiezieni spod bramy wjazdowej specjalnie z tej okazji udekorowanymi wozami prowadzonymi przez konną banderę. Przed kościołem czekali już mieszkańcy Nowego Szołca, którzy chlebem i solą przywitali gości. Msza św. jak co roku była wyjątkowa, wszyscy chcieli podziękować Bogu za całoroczne plony, składając w uroczystej procesji wieńce i specjalnie upieczony chleb, które zostały poświęcone. Nabożeństwu przewodniczył biskup pomocniczy diecezji Jassy Aurel Percă w asyście ks. prałata Ionuța Paula Strejaka oraz wielu księży z dekanatu bukowińskiego i całej diecezji Jassy. Kazanie wygłosił ks. mjr Maciej Śliwa – kapelan Polskiego Kontyngentu Wojskowego stacjonującego w Krajowej. Po Mszy św. mieszkańcy Nowego Szołca oraz wszyscy goście przeszli pod Dom Polski, aby tam móc podziwiać przygotowane stoiska, na których można było znaleźć tegoroczne plony oraz wszystko to, czym mieszkańcy danej miejscowości chcieli się pochwalić przed innymi. Swoje stoisko przygotowali Polacy z Nowego Szołca, Pojany Mikuli, Pleszy, Păltinoasy, Moary, Kaczyki, Suczawy, Jass, Gury Humorului, Wikszań, Seretu, Konstancy, Bukaresztu, a także Rumuni z Pârtești de Sus, Ukraińcy z Kaczyki i Majdanu oraz Niemcy z Câmpulung Moldovenesc. Po raz pierwszy zaprezentowała się podczas dożynek w Nowym Szołcu grupa rodaków z Pietrowiec Dolnych na Ukrainie, którzy przyjechali z Marią Malicką – kierownikiem zespołu „Wianeczek”. Piękne stoisko urządzili także goście z Zakopanego.

Najpierw ze sceny przemówili goście, wysoko oceniając poziom organizacji imprezy oraz wyrażając szacunek dla zachowania tradycji przodków: reprezentująca Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP radca minister Iwona Frączek oraz Konsul RP w Bukareszcie Andrzej Kalinowski, marszałkowie zaprzyjaźnionych ze sobą województw – Podkarpacie i Suczawy – Władysław Ortyl i Gheorghe Flutur, burmistrz Zakopanego Leszek Dorula i wójt gminy Kaczyka Petru Tudosi, a także poseł Victoria Longher i prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher. Gośćmi dożynek byli także żołnierze V zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego stacjonującego w Krajowej z dowódcą mjr. Jackiem Ćwięką, a także delegacja Starostwa Powiatowego w Rybniku z wicestarostą Markiem Profaską.

Sărbătoarea Roadelor din acest an a avut loc pe 31 august. A început cu o Liturghie solemnă la care oaspeții oficiali și gazdele au fost aduși de la poarta de la intrare în sat cu căruțe frumos decorate conduse de o paradă de cai. În fața bisericii așteptau locuitorii din Solonețu Nou, care i-au întâmpinat cu pâine și sare pe oaspeți. Ca în fiecare an, Sf. Liturghie a fost excepțională, cu toții au dorit să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru roadele de peste an, prezentând cununile la procesiune și pâinea special coaptă cu acest prilej, care au fost sfințite. Sf. Liturghie a fost prezidată de episcopul auxiliar de Iași, Aurel Percă, împreună cu mons. Ionuț Paul Strejac, preoți din decanatul de Bucovina și dieceza de Iași. Cuvântul de învățătură a fost ținut de pr. militar mr. Maciej Śliwa – capelanul Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova. După Sf. Liturghie locuitorii satului Solonețu Nou și toți oaspeții s-au îndreptat spre Dom Polski pentru a admira standurile pregătite la care se puteau găsi roadele din acest an, precum și tot ceea ce locuitorii unei anumite localități au dorit să expună în fața celorlalți. Un stand propriu au pregătit polonezii din Solonețu Nou, Poiana Micului, Pleșa, Păltinoasa, Moara, Cacica, Suceava, Iași, Gura Humorului, Vicșani, Siret, Constanța, București, precum și românii din Pârtești de Sus, ucrainenii din Cacica și Maidan și germanii din Câmpulung Moldovenesc. Pentru prima dată s-a prezentat la Sărbătoarea Roadelor de la Solonețu Nou un grup de compatrioți din Pătrăuții de Jos din Ucraina, care a sosit cu Maria Malicka – coordonatoarea ansamblului „Wianeczek”. Un stand frumos au aranjat și oaspeții din Zakopane.

Mai întâi pe scenă au ținut un discurs oaspeții care au apreciat la scară largă nivelul de organizare al evenimentului și și-au manifestat respectul pentru păstrarea tradiției: reprezentanta Ministerului Afacerilor Externe al R.P. ministrul consilier Iwona Frączek și consulul R.P. la București Andrzej Kalinowski, mareșalii județelor înfrățite – Podkarpacie și Suceava – Władysław Ortyl și Gheorghe Flutur, primarul orașului Zakopane, Leszek Dorula, și primarul comunei Cacica, Petru Tudosi, precum și deputatul Victoria Longher și președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher. Printre oaspeții participanți la Sărbătoarea Roadelor s-au aflat și militari ai Schimbului V al Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova împreună cu comandantul mr. Jacek Ćwięka, dar și delegația starostelui districtului Rybnik împreună cu vicesarostele Marek Profaska.

Po przemówieniach na scenie wystąpili: gospodarze, czyli zespół „Sołonzanka” z Nowego Sokoła, zespół „Mała Pojana” z Pojany Mikuli, popowo-operowa grupa „Dimma’S”, która urzekła publiczność zupełnie innym rodzajem muzyki, oraz Camelia Popescu-Hrisu z Konstancy. Gościem specjalnym z Polski na tegorocznych dożynkach był Regionalny Zespół Taneczny „Pogórzanie” z Gorlic. Powstał w 1964 r., a jednym z jego założycieli był Henryk Kuś – choreograf, folklorysta, miłośnik kultury ludowej, który w czasie wieloletniej pracy opracował z zespołem oryginalne widowiska obrzędowe oparte o XIX-wieczne materiały i badania terenowe. Program zespołu oparty jest na tradycyjnym folklorze Pogórza, posiada także w swoim repertuarze tańce narodowe, suitę pogórzańską oraz suitę taneczne innych regionów etnograficznych: rzeszowskiego i krakowskiego. Od momentu powstania do dziś zespół koncertował w wielu miejscach w Polsce oraz za granicą i zdobył w tym czasie wiele prestiżowych nagród i wyróżnień. Choreografem i kierownikiem zespołu jest Grzegorz Halko. Podczas dożynek w Nowym Soku zespół z towarzyszeniem kapeli zaprezentował tańce z regionu Pogórza oraz tańce krakowskie.

Tegorocznym dożynkom dopisała pogoda i towarzyszył dobry nastrój do późnych godzin. Impreza ta to doskonała okazja do wspólnej zabawy, ale również do poznania polskiej mniejszości mieszkającej na Bukowinie i w całej Rumunii.

Carmen Dorosceac

După discursuri pe scenă au evoluat: gazdele, adică ansamblul „Sołonzanka” din Solonețu Nou, ansamblul „Mała Pojana” din Poiana Micului, trupa de pop-operă „Dimma’S”, care a fermecat publicul cu un alt gen de muzică, precum și Camelia Popescu-Hrisu din Constanța. Un oaspete special din Polonia al ediției din acest an a Sărbătorii Roadelor a fost Ansamblul Regional de Dansuri „Pogórzanie” din Gorlice. A fost înființat în anul 1964, iar unul dintre întemeietori a fost Henryk Kuś – coregraf, folclorist, amator de cultură populară, care în timpul activității de mulți ani a susținut cu ansamblul spectacole tradiționale originale bazate pe materiale din sec. al XIX-lea și cercetări din teren. Programul ansamblului se bazează pe folclorul tradițional din Pogórze, conține în repertoriul său dansuri tradiționale, suita din Pogórze, precum și suite de dansuri din alte regiuni etnografice: Rzeszów și Cracovia. De la momentul înființării până astăzi, ansamblul „Pogórzanie” a concertat în multe locuri în Polonia, precum și în străinătate și a obținut în această perioadă numeroase premii de prestigiu și mențiuni. Coregraful și directorul ansamblului este Grzegorz Halko. În timpul Sărbătorii Roadelor de la Solonețu Nou ansamblul însoțit de orchestră a prezentat dansuri din regiunea Pogórze și dansuri cracoviene.

La ediția din acest an a Sărbătorii Roadelor a fost vreme bună și a dominat buna dispoziție până la ore târzii. Evenimentul reprezintă o ocazie perfectă de petrecere, dar și de cunoaștere a minorității polone care locuiește în Bucovina și în întreaga Românie.

Trad. Ilona Biseada

Foto: Ierzyńska Michalina Budaș, Iuliana Agneșca Dascălu

PODZIĘKOWANIA

W imieniu Związku Polaków w Rumunii pragnę serdecznie podziękować wszystkim uczestnikom tegorocznych 21. Dni Polskich z Polski, Rumunii i Ukrainy.

Dziękuję za przybycie oficjalnym gościom z Polski: reprezentującej Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP radcy – minister Iwonie Frączek z Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą, delegacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego z marszałkiem Władysławem Ortyłem, delegacji Urzędu Miasta Zakopane z burmistrzem Leszkiem Dorulą, delegacji Starostwa Powiatowego w Rybniku z wicestarostą Markiem Profaską, żołnierzom V zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego Stacjonującego w Krajowej z dowódcą mjr. Jackiem Ćwięką. Za obecność na Dniach Polskich dziękuję naszym Rodakom z Bukowiny Północnej: z Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach z prezesem Władysławem Strutyńskim oraz z Pietrowiec Dolnych z Marią Malicką – kierowniczką zespołu „Wianeczek”.

Za dobre relacje i wsparcie słowa wdzięczności kieruję także do lokalnych władz samorządowych, dziękując za obecność wojewodzie suczawskiemu Mireli Elenie Adomnicăi, przewodniczącemu Rady Województwa Suczawa Gheorghe Fluturowi i wiceprzewodniczącemu Marianowi Gheorghe Niță, wiceburmistrzowi Suczawy Lucianowi Harșovschiemu oraz wójtowi gminy Kaczyka Petru Tudosi. Za przybycie dziękuję także sekretarzowi stanu Amedowi Aledinowi z Departamentu Relacji Interetnicznych przy Rządzie Rumunii.

Organizacja Dni Polskich dofinansowana została przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” ze środków otrzymanych od Kancelarii Senatu RP. Serdeczne podziękowania kieruję niniejszym do prezesa Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Dariusza Bonisławskiego. Dni Polskie wsparł finansowo także Instytut Polski w Bukareszcie, którego dyrektor Agnieszce Skieterskiej składam niniejszym serdecznie podziękowania za wsparcie i wieloletnią współpracę. Za dobrą współpracę, nie tylko przy okazji Dni Polskich, dziękuję także Ambasadzie RP w Bukareszcie z JE Ambasadorem Marcinem Wilczkiem i Konsulatowi RP w Bukareszcie z Konsulem Andrzejem Kalinowskim.

Za gościnę i pomoc dziękuję kierownictwu i pracownikom Muzeum Bukowiny w Suczawie.

MULȚUMIRI

În numele Uniunii Polonezilor din România doresc să mulțumesc din suflet tuturor participanților din Polonia, România și Ucraina la cea de-a XXI-a ediție a Zilelor Culturii Polone.

Mulțumesc pentru prezență oaspeților oficiali din Polonia: reprezentantei Ministerului Afacerilor Externe al R.P., ministru consilier Iwona Frączek de la Departamentul de Colaborare cu Diaspora Poloneză și Polonezii din Străinătate, delegației Consiliului Voievodatului Podkarpacie în frunte cu mareșalul Władysław Ortyl, delegației Primăriei orașului Zakopane în frunte cu primarul Leszek Dorula, delegației Starostelui districtului Rybnik, în frunte cu vicedarostele Marek Profaska, militarilor schimbului V al Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova în frunte cu comandantul mr. Jacek Ćwięka. Pentru prezență la Zilele Culturii Polone le mulțumesc compatrioților noștri din Bucovina de Nord: de la Societatea de Cultură Polonă „Adam Mickiewicz” din Cernăuți, în frunte cu președintele Władysław Strutyński, precum și celor din Pătrăuți de Jos în frunte cu Maria Malicka – coordonatoarea ansamblului „Wianeczek”.

Pentru bunele relații și sprijin, cuvinte de mulțumire adresez și autorităților locale autodministrative, mulțumind pentru prezență prefectului județului Suceava, Mirela Elena Adomnicăi, președintelui Consiliului județean Suceava, Gheorghe Flutur și vicepreședintelui Marian Gheorghe Niță, viceprimarului municipiului Suceava, Lucian Harșovischi, precum și primarului comunei Cacica, Petru Tudosi. De asemenea, mulțumesc pentru prezență secretarului de stat Amet Aledin de la Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României.

Organizarea Zilelor Culturii Polone a fost cofinanțată de către Asociația „Wspólnota Polska” din fondurile obținute de la Cancelaria Senatului R.P. Sincere mulțumiri adresez prin prezenta președintelui Asociației „Wspólnota Polska”, Dariusz Bonisławski. Zilele Culturii Polone au fost sprijinite financiar și de către Institutul Polonez din București al cărui director este Agnieszka Skieterska și pe această cale îi mulțumesc din suflet pentru sprijin și colaborarea de mulți ani. Pentru buna colaborare, nu doar în cadrul Zilelor Culturii Polone, mulțumesc și Ambasadei R.P. la București în frunte cu ES Ambasadorul Marcin Wilczek și Consulatului R.P. la București în frunte cu consulul Andrzej Kalinowski.

Pentru ospitalitate și ajutor mulțumesc conducerii și angajaților Muzeului Bucovinei din Suceava.

Nasze przedsięwzięcie wsparła swoimi produktami, podobnie jak w latach ubiegłych, firma Maspex România, za co jesteśmy niezmiernie wdzięczni.

Podziękowania kieruję do biskupa pomocniczego diecezji Jassy Aurela Percă, prałata Ionuța Paula Strejaka i kapelana mjr. Macieja Śliwy oraz wszystkich duchownych przybyłych na nasze uroczystości. Nie w ostatniej kolejności dziękuję tym wszystkim, którzy przyczynili się do organizacji tegorocznych dożynek za stworzenie po raz kolejny tak wspaniałej i gościnnej atmosfery – parafii z proboszczem ks. dr. Stanisławem Kucharkiem i Stowarzyszeniu Polaków w Nowym Siołcu, ale także Polakom i ich duchownym ze wszystkich polskich środowisk oraz naszym sąsiadom: Rumunom z Pârtești de Sus, Ukraińcom z Kaczyki i Majdanu oraz Niemcom z Câmpulung Moldovenesc, którzy zaprezentowali swoje piękne stoiska, jak również zespołom i artystom, którzy wystąpili na scenie. Do sukcesu dożynek przyczynili się też nasi goście z Polski: Regionalny Zespół Taneczny „Pogórzanie” z Gorlic swoimi występami i miasto Zakopane ze wspaniałym stoiskiem promocyjnym.

*Prezes Związku Polaków w Rumunii
Gerwazy Longher*

La fel ca în anii precedenți evenimentul nostru a fost sponsorizat cu produse de firma Maspex România, fapt pentru care îi mulțumim mult.

Mulțumiri îi aduc episcopului auxiliar de Iași, ES Aurel Percă, mons. Ionuț Paul Strejac și capelanului mr. Maciej Śliwy, precum și tuturor preoților care au participat la evenimentele noastre. Și nu în ultimul rând mulțumesc tuturor celor care au ajutat la organizarea ediției din acest an a Sărbătorii Roadelor, pentru crearea unei atmosfere calde și ospitaliere – parohiei și parohului pr. dr. Stanisław Cucharec și Asociației Polonezilor din Solonețu Nou, dar și polonezilor și preoților lor din toate comunitățile poloneze, precum și vecinilor noștri: românii din Pârtești de Sus, ucrainenii din Cacica și Maidan și germanii din Câmpulung Moldovenesc, care și-au prezentat standurile frumoase. De asemenea, mulțumesc ansamblurilor și artiștilor care au evoluat pe scenă. La succesul sărbătorii roadelor au contribuit și oaspeții noștri din Polonia: Ansamblu Regional de Dansuri „Pogórzanie” din Gorlice cu spectacolul lor și orașul Zakopane cu deosebitul stand promoțional.

*Președintele Uniunii Polonezilor din România
Ghervazen Longher*

Artur Grzybowski 1963-2019

W dniu 2 maja 2019 r. zmarł po długiej i ciężkiej chorobie Artur Grzybowski. Mało kto znał go z imienia i nazwiska, wielu jednak kojarzy jego charakterystyczną sylwetkę i tubalny głos. Przyjaciele nazywali go po prostu „Grzybem”. Od prawie dwudziestu lat fotografował Bukowinę.

Urodził się i wychował w Wieliczce, gdzie uzyskał średnie wykształcenie. Początkowo pracował w kopalni węgla w Jastrzębiu na Śląsku, a następnie w kopalni soli w rodzinnej Wieliczce. Dzięki pracy w dziale odwodnienia poznał najbardziej niedostępne części tej 700-letniej kopalni. Właśnie tę wiedzę wykorzystał, gdy zaczął pracować w Muzeum Żup Krakowskich jako fotograf.

Jest autorem tysięcy zdjęć ukazujących solne podziemia (obecnie często już nieistniejące) kopalni wielickiej. Nie była to łatwa praca. Samo dotarcie do pewnych rejonów kopalni zajmowało dużo czasu. Przed wprowadzeniem fotografii cyfrowej, wykonanie jednego ujęcia wymagało niejednokrotnie kilku błysków lampą przy użyciu tzw. techniki „otwarte-

În ziua de 2 mai 2019 după o lungă și grea suferință a murit Artur Grzybowski. Puțini sunt cei care îl cunoșteau după prenume și nume, mulți însă îi asociază silueta caracteristică și vocea puternică. Prietenii îi spuneau pur și simplu „Grzyb” (Ciupercă). Timp de aproape douăzeci de ani a fotografiat Bucovina.

S-a născut și a fost crescut în Wieliczka, unde a terminat școala medie. Mai întâi a lucrat la o mină de cărbune în Jastrzębie, Silezia, iar apoi la mina de sare din Wieliczka. Datorită muncii în departamentul de drenaj a cunoscut cele mai inaccesibile părți ale acestei mine cu o existență de 700 de ani. Tocmai aceste cunoștințe le-a folosit atunci când a început să lucreze ca fotograf la Muzeul Salinelor Cracoviene.

Este autorul a mii de fotografii care arată subteranul de sare (acum adesea nu mai există) al minei Wieliczka. Aceasta nu a fost o muncă ușoară. Ajungerea în anumite părți ale minei dura mult timp. Înainte de introducerea fotografiei digitale, realizarea unei fotografii necesita câteva flash-uri repetate de

go błysku”. By jak najlepiej oddać magiczną głębię podziemnych uroczysk, niektóre zdjęcia Artur powtarzał wiele razy.

Prócz kopalni w Wieliczce fotografował również solne korytarze kopalni w Kłodawie i Kaczyce, tatrzańskie jaskinie i podziemia wielu budowli. Twórczość Artura jest szeroko znana tak w kraju, jak i za granicą. Jest uznawany za jednego z najlepszych fotografów specjalizujących się w ujęciach mrocznych podziemi.

Pierwszy kontakt Artura Grzybowskiego z Bukowiną miał miejsce prawie dwadzieścia lat temu, kiedy to przygotowywał dokumentację do wystawy pt. „Polscy górnicy w rumuńskiej Kaczyce” (autorstwa Marcina Marynowskiego). Wystawa została otwarta 15 października 2004 r. w Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. Od tej pory Artur całkowicie poddał się urokowi Bukowiny. Fascynowała go jej kultura, ludzie i krajobrazy. Fotografował przyrodę, zabytki, życie codzienne Bukowiny tak po stronie rumuńskiej, jak i ukraińskiej. Jego obiektyw uwiecznił dziesiątki uroczystości polonijnych: spotkania wielkanocne, dożynki, otwarcia Domów Polskich, Dni Polskie, jak również uroczyste celebracje kościelne i świeckie, zjazdy polonijne w Polsce, Rumunii i na Słowacji.

Jednak jego największą pasją było uchwycenie chwili: sejmiku bocianów, grzybobrania, sianokosów, żniw i wykoppek, stada owiec w górach, polnych kwiatów czy po prostu ciężkich burzowych chmur – ułamków sekund z życia Bukowiny. Fo-

blił prin folosirea așa-numitei tehnici a „flash-ului deschis”. Pentru a reda cât mai bine adâncimea magică a zonei greu accesibile din subteran, Artur repetă unele fotografii de nenumărate ori.

În afară de mina din Wieliczka a fotografiat, de asemenea, galeriile de sare ale minei Kłodawia și Cacica, peșterile din Munții Tatra și subteranele multor clădiri. Creația lui Artur este foarte cunoscută atât în țară, cât și în străinătate. Este cunoscut ca fiind unul dintre cei mai buni fotografi specializați în fotografii realizate în subterane întunecate.

Primul contact cu Bucovina al lui Artur Grzybowski a avut loc acum aproximativ douăzeci de ani, când a pregătit documentarea pentru expoziția „Mineri polonezi în Cacica românească” (autor Marcin Marynowski). Expoziția a fost deschisă pe 15 octombrie 2004 la Muzeul Salinelor Cracoviene din Wieliczka. De atunci Artur s-a lăsat vrăjit de farmecul Bucovinei. A fost fascinat de cultura, oamenii și peisajele acestei zone. A fotografiat natura, monumentele, viața cotidiană atât din Bucovina românească, cât și din cea ucraineană. Obiectivul său a înregistrat zeci de evenimente ale diasporei poloneze: întâlniri de Paști, Sărbătoarea Roadelor, deschiderea Caselor Polone, Zilele Culturii Polone, precum și celebrări

tografował piękne kościoły, cerkwie, klasztory, jak i zwykłe domy zwykłych ludzi – ich codzienność. Wiele numerów „Polonusa” czy „Małego Polonusa” gościło zdjęcia wykonane przez Artura Grzybowski. Część tych zdjęć została zaprezentowana w przepięknym albumie fotograficznym pt. „Uroki Bukowiny” (autorstwa Wojciecha Krysińskiego), były też tematem wystawy autorskiej w Mastra w Brazylii w 2015 r.

Fotografie Artura eksponowano na wielu wystawach w Polsce i za granicą. Jedną z takich wystaw miała miejsce w Muzeum Narodowym Bukowiny w Suczawie w 2006 r., a nosiła tytuł „Wieliczka nieznana”.

Ostatnią „gościenną” wystawę Artura urządziło w 2018 r. Muzeum Ziemi Przemyskiej. Otwarto ją pod tytułem „199 metrów pod ziemią”.

Oprócz fotografii autorskich, tysiące zdjęć Artura, jako pracownika etatowego, uzupełniało czy dokumentowało większość wystaw otwieranych w Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce.

W trakcie tegorocznych Dni Polskich wiele osób żałowało, że więcej już nie zobaczą charakterystycznej postaci Artura i nie usłyszą jego żartów czy barwnych opowieści. Na szczęście pozostała spuścizna – ogromna ilość wykonanych przez niego fotografii, choć trudno o te przedstawiające jego samego. Fotograficzne wizerunki Artura to rzadkość, bo jak mówił: „on jest fotografem od zdjęć” i konsekwentnie unikał obiektywu, którego nie trzymały jego ręce.

Szkoda, że odszedł tak wcześnie.

Iwona Wolak-Kicińska
Jerzy Kiciński

religiozne i laice, adunări ale diasporei poloneze în Polonia, România și Slovacia.

Totuși, cea mai mare pasiune a lui a fost să surprindă momentul: stoluri de berze, culesul ciupercilor, cosirea ierbii, recoltare și săpături, turme de oi la munte, flori de câmp sau pur și simplu nori grei de furtună – fracțiuni de secundă din viața Bucovinei. A fotografiat frumoase biserici, biserici ortodoxe, mănăstiri, precum și case obișnuite ale unor oameni obișnuiți – viața lor cotidiană. Multe numere ale revistei „Polonus” sau „Mały Polonus” au cuprins fotografii realizate Artur Grzybowski. O parte dintre aceste fotografii au fost reprezentate în cel mai frumos album de fotografii „Uroki Bukowiny” (autor Wojciech Krysiński), și au constituit tema expoziției vernisate în Mastra, Brazilia, în anul 2015.

Fotografiile lui Artur au fost prezentate în cadrul multor expoziții în Polonia și în străinătate. Una dintre aceste expoziții a avut loc la Muzeul Bucovinei din Suceava în anul 2006 și a fost intitulată „Wieliczka necunoscută”.

Ultima expoziție a lui Artur a fost organizată de Muzeul Ținutului Przemysł în anul 2018. A fost intitulată „199 metri sub pământ”.

De asemenea mii de fotografii ale lui Artur, ca angajat al Muzeului Salinelor Cracoviene din Wieliczka, au completat sau documentat majoritatea expozițiilor prezentate de această instituție.

În cursul Zilelor Culturii Polone din acest an, multe persoane au regretat că nu vor mai vedea figura caracteristică a lui Artur Grzybowski și nu vor auzi glumele sale sau poveștile colorate. Din fericire a rămas moștenirea – un număr imens de fotografii realizate de el, deși sunt greu de găsit fotografiile în care se află el însuși. Fotografiile cu Artur sunt o raritate, deoarece așa cum spunea el: „eu fac fotografii” și consecvent se ferea de obiectivul care nu era în mâinile lui.

Păcat că a plecat atât de devreme.

Trad. Ilona Biseada

Zdjęcia nadesłane przez autorów | Fotografii trimise de către autori

**30 lat Międzynarodowego
Festiwalu Folklorystycznego
„Bukowińskie Spotkania”**

Historia festiwalu rozpoczęła się w roku 1990, kiedy to w Jastrowiu spotkało się siedem zespołów Bukowińczyków mieszkających w Polsce oraz dwa zespoły pochodzące z samej Bukowiny: polonijna „Mała Pojana” z Pojany Mikuli i zespół folklorystyczny z Czerniowiec na ukraińskiej Bukovinie.

**Festivalul Internațional de Folclor
„Întâlniri Bucovinene”
ajuns la cea de-a XXX-a ediție**

Istoria festivalului a început în anul 1990 când la Jastrowie s-au întâlnit șapte ansambluri ale bucovinenilor care locuiesc în Polonia și două ansambluri chiar din Bucovina: ansamblul „Mała Pojana” al diasporei poloneze din Poiana Micului și ansamblul folcloric din Cernăuți din Bucovina ucraineană. Un

Rok później dołączyła grupa rumuńska, a w latach następnych: bukowińscy Żydzi, Niemcy, Słowacy, Węgrzy, Rosjanie Starowiercy oraz bukowińscy Polacy ze Słowenii i USA. Od 1999 r. festiwal przeniósł się także do źródeł, czyli na Bukowinę. Jubileuszowa 10. edycja oprócz Jastrowia miała miejsce także na Bukowinie rumuńskiej – w Câmpulung Moldovenesc i na Bukowinie ukraińskiej – w Czerniowcach. Rok później do grona organizatorów dołączyły Węgry i od 2000 r. festiwal nieprzerwanie odbywa się na czterech scenach, w czterech krajach: w Polsce, Rumunii, na Ukrainie i na Węgrzech. Podczas edycji z 2003 r. festiwal gościł także w Skalitem na Słowacji i w Monachium i Augsburgu w Niemczech. W latach 2008-2014 odbywał się w Turčianskich Teplicach na Słowacji, a w latach 2014-2016 zawiązał nawet do Kiszyniowa w Republice Mołdawii. W ostatnich latach do grona organizatorów dołączyły kolejne dwa polskie miasta: Dzierżoniów w 2015 r. i Lubiąż w 2018 r. Pomysłodawcą całego festiwalu i organizatorem części polskiej, a także koordynatorem całego projektu realizowanego przez partnerów zagranicznych jest przez te wszystkie lata Regionalne Centrum Kultury Fabryka Emocji w Pile.

an mai târziu s-a alăturat festivalului încă un ansamblu român, iar în anii următori: bucovineni evrei, nemți, slovaci, maghiari, ruși lipoveni, precum și polonezi bucovineni din Slovenia și SUA. Din 1999 festivalul s-a întors la rădăcini, adică în Bucovina. Ediția a X-a, jubiliară, s-a desfășurat, pe lângă Jastrowie și în Bucovina românească – în Câmpulung Moldovenesc și în Bucovina ucraineană – în Cernăuți. Un an mai târziu la grupul organizatorilor s-au alăturat maghiarii și din anul 2000 neîntrerupt festivalul se desfășoară pe patru scene, în patru țări: în Polonia, România, Ucraina și Ungaria. În timpul ediției din anul 2003 festivalul a avut loc în localitatea Skalite din Slovacia, în München și Augsburg în Germania. În anii 2008-2014 acesta s-a desfășurat și în localitatea Turčianske Teplice din Slovacia, iar în anii 2014-2016 festivalul a avut loc chiar și la Chișinău în Republica Moldova. În ultimii ani organizatorilor s-au alăturat alte două orașe: Dzierżoniów în 2015 și Lubiąż în 2018. Inițiatorul întregului festival și organizatorul festivalului din Polonia, dar și coordonatorul întregului proiect realizat de partenerii străini, a fost în tot acest timp Centrul Cultural Regional „Fabrica Emoțiilor” din Pila.

FESTIWAL FOLKLORU GÓRALI CZADECKICH

JASTROWIE
22 - 24
06.1990
AMFITEATR

22. 06. 1990 ● Piątek

16.00 20.00	Program zespołu: Orkiestra Festiwalu Zespół Orkiestrowy Górali Czadeckich „Jastrowie” z Jastrowia, woj. piłskie – uśmieszko pt. „WICHIA” Zespół Górali Czadeckich „Watra” z Bieszczad, woj. śląsko-piłskie – uśmieszko pt. „WESIEŁE BUKOWIŃSKIE”
------------------------	--

23. 06. 1990 ● Sobota

9.30 10.30 – 11.30 11.45 – 13.00 13.00 – 15.30	Masa śni. w Kościele św. Michała Archanioła Koncert zespołu: Zespół Górali Czadeckich „Sobota” ze Złotowa, woj. śląsko-piłskie – uśmieszko pt. „JAWCZAK” Zespół „Strzegomianki” ze Strzegomia, woj. łódzkie – SPIWANKI BUKOWIŃSKIE Zespół Górali Czadeckich „Dziadziśka” z Końca, woj. łódzkie – uśmieszko pt. „KŁAKA” Zespół „Złotowianki” ze Złotowa, woj. łódzkie – SPIWANKI BUKOWIŃSKIE Zespół „Piłskie” z Piły, woj. wielkopolskie – PIENI I TANCE GÓRALI CZADECKICH
---	--

24. 06. 1990 ● Niedziela

11.00 – 14.00 15.30 – 18.00	Zespoły śpiewacze z Potana Mielni i Solanów Nowe z Białym Zespół Folklorystyczny Akademii Młodych z Czerniowca i Ukrainy „PIŁSKIE ŻEGNA FESTIWALOWYCH GOŚCI” Zespół „Olesko” z Piły Zespół „Dziadziśka” z Końca Zespół młodych ludzi z Piły
--	---

ORGANIZATORZY:

Wojewódzki Ośrodek Kultury w Pile ● Urząd Miasta i Gminy w Jastrowiu
 ● Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Jastrowiu

Źródło | Sursa: archiwum „Bukowińskich Spotkań” | arhivele „Întâlnirilor Bucovinene”

Pierwsze edycje gromadziły po kilkuset widzów. Szybko jednak festiwal wyrósł na jedno z największych transgranicznych cyklicznych przedsięwzięć kulturalnych w Europie Środkowej i gromadzi obecnie corocznie kilkadziesiąt tysięcy widzów w kilku krajach. Jest jedynym festiwalem prezentującym na taką skalę folklor wielonarodowej Bukowiny oraz promującym jej fenomen kulturowy. Jest rozpoznawalny i budzi mnóstwo pozytywnych emocji, ponieważ łączy, promuje tolerancję, różnorodność, dobrosąsiedzkie relacje, popularyzuje Bukowinę i jej wieloetniczną kulturę. Słynie także z niepowtarzalnej, rodzinnej atmosfery.

Primele ediții strângeau câteva sute de spectatori. Totuși, festivalul a crescut repede devenind unul din cele mai mari evenimente ciclice transfrontaliere culturale din Europa Centrală și în prezent strânge anual câteva mii de spectatori în mai multe țări. Este unicul festival care prezintă pe o scară atât de largă folclorul Bucovinei multinaționale, dar și care promovează fenomenul ei cultural. Este cunoscut și trezește multe sentimente pozitive, deoarece unește, promovează toleranța, diversitatea, bune relații de vecinătate, popularizează Bucovina și cultura ei multietnică. Este renumit și pentru atmosfera sa unică și familială.

*„Sołonzanka” w 1992 r. i „Mała Pojana” w 1993 r. w Jastrowiu
 „Sołonzanka” în anul 1992 și „Mała Pojana” în anul 1993 la Jastrowie
 Źródło | Sursa: archiwum „Bukowińskich Spotkań” | arhivele „Întâlnirilor Bucovinene”*

Od początków festiwalowi towarzyszą konferencje naukowe, poświęcone problematyce bukowińskiej, zainicjowane przez prof. Kazimierza Feleszkę. Do dziś odbyło się ich siedem (w latach 1991, 1994, 1999, 2005, 2009, 2016, 2019). Od pięciu zaś lat towarzyszy mu Bukowiński Festiwal Nauki, mający upowszechniać wiedzę o wielokulturowej Bukowinie, a także popularyzować związane z regionem wartości, stwarzać przestrzeń dla dialogu międzykulturowego, przełamywać stereotypy i promować otwartość na innych.

Od samego początku do dziś dyrektorem festiwalu jest niezwykle oddany temu przedsięwzięciu oraz Bukowinie charyzmatyczny etnograf z Regionalnego Centrum Kultury Fabryka Emocji Zbigniew Kowalski.

Zespół górali czadeckich „Mała Pojana” z Pojany Mikuli uczestniczy w festiwalu od jego pierwszej edycji w 1990 r. Zespół „Sołonzanka” z Nowego Sokoła dołączył do „Bukowińskich Spotkań” w 1991 r. i odtąd obydwie zespoły rok rocznie wyjeżdżają do Jastrowia, występują w Câmpulung Moldovenesc, w przeszłości także na Słowacji, od czasu do czasu również w ukraińskich Czerniowcach.

De la început, în cadrul festivalului se organizează conferințe științifice dedicate problematicei bucovinene, inițiate fiind de prof. Kazimierz Feleszko. Până acum au avut loc șapte conferințe (în anii 1991, 1994, 1999, 2005, 2009, 2016, 2019). În schimb, de cinci ani festivalul este însoțit de Festivalul Bucovinean al Științei care are ca scop răspândirea cunoștințelor despre multiculturalitatea Bucovinei, dar și popularizarea valorilor regiunii, crearea unui spațiu pentru dialog intercultural, învingerea stereotipurilor și promovarea deschiderii față de ceilalți.

Chiar de la început și până astăzi directorul festivalului este deosebit de dedicat acestui eveniment, dar și Bucovinei, etnograf carismatic de la Centrul Cultural Regional „Fabrica Emoțiilor”, Zbigniew Kowalski.

Ansamblul muntenilor din Czadca „Mała Pojana” din Poiana Micului participă la festival de la prima lui ediție din anul 1990. Ansamblul „Sołonzanka” din Solonețu Nou s-a alăturat „Întâlnirilor Bucovinene” în anul 1991 și de atunci ambele ansambluri an de an pleacă la Jastrowie, participă la Câmpulung Moldovenesc, în trecut au participat și la festivalul din Slovacia, și din când în când la festivalul din Cernăuți, Ucraina.

*Zbigniew Kowalski podczas wręczenia medala ministra kultury i dziedzictwa narodowego „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” w trakcie tegorocznej edycji festiwalu w Lubaniu
Zbigniew Kowalski în momentul decorării cu medalia ministrului culturii și a patrimoniului național „Merit pentru Cultură Gloria Artis” în timpul festivalului de la Lubań
Źródło | Sursa: archiwum „Bukowińskich Spotkań” | arhivele „Întâlnirilor Bucovinene”*

Tegoroczny 30. Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania” rozpoczął się w Jastrowiu i Pile w dniach 19-23 czerwca. Kolejne jego edycje odbyły się w Câmpulung Moldovenesc w Rumunii (26-28 lipca), w Bonyhád na Węgrzech (2-4 sierpnia), w Lubaniu (22-23 sierpnia) i Dzierżoniowie (24-25 sierpnia), kończąc w Czerniowcach na Ukrainie (27-29 września).

Anul acesta, cea de-a XXX-a ediție a Festivalului Internațional de Folclor „Întâlniri Bucovinene” a început la Jastrowie și Pila în zilele de 19-23 iunie. Următoarele lui ediții au avut loc la Câmpulung Moldovenesc, în România (26-28 iulie), la Bonyhád, în Ungaria (2-4 august), în Lubań (22-23 august) și la Dzierżoniów (24-25 august), încheindu-se la Cernăuți, în Ucraina (27-29 septembrie).

*„Solonczanka” i „Mała Pojana” w Jastrowiu
„Solonczanka” și „Mała Pojana” la Jastrowie
Fot. Cazimir Longher*

*„Solonczanka” i „Mała Pojana” w Jastrowiu
„Solonczanka” și „Mała Pojana” la Jastrowie
Fot. Cazimir Longher*

*„Mała Pojana” w Dzierżoniowie
„Mała Pojana” la Dzierżoniów
Źródło | Sursa: archiwum „Bukowińskich Spotkań” | arhivele „Întâlnirilor Bucovinene”*

*„Solonczanka” i „Mała Pojana” w Câmpulung Moldovenesc
„Solonczanka” și „Mała Pojana” la Câmpulung Moldovenesc
Fot. Cazimir Longher*

*„Mała Pojana” w Czerniowcach
„Mała Pojana” la Cernăuți
Fot. Dragoș Buliga*

Przy tej jubileuszowej edycji nie mogło zabraknąć towarzyszącego festiwalowi co kilka lat spotkania naukowego poświęconego problematyce bukowińskiej. Siódma z kolei Międzynarodowa Konferencja Naukowa, tym razem pt. „Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe”, odbyła się podczas polskiej edycji w Jastrowiu (patrz „Polonus” 7(273)2019).

Na wszystkich scenach tegorocznej jubileuszowej edycji wystąpiło ponad 140 zespołów z Polski, Rumunii, Ukrainy, Węgier i Serbii. „Mała Pojana” i „Sołonzanka” reprezentujące bukowińską Polonię wystąpiły jak co roku podczas polskiej edycji w Jastrowiu i Pile oraz rumuńskiej w Câmpulung Moldovenesc. „Mała Pojana” zaprezentowała się ponadto w Dzierżoniowie oraz w Czerniowcach. Dla polskich zespołów to niezwykle ważny i wyczekiwany punkt w dorocznym kalendarzu. Bo, oprócz swojej ogromnej roli kulturotwórczej i nieocenionych zasług w popularyzacji i ochronie bukowińskiego dziedzictwa, festiwal od 30 lat jest po prostu wielkim świętem dla wszystkich Bukowińczyków, łączącym ludzi kochających to samo miejsce na ziemi.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

De la această ediție jubiliară nu a putut lipsi întâlnirea științifică, care are loc o dată la câțiva ani dedicată problematicei bucovinene. Cea de-a șaptea Conferință Internațională Științifică, de această dată intitulată „Patrimoniul cultural și lingvistic comun” a avut loc în timpul ediției poloneze a festivalului de la Jastrowie (vezi „Polonus” 7(273)2019).

Pe toate scenele de anul acesta ale ediției jubiliare au evoluat peste 140 de ansambluri din Polonia, România, Ucraina, Ungaria și Serbia. „Mała Pojana” și „Sołonzanka”, ansambluri care reprezintă diaspora poloneză bucovineană au evoluat, ca în fiecare an, la ediția poloneză din Jastrowie și Piła, precum și la Câmpulung Moldovenesc. „Mała Pojana” a participat în plus și la ediția din Dzierżoniów, dar și la cea din Cernăuți. Pentru ansamblurile poloneze acesta este un eveniment deosebit de important și așteptat în fiecare an. Căci, în afară de rolul său cultural imens și meritele deosebite în promovarea și protejarea patrimoniului bucovinean, festivalul, de 30 de ani reprezintă o mare sărbătoare pentru toți bucovinenii, care leagă oamenii care iubesc același loc pe pământ.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Consacrarea mons. Iosif Păuleț ca episcop al diecezei de Iași

Pe 6 august a.c., în sărbătoarea Schimbarea la Față a Domnului, mons. Iosif Păuleț a fost consacrat episcop și a luat în posesie canonică Dieceza Romano-Catolică de Iași, prin impunerea mâinilor PS Petru Gherghel. Liturgia de consacrare a început la ora 10:30 în catedrala „Sfânta Fecioară Maria, Regină” din Iași. ÎPS Ioan Robu, arhiepiscop mitropolit de București, a fost co-consacrator, alături de PS Aurel Percă, episcop auxiliar de Iași.

La celebrare au participat: ÎPS Miguel Maury Buendía, nunțiu apostolic în România și Republica Moldova, mons. Ionuț Paul Strejac reprezentant al Vaticanului, alți 15 episcopi din țară și din străinătate, aproximativ 400 de preoți, oficialități printre care deputatul din partea minorității polone în Parlamentul României, Victoria Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, care a declarat: „acesta este un motiv de mare bucurie ca un preot din decanatul de Bucovina să fie ales episcop – un păstor, un instrument prin care Dumnezeu vrea să lucreze în lume, iar comunitatea poloneză din România se va ruga pentru noul episcop al diecezei”.

Cântarea a fost susținută de un cor reunit format din corul mare al catedralei din Iași, corul seminarștilor de la Institutul Teologic „Sfântul Iosif” din Iași, corul din Parohia Tămășeni, satul natal al PS Iosif Păuleț, și corurile din parohiile Onești și Suceava, comunități al căror paroh a fost noul episcop. De altfel, PS Iosif Păuleț, prin toate comunitățile în care a slujit, a avut o grijă deosebită față de muzica sacră. Corul a fost dirijat de pr. Ciprian Antălucă, actualul paroh al bisericii „Sfântul Ioan Nepomuk” din Suceava și susținut la orgă de Octavian Bișoc.

Catedrala a fost neîncăpătoare de mulțimea credincioșilor care au dorit să ia parte la celebrare, majoritatea rămânând în curte, de unde au putut să urmărească pe un megaecran toată celebrarea.

Celebrarea Sfintei Liturghii a avut un caracter solemn. Cel mai emoționant din toate riturile specifice hirotonirii episcopale a fost gestul prosternării la pământ de după promisiunile episcopului ales, cu invocarea Litaniei tuturor sfinților. Centrul celebrării a fost impunerea mâinilor, din partea celor trei episcopi consacrați și apoi a tuturor celorlalți episcopi, și rugăciunea de hirotonire.

Wyświęcenie pralata Iosifa Păuleța na biskupa diecezji jasskiej

6 sierpnia br., w święto Przemienienia Pańskiego, pralat Iosif Păuleț przyjął z rąk JE Petru Gherghela sakrę biskupią i objął diecezję jasską. Uroczystość wyświęcenia odbyła się w katedrze Najświętszej Maryi Panny Królowej w Jassach. Współkonsekrującymi byli arcybiskup metropolita Bukaresztu Ioan Robu oraz biskup pomocniczy diecezji jasskiej Aurel Percă. Uczestniczyli w niej także JE Miguel Maury Buendía – nuncjusz apostolski w Rumunii i Republice Mołdawii, reprezentujący Watykan pralat Ionuț Paul Strejac, 15 biskupów z kraju i z zagranicy, około 400 księży, przedstawiciele władz i zaproszeni goście, między nimi Victoria Longher – poseł z ramienia polskiej mniejszości w Parlamencie Rumunii oraz Gerwazy Longher – prezes Związku Polaków w Rumunii, który powiedział tego dnia: „to powód do wielkiej radości, że duchowny z dekanatu Bukowiny mianowany został biskupem – naszym pasterzem, poprzez którego Bóg działa wśród ludzi, i polska mniejszość modlić się będzie za nowego biskupa naszej diecezji”.

Podczas uroczystości oprawę muzyczną zapewniły połączone chóry katedry w Jassach, seminarium Instytutu Teologicznego świętego Józefa w Jassach, parafii w Tămășeni – rodzinnej wsi JE Iosifa Păuleța, a także chóry parafii w Onești i Suczawie – miejscowości, w których nowy biskup był proboszczem. Należy podkreślić, że JE Iosif Păuleț we wszystkich parafiach, w jakich posługiwał, bardzo dbał o muzykę kościelną. Chórem dyrygował ks. Ciprian Antălucă – nowy proboszcz parafii pw. św. Jana Nepomucena w Suczawie, a na organach akompaniował Octavian Bișoc.

Jasska katedra nie była w stanie pomieścić tak dużej liczby wiernych chcących wziąć udział w uroczystościach. Większość z nich na dziedzińcu katedry oglądała je na telebimie.

Msza św. miała wyjątkowo podniosły charakter. Ze wszystkich rytuałów, na które składa się uroczystość nałożenia sakry biskupiej, szczególnie wzruszający był moment prostracji po złożeniu przyrzeczenia wiernej służby, a podczas Litanii do Wszystkich Świętych. Głównym momentem była natomiast modlitwa konsekracyjna i nałożenie rąk przez trzech biskupów współkonsekrujących oraz pozostałych obecnych biskupów.

Spre sfârșitul Liturghiei, episcopul Iosif Păuleț a mers prin mijlocul credincioșilor care se aflau în catedrală și în curtea catedralei pentru a saluta poporul și pentru a-l binecuvânta.

La ceremonie au participat și ansamblurile reprezentative ale Uniunii Polonezilor din România, „Sołonczanka” din Solonețu Nou și „Mała Pojana” din Poiana Micului ca semn de mulțumire pentru implicare și dedicare oferite comunității poloneze pe parcursul celor nouă ani în calitate de decan al decanatului de Bucovina, dar și în speranța unei colaborări viitoare în calitate de păstor al diecezei de Iași.

Iuliana Agneșca Dascălu

Pod koniec nabożeństwa biskup Iosif Păuleț wszedł pomiędzy wiernych znajdujących się tak w katedrze, jak i na jej dziedzińcu, aby ich powitać i pobłogosławić.

W uroczystościach udział wzięły polonijne zespoły reprezentujące Związek Polaków w Rumunii: „Sołonczanka” z Nowego Sokoła i „Mała Pojana” z Pojany Mikuli, wyrażając w ten sposób podziękowanie za zaangażowanie i poświęcenie dla polskiej mniejszości w ciągu dziewięciu lat posługi w charakterze dziekana Bukowiny, a także nadzieję na dobre relacje w przyszłości z biskupem diecezji jasskiej.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Pe baza informațiilor de pe site-ul www.ercis.ro | Na podstawie informacji ze strony www.ercis.ro

Foto: Ierzyńska Michalina Budaś

Pr. Ciprian Antăluță
noul paroh al Sucevei
și decan de Bucovina

După numirea ca episcop al diecezei de Iași de către Papa Francisc, ES Iosif Păuleț a numit un nou părinte paroh pentru comunitatea romano-catolică din Suceava, în persoana părintelui Ciprian Antăluță. Sfânta Liturghie Solemnă de instalare a noului paroh a avut loc pe 15 septembrie a.c., fiind concelebrată de însuși ES Iosif Păuleț, episcop de Iași, pr. Ciprian Antăluță, parohul bisericii „Sfântul Ioan Nepomuk” din Suceava, împreună cu preoți din decanatul de Bucovina, dar și din dieceza de Iași. ES Iosif Păuleț împreună cu noul paroh au fost întâmpinați de credincioșii parohiei cu pâine și sare. Printre aceștia s-au aflat și reprezentanți ai autorităților locale: președintele Consiliului Județean Suceava, Gheorghe Flutur și primarul municipiului Suceava, Ion Lungu.

Ks. Ciprian Antăluță
noul proboscșez w Suczawie
i dziekanem Bukowiny

Biskup diecezji Jassy Iosif Păuleț mianował nowego proboszcza parafii rzymskokatolickiej pw. św. Jana Nepomucena w Suczawie. Został nim ks. Ciprian Antăluță. Obrzęd wprowadzenia nowo mianowanego proboszcza miał miejsce 15 września br. podczas uroczystej Mszy św. Przewodniczył jej sam biskup diecezji Jassy Iosif Păuleț, a koncelebrowali ks. Ciprian Antăluță oraz księża z dekanatu bukowińskiego i całej diecezji Jassy. JE biskupa oraz nowego proboszcza parafianie powitali chlebem i solą. Byli wśród nich także przedstawiciele władz samorządowych: przewodniczący Rady Województwa Suczawa Gheorghe Flutur i burmistrz Suczawy Ion Lungu.

Un scurt CV al noului paroh a fost prezentat de pr. vicar, Robert Budău, după care ES Iosif Păuleț a dat citire decretului de numire a noului paroh. În cadrul ritualului de instalare, noul paroh a primit simbolic de la ES Iosif Păuleț biblia ca simbol al cuvântului lui Dumnezeu după care trebuie să ne ghidăm, o cruce care semnifică consacrarea și cheia bisericii ceea ce semnifică faptul că Preasfințitul i-a încredințat noului păstor comunitatea parohiei „Sfântul Ioan Nepomuk” din Suceava.

Sfânta Liturghie a fost mult înfrumusețată și de cântările corului „Almarema” dirijat de prof. Antonela Târnovan, acompaniat la orgă fiind de organistul Anton Babiaș.

Prin decret episcopal, ES Iosif Păuleț, episcop de Iași l-a numit pe pr. Ciprian Antălucă decan de Bucovina începând cu luna septembrie a acestui an.

Comunitatea poloneză din Bucovina îi urează bun-venit părintelui Ciprian Antălucă. Sperăm ca Duhul Sfânt și Maica Domnului să-l călăuzească în noua misiune care i-a fost încredințată.

Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Iuliana Agneșca Dascălu

Sylwetkę nowego proboszcza przedstawił wikariusz ks. Robert Budău, po czym JE Iosif Păuleț odczytał dekret. W ramach obrzędu nowy proboszcz otrzymał od JE Iosifa Păuleț biblię jako symbol Słowa Bożego, którym się kierujemy, krzyż, symbolizujący poświęcenie, oraz klucz do kościoła, co oznaczać ma powierzenie parafii pw. św. Jana Nepomucena w Suczawie pod opiekę nowemu proboszczowi.

Oprawę Mszy św. przygotował chór „Almarema” pod batutą Antoneli Târnovan i przy akompaniamentcie Antona Babiașa na organach.

Ks. Ciprian Antălucă dekretem biskupa diecezji Jassy Iosifa Păuleț mianowany został począwszy od września tego roku także dziekanem Bukowiny.

Polacy z Bukowiny serdecznie witają nowego dziekana i proboszcza z nadzieją, że Duch Święty i Matka Boska prowadzić go będą w powierzonej mu misji.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

HRAMURI

Hramul bisericii catolice din Bulai (Moara)

Duminică, 11 august 2019, a avut loc hramul bisericii romano-catolice din Bulai „Sf. Maximilian Maria Kolbe”. Sărbătoarea a început la ora 10:00 cu Sfânta Liturghie în limba polonă celebrată de pr. Marek Chociej de la Preoții Misionari „Sf. Vincențiu de Paul” și pr. Piotr Zimnoch, directorul adjunct al Caritasului Arhidiecezei din Białystok. Aceasta a fost

ODPUSTY

Odpust w kościele katolickim na Bulaju (w Moarze)

W niedzielę 11 sierpnia 2019 r. świętowano odpust w kościele katolickim pw. św. Maksymiliana Marii Kolbe. Uroczystości rozpoczęła Msza św. w języku polskim odprawiona przez ks. Marka Chocieję ze Zgromadzenia Misjonarzy św. Wincentego a Paulo i ks. Piotra Zimnochę – zastępcę dyrektora Caritas Archidiecezji Białostockiej. Po niej odpusto-

urmată de Liturghia solemnă concelebrată prezidată de pr. Iosif Doboș, pr. Iulian Ceobanu, parohul bisericii din Moara, împreună cu preoții din decanatul de Bucovina și dieceza de Iași.

În predică părintele Marek Chociej a făcut câteva referiri la postura eroică a Sf. Maximilian, precizând că exemplul Sf. Maximilian să fie o motivație ca viața noastră să o trăim cu bucurie și bunătate. Amintim aici că în copilărie Sf. Fecioară Maria i s-a arătat ținând în mâini două coroane, una din trandafiri albi – simbolizând viața curată și cealaltă din trandafiri roșii – simbolizând martiriul. Atunci, micul Raymond, căci acesta era numele său de botez, le-a ales pe amândouă. Intrând în Ordinul călugărilor Minori Conventuali și-a schimbat numele în Maximilian. În toată viața sa Sf. Maximilian a trăit în curăție și a murit martir, dându-și viața pentru un tată și soț pe nume Franciszek Gajowniczek, în lagărul de concentrare de la Auschwitz, în ziua de 14 august 1941, în ajunul sărbătorii Adormirea Maicii Domnului.

La celebrarea hramului au participat atât localnicii, credincioși din localitățile învecinate, cât și primarul comunei Moara, Eduard Dziminski cu soția.

La finalul Sfintei Liturghii, părintele paroh Iulian Ceobanu a mulțumit tuturor preoților participanți, credincioșilor din localitate, credincioșilor veniți din alte parohii ale decanatului de Bucovina și celor care au contribuit la reușita și înfrumusețarea acestei sărbători.

Ilona Biseada

Foto: Voitic Apetri, Anton Felic

wą sumę odprawili księża Iosif Doboș i proboszcz parafii na Bulaju Iulian Ceobanu oraz wielu innych duchownych z dekanatu bukowińskiego i całej diecezji jasskiej.

W swoim kazaniu ks. Marek Chociej odniósł się do heroicznej postawy św. Maksymiliana Marii Kolbe, mogącej być motywacją do tego, aby także nasze życie było radosne i dobre. Przypomnijmy jedynie, że św. Maksymilianowi w dzieciństwie ukazała się Maryja Panna, trzymająca w rękach dwie korony: białą – symbolizującą życie w czystości, oraz czerwoną – symbolizującą męczeństwo. Mały Rajmund, bo takie było imię, jakie otrzymał na chrzcie, wybrał wówczas obie te drogi. Wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych i przyjął imię Maksymilian. Przez całe swoje życie św. Maksymilian dochował czystości i zginął śmiercią męczeńską w miejsce ojca i męża Franciszka Gajowniczka w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu 14 sierpnia 1941 r., w przeddzień Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

W uroczystościach odpustowych uczestniczyli zarówno parafianie z Bulaju, jak i wierni z sąsiednich miejscowości. Wziął w nich udział także wójt gminy Moara Eduard Dziminski z małżonką.

Na zakończenie sumy proboszcz ks. Iulian Ceobanu podziękował wszystkim duchownym, parafianom, wiernym z całego dekanatu bukowińskiego przybyłym na uroczystości oraz tym, którzy przyczynili się do tego, że święto to było piękne i udane.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Hramul Sanctuarului Marian de la Cacica

„Sub ocrotirea ta alergăm, Sfântă Născătoare de Dumnezeu, nu ne disprețui rugăciunile în nevoile noastre, ci ne mântuiește oricând de toate primejdiile, Fecioară slăvită și binecuvântată”. Cu această rugăciune a început și în acest an pelerinajul de la Sanctuarul „Adormirea Maicii Domnului” din Cacica.

La această mare sărbătoare au participat mii de pelerini din țară și din străinătate în zilele de 14 și 15 august 2019 a.c. Aceștia au răspuns îndemnului adresat de PS Iosif Păuleț: „Rugați-vă pentru întreaga sfântă Biserică, pentru Sfântul Părinte papa Francisc; rugați-vă în mod special pentru dieceza noastră de Iași ca să înflorească, spre slava lui Dumnezeu și spre mântuirea noastră a tuturor”. Noul episcop al diecezei de Iași a participat pentru prima dată în calitate de păstor al comunității catolice din Moldova împreună cu ÎPS Miguel Maury Buendía, nuntiu apostolic în România și Republica Moldova, cu PS Aurel Percă, episcop auxiliar de Iași PS Petru Gherghel, episcop emerit de Iași, și PS János Székely, episcop de Szombathelyi (Ungaria).

Sărbătorile hramului au început pe 14 august cu celebrarea penitențială la care a participat un număr impresionant de pelerini însoțiți de preoți și persoane consacrate. Ca în fiecare an din programul celebrărilor de la Cacica a făcut parte pelerinajul tinerilor, miercuri, 14 august. Pelerinajul pe jos a început la circa cinci km de Cacica, la ora 12:00, iar la ora 13:30 a avut loc primirea tinerilor pelerini. La ora 18:00 a avut loc Sfânta Liturghie celebrată de ÎPS Miguel Maury Buendía, nuntiu apostolic, animată de copii, ministranți, tineri, seminariști și persoane consacrate. Privegherea mariană cu lumânări de la ora 22:00 a constituit pentru pelerini apogeul ajunului sărbătorii Adormirea Maicii Domnului.

Odpust w Sanktuarium Maryjnym w Kaczycze

„Pod Twoją obronę uciekamy się święta Boża Rodzicielko, naszymi prośbami racz nie gardzić w potrzebach naszych, ale od wszelakich złych przygód racz nas zawsze wybawiać, Panno chwalebna i błogosławiona” – słowami tej modlitwy rozpoczęła się także w tym roku pielgrzymka do Sanktuarium Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kaczycze.

W uroczystościach odpustowych 14 i 15 sierpnia br. udział wzięły tysiące pielgrzymów z całego kraju i z zagranicy, odpowiadając na wezwanie JE biskupa Iosifa Păuleța: „Módlcie się za cały Kościół święty, za Ojca Świętego Franciszka, módlcie się zwłaszcza za naszą diecezję, niech rozkwita na chwałę Bożą i dla naszego zbawienia”. JE Iosif Păuleț po raz pierwszy uczestniczył w uroczystościach jako nowy biskup diecezji jasskiej, a wraz z nim także nuncjusz apostolski w Rumunii i Republice Mołdawii JE Miguel Maury Buendía, biskup pomocniczy diecezji jasskiej JE Aurel Percă, biskup emeryt diecezji jasskiej JE Petru Gherghel oraz biskup diecezji Szombathelyi na Węgrzech JE János Székely.

Uroczystości odpustowe 14 sierpnia rozpoczęło o godz. 10:00 nabożeństwo pokutne, w którym uczestniczyła imponująca liczba pielgrzymów ze swoimi księżmi oraz osób konsekrowanych. W programie nie zabrakło dorocznej pieszej pielgrzymki młodzieży, która wyruszyła około 5 km od Kaczki o godz. 12:00, a o 13:00 powitano młodych pielgrzymów pod sanktuarium. Mszy św. o godz. 18:00, odprawionej z udziałem dzieci, ministrantów, młodzieży, seminarzystów i osób konsekrowanych, przewodniczył nuncjusz apostolski JE Miguel Maury Buendía. Kulminacyjny moment wigilii odpustu Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny stanowiło dla wiernych czuwanie maryjne o godz. 22:00.

Pe 15 august programul celebrărilor dedicate hramului a început la ora 6:00 cu Sfânta Liturghie în limba română, iar la ora 7:30 Sfânta Liturghie greco-catolică. La ora 9:15 a avut loc Sfânta Liturghie în limba polonă, celebrată de pr. Marek Chociey de la Preoții Misionari „Sf. Vincențiu de Paul”, pr. Piotr Zimnoch, directorul adjunct al Caritasului Arhidiecezei din Białystok, precum și de pr. dr. Stanislav Cucharec – paroh din Solonețu Nou și pr. Gabriel Bucur – paroh din Poiana Micului la care au participat membrii comunităților poloneze, dar și pelerini din Polonia. Întreaga Sfântă Liturghie în limba polonă a fost acompaniată de corul din Cacica. Nelipsiți de la această slujbă au fost: deputatul din partea minorității polone în Parlamentul României – Victoria Longher și președintele Uniunii Polonezilor din România – Ghervazen Longher. La ora 11:00 a avut loc Sfânta Liturghie solemnă a hramului cu venerarea icoanei Maicii Domnului din Cacica, încheiată cu procesiunea în jurul bazei. La celebrările hramului Sanctuarului de la Cacica a participat ÎPS Miguel Maury Buendía, care a oficiat Sfânta Liturghie solemnă a hramului, însoțit de episcopul Iosif Păuleț, episcopul auxiliar Aurel Percă și episcopul emerit Petru Gherghel, iar predica a fost ținută de pr. Virgil Blaj OFMConv., predicatorul pelerinajului de la Cacica de anul acesta. Au concelebrat aproape 100 de preoți din țară și din străinătate. La această Sfântă Liturghie PS Iosif Păuleț, noul păstor al diecezei de Iași, a avut un mesaj special adresat pelerinilor. ES Aurel Percă a împlinit frumoasa vârstă de 68 de ani și cu acest prilej toți pelerinii i-au cântat „La mulți ani!” În afara pelerinilor din România au fost prezenți credincioși din Polonia, Germania, Ungaria – aceștia au fost însoțiți de PS János Székely, episcop de Szombathelyi, precum și din Austria și Italia, preoți și autorități civile. Menționăm faptul că pe tot parcursul pelerinajului și a Sfințelor Liturghii, corul reunit al Bucovinei, dirijat de prof. Antonela Târnovan, organist Babiaș Anton a încântat urechile pelerinilor sosiți la Cacica.

**Ierzyńska Michalina Budaș
Iuliana Agneșca Dascălu**

Foto: Ierzyńska Michalina Budaș

15 sierpnia nabożeństwa odpustowe rozpoczęły się o godz. 6:00 Mszą św. w języku rumuńskim, o 7:30 odprawiono Mszę św. grekokatolicką, a o 9:15 liturgię w języku polskim, którą odprawili ks. Marek Chociey ze Zgromadzenia Misjonarzy św. Wincentego a Paulo, ks. Piotr Zimnoch – zastępca dyrektora Caritas Archidiecezji Białostockiej oraz ks. dr Stanisław Kucharek – proboszcz w Nowym Sokołcu i ks. Gabriel Bucur – proboszcz w Pojanie Mikuli. Uczestniczyli w niej pielgrzymi przybyli z polskich społeczności na Bukowinie, ale także z Polski. Nie zabrakło na niej również Victorii Longher – poseł z ramienia mniejszości polskiej w Parlamencie Rumunii oraz Gerwazego Longhera – prezesa Związku Polaków w Rumunii. Podczas całego nabożeństwa śpiewał chór parafialny kaczycyjskiego sanktuarium. O godz. 11:00 odprawiono uroczystą odpustową sumę z adoracją obrazu Matki Boskiej Kaczycyjskiej, zakończoną procesją dookoła bazyliki. Głównym celebransem był JE Miguel Maury Buendía, towarzyszyli mu biskup Iosif Păuleț, biskup pomocniczy Aurel Percă, biskup emeryt Petru Gherghel, a homilię wygłosił ks. Virgil Blaj OFMConv. – kaznodzieja tegorocznego odpustu. We Mszy św. asystowało ponad stu księży z całej Rumunii oraz z zagranicy. Podczas nabożeństwa nowy biskup diecezji jasskiej JE Iosif Păuleț zwrócił się do pielgrzymów ze specjalnym przesłaniem. Biskup pomocniczy Aurel Percă tego dnia obchodził 68. urodziny i z tej okazji wszyscy pielgrzymi odśpiewali mu „Sto lat”. Oprócz wiernych z całego kraju, w uroczystościach odpustowych udział wzięli także pielgrzymi z Polski, Niemiec, Węgier – przybyli wraz z biskupem Szombathelyi János Székely, a także z Austrii i Włoch oraz duchowni i przedstawiciele władz. Należy podkreślić także, że podczas pielgrzymki i uroczystego nabożeństwa odpustowego oprawę muzyczną zapewnił połączony chór bukowińskich parafii pod batutą Antoneli Târnovan, któremu na organach akompaniował Anton Babiaș.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Hramul bisericii din Siret

Comunitatea romano-catolică din Siret a celebrat duminică, 1 septembrie a.c., hramul bisericii „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”. La ora 10:00 a fost celebrată Sf. Liturghie în limba polonă de către pr. Gabriel Bucur, urmată fiind de Sf. Liturghie solemnă

Odpust w Serecie

1 września br. wspólnota katolicka w Serecie świętowała odpust parafialny w kościele pw. Narodzin Najświętszej Maryi Panny. Najpierw o godz. 10:00 Mszę św. w języku polskim odprawił proboszcz z Pojany Mikuli ks. Gabriel Bucur, po czym

concelebrată de ES PS Iosif Păuleț împreună cu preoți din decanatul de Bucovina și din dieceza de Iași.

La predică Preasfințitul Iosif Păuleț a precizat, printre altele, faptul că „nu putem să-L cinstim și să-L iubim pe Isus – singurul nostru Salvator, fără a o cinsti și a o iubi pe a sa Mamă, Preacurata și Preasfânta Fecioară Maria”.

La finalul Sf. Liturgiei, pr. Carmil Farțade, parohul comunității din Siret a mulțumit Preasfințitului Iosif Păuleț pentru prezența la sărbătoarea hramului, precum și preoților celebranți, oficialităților, credincioșilor veniți din alte parohii, corului care s-a pregătit atât de frumos, Surorilor Dominicane care au animat Sf. Liturghie în limba polonă și credincioșilor din comunitate care s-au implicat la curățenia și ornarea bisericii.

uroczystej sumie przewodniczył JE biskup diecezji Jassy Iosif Păuleț w asyście księży z dekanatu bukońskiego i całej diecezji Jassy.

W swoim kazaniu biskup Iosif Păuleț podkreślał fakt, że „nie możemy czcić i kochać Jezusa – naszego jedyne Zbawiciela – bez oddawania czci i miłowania Jego Matki, Przeczystej i Najświętszej Maryi Panny”.

Na zakończenie Mszy św. proboszcz parafii w Serecie ks. Carmil Farțade podziękował JE Iosifowi Păulețowi za obecność podczas odpustu, a także pozostałym księżom, gościom, wiernym, przybyłym także z innych parafii, chórowi, który tak dobrze się przygotował, siostrom dominikankom za przygotowanie oprawy polskiej mszy i wszystkim parafianom za zaangażowanie w przygotowanie i ozdobienie kościoła.

Alături de credincioșii din Siret, cei din filialele Parohiei Siret și din alte parohii din decanatul de Bucovina și dieceza de Iași, la hram a fost prezent și președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, împreună cu autoritățile locale din Siret.

Ilona Biseada

W odpuscie uczestniczyli wierni z parafii w Serecie i jej filii oraz z innych miejscowości dekanatu bukowińskiego i całej diecezji Jassy, między nimi także prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher oraz przedstawiciele lokalnych władz samorządowych.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Źródło zdjęć | Sursa fotografiilor: Facebook Siretenii romano-catolici

Hramul și resfințirea bisericii catolice din Rădăuți

Comunitatea romano-catolică din Rădăuți a sărbătorit duminică, 8 septembrie 2019, hramul bisericii „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”, zi în care a avut loc și consacrarea altarului și resfințirea bisericii, după câțiva ani în care s-au efectuat lucrări de renovare a acestui lăcaș de cult.

După sfintele Liturghii în limbile polonă, oficiată de pr. Iulian-Eugen Kropp – paroh la Răducăneni și germană, oficiată de pr. Ștefan Lupu – decan al Facultății de Teologie Romano-Catolică din Iași, în cadrul Sfintei Liturghii solemne prezidată de PS Petru Gherghel, episcop emerit de Iași, a avut loc ceremonia de resfințire a bisericii și consacrarea altarului. Ritualul resfințirii bisericii și consacrarea altarului a cuprins mai multe momente: ceremonia stropirii cu apă sfințită a pereților interiori și exteriori ai bisericii, ungerea mesei de altar și însemnarea cu semnul Sfintei Cruci a pereților interiori, zidirea în masa altarului a relicvelor Sfintei Cruci, Fer. Ieremia Valahul, Fer. Anton Durcovici, Fer. Vladimir Ghica și ale Fer. Veronica Antal.

După anexarea Bucovinei de către Austria (1774), în Rădăuți și în împrejurimi s-au stabilit

Odpust i poświęcenie kościół katolickiego w Radowcach

W niedzielę 8 września br. katolicy z Radowiec świętowali odpust w swojej parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, ale także konsakrację kościoła po kilkuletniej renowacji przeprowadzonej w świątyni.

Po Mszy św. w języku polskim, odprawionej przez ks. Iuliana-Eugena Kroppa – proboszcza w Răducăneni, oraz nabożeństwie w języku niemieckim, odprawionym przez ks. Ștefana Lupu – dziekana Wydziału Teologii Rzymskokatolickiej na uniwersytecie w Jassach, podczas uroczystej sumy, której przewodniczył JE Petru Gherghel – biskup emeryt diecezji jasskiej, miała miejsce uroczystość konsakracji kościoła. Na ceremonię złożyło się pokropienie zewnętrznych i wewnętrznych ścian świątyni wodą święconą, namaszczenie olejem krzyży apostolskich i namaszczenie ołtarza oraz wmurowanie w ołtarz relikwii św. Krzyża, bł. Jeremiasza z Wołoszczyzny, bł. Antona Durcovicia, bł. Vladimira Ghiki i bł. Veroniki Antal.

Po zajęciu Bukowiny przez Austrię (1774) w Radowcach i okolicy osiadło wielu niemieckich kolonistów, w większości katolików. W związku

mulți coloniști germani, majoritatea fiind de confesiune romano-catolică. Astfel, a apărut necesitatea înființării unei parohii catolice și zidirii unei biserici. Pe 11 noiembrie 1811, prin Decretul imperial nr. 16566, ia ființă Parohia Romano-Catolică din Rădăuți. Pe 3 aprilie 1818, prin Decizia nr. 757, emisă de Consistoriul Metropolitan din Lemberg (azi, Liov – Ucraina), părintele Joseph Sattfeld este numit paroh.

Pe 8 ianuarie 1823, Arhiepiscopia din Lemberg (de care aparținea parohia) emite Ordinul nr. 188/23 de autorizare a lucrărilor de zidire a actualei biserici. Piatra de temelie a fost sfințită la data de 13 mai 1823, iar la 8 octombrie 1824 a fost celebrată prima Sfântă Liturghie în biserica ridicată la roșu. Pe 21 iunie 1826 noua biserică a fost sfințită de către arhiepiscopul de Lemberg, Andrzej Alojzy Ankwicz. Hramul inițial al bisericii a fost ales „Adormirea Maicii Domnului” – 15 august. După reparațiile generale din anul 1887, la resfințirea bisericii de către arhiepiscopul de Lemberg, Seweryn Morawski, hramul a fost schimbat în „Nașterea Sfintei Fecioare Maria” – 8 septembrie. Acesta este și actualul hram.

În anul 1988 sunt demarate lucrări ample de reparații și de modificare a interiorului bisericii. A fost modificată forma balconului prin coborârea acestuia

z tym zaistniała potrzeba utworzenia parafii i budowy świątyni. 11 listopada 1811 r. dekretem imperatorskim nr 16566 powołana została parafia rzymskokatolicka w Radowcach. 3 kwietnia 1818 r. na mocy decyzji nr 757, wydanej przez Kurie Metropolitalną we Lwowie, proboszczem ustanowiono ks. Josepha Sattfelda.

8 stycznia 1823 r. Archidiecezja Lwowska (do której przynależała parafia) wydała autoryzację nr 188/23 na prace budowlane nad dzisiejszą świątynią. Kamień węgielny poświęcono 13 maja 1823 r., a 8 października 1824 r. odprawiono pierwszą Mszę św. w budynku w stanie surowym. 21 czerwca świątynię konsekrował arcybiskup lwowski Andrzej Alojzy Ankwicz. Początkowo kościół posiadał wezwanie Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z odpustem 15 sierpnia. Po generalnym remoncie z roku 1887, podczas ponownego poświęcenia przez arcybiskupa lwowskiego Seweryna Morawskiego, zmieniono wezwanie kościoła na Narodzenie Najświętszej Maryi Panny z odpustem 8 września, tak jak jest obecnie.

W roku 1988 rozpoczęto prace remontowe we wnętrzu świątyni. Zmieniono formę chóru, który obniżono o 40 cm i wylano płytę żelbetową. Taką też

cu 40 de cm și turnarea unei plăci din beton armat. Prezbitarul a fost modificat prin turnarea unei plăci din beton armat și placat cu marmură. Vechiul altar a fost demolat. În perioada 2008-2009 a fost construit un altar din marmură în stil roman și executată o icoană votivă în mozaic a Maicii Domnului cu Pruncul în brațe.

Începând din vara anului 2015 și până în anul 2019 au fost executate ample lucrări de restaurare a bisericii, atât la exterior, cât și la interior. Pereții exteriori au fost refăcuți și înfrumusețați, iar la cei interiori a fost refăcută în întregime tencuiala și executate noi picturi. Altarul central a fost refăcut în stilul celui original, cu cele trei coloane de o parte și de alta, iar în centru a fost pictată o nouă icoană votivă reprezentând „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”. Tabloul votiv și toate picturile din biserică au fost realizate de artistul Gheorghe Benchea. Au fost refăcute și cele două altare laterale în stilul lor original. De asemenea, au fost recondiționate icoanele Căii Crucii, toate statuile din biserică și confecționate steaguri noi.

Pentru strădanie, buna coordonare a lucrărilor și răsplătirea efortului depus, prin Decret episcopal, i s-a acordat pr. Aurel Iștoc, parohul comunității, Crucea comemorativă „Fericitul Anton Durcovici, episcop martir”.

La finalul Sf. Liturghii, pr. Aurel Iștoc a adresat un cuvânt de mulțumire comunității locale și tuturor sponsorilor pentru sprijinul acordat, precum și tuturor credincioșilor prezenți la sărbătoarea hramului comunității.

La această sărbătoare au luat parte oficialități precum doamna deputat Victoria Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, primarul orașului Rădăuți, Nistor Tătar, preoți din decanatul de Bucovina și din dieceza de Iași, credincioșii parohiei și cei din alte parohii ale decanatului de Bucovina.

Ioan Șmid

Foto: Ioan Șmid

plăte wylano w prezbiterium i pokryto ją marmurem. Stary ołtarz został rozebrany. W latach 2008-2009 wykonano nowy ołtarz z marmuru w stylu romańskim oraz nowy obraz wotywny – mozaikę z Matką Boską z Dzieciątkiem Jezus.

Począwszy od lata 2015 aż do roku 2019 przeprowadzono duże prace renowacyjne zarówno w środku, jak i na zewnątrz kościoła. Elewacja została odnowiona i ozdobiona, a wewnątrz kościoła w całości wymieniono tynki i wykonano nowe malowidła. Główny ołtarz przebudowano na wzór pierwotnego, z trzema kolumnami po obu stronach, a w centrum umieszczono nowy obraz wotywny poświęcony Narodzeniu Najświętszej Maryi Panny. Wykonał go, jak i wszystkie inne malowidła, artysta Gheorghe Benchea. Przebudowano także dwa ołtarze boczne na wzór oryginalnych. Odnowiono również stacje Drogi Krzyżowej, wszystkie rzeźby i wykonano nowe sztandary.

Za starania oraz koordynację prac restauracyjnych, w nagrodę za włożony wysiłek ks. proboszcz Aurel Iștoc dekretem biskupim otrzymał Krzyż pamiątkowy błogosławionego biskupa męczennika Antona Durcovicia.

Na zakończenie Mszy św. odpustowej ks. Aurel Iștoc skierował słowa podziękowania do swoich parafian i wszystkich sponsorów za okazane wsparcie. Podziękował także wszystkim przybyłym na uroczystości odpustowe.

Udział w nich wzięli także znamienici goście, między innymi poseł Victoria Longher, prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher, burmistrz Radowiec Nistor Tătar, a także księża z dekanatu bukowińskiego i całej diecezji Jassy oraz parafianie i wierni z całej Bukowiny.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

„Po polsku na Bukowinie”

„Po polsku na Bukowinie” – to projekt zrealizowany tego lata przez Związek Polaków w Rumunii oraz Podlaski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Białymstoku dzięki współfinansowaniu Senatu RP w ramach opieki nad Polonią i Polakami

„În limba polonă prin Bucovina”

„Po polsku na Bukowinie” („În limba polonă prin Bucovina”) – este un proiect realizat în această vară de către Uniunea Polonezilor din România și Filiala din Podlasie a Asociației „Wspólnota Polska” din Białystok, datorită cofinanțării din partea

za granicą. Były to tygodniowe półkolonie językowo-artystyczne dla dzieci polskich z Nowego Sokoła. W miejscowym Domu Polskim od 15 do 19 lipca całodziennie zajęcia z prawie czterdziestką dzieci w wieku od 5 do 15 lat z miejscowej szkoły i przedszkola prowadzili Magdalena Kiszko-Dojlidko – aktorka, wykładowca w Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie Wydział Sztuki Łąckarskiej w Białymstoku oraz Jacek Dojlidko – aktor Białostockiego Teatru Lalek i wykładowca w Akademii Teatralnej w Białymstoku. Wspomagały ich Elżbieta Wieruszewska-Calistru i Iwona Olszewska-Marculeac.

Współpraca Związku Polaków w Rumunii i Podlaskiego Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w organizacji kolonii i półkolonii na Bukowinie rozpoczęła się w 2000 r. Wtedy to po raz pierwszy najmłodsi uczestnicy Konkursu Recytatorskiego im. Adama Mickiewicza „Kresy” mogli wziąć udział w warsztatach teatralnych w formie kolonii w Domu Polskim w Nowym Sokołu, prowadzonych przez aktorów z Białegostoku. Z biegiem czasu kolonie przenosiły się z Nowego Sokoła do Paltinoasy i Pojany Mikuli, stawały się półkoloniami i zyskały profil językowo-artystyczny, a do instruktorów teatralnych dołączyli także plastycy i muzycy. Co roku dzieci bawiły się w teatr, śpiewały, tańczyły, pracowały z różnymi technikami plastycznymi, jeździły na wycieczki, a wszystko to po polsku. Powstało kilka naprawdę świetnych spektakli i co roku oryginalna kronika kolonijna. W koloniach przez ich dwanaście edycji wzięły udział setki dzieci z całej Bukowiny i wspaniali instruktorzy: Mariusz Orzełek, Sława Tarkowska, Władysław Kubień, Urszula Namiotko, Agnieszka Glińska oraz wielu, wielu innych.

Po kilkuletniej przerwie znowu na Bukowinę, do Nowego Sokoła przyjechali instruktorzy teatralni z Białegostoku. Było dużo ruchu – bo to przecież ważny element w teatrze, trochę tańca, zajęcia plastyczne, praca z przedmiotem i wiele innych różnorodnych teatralnych działań i zabaw. Były nawet wspólne posiłki, a na zakończenie występ na scenie.

Miejmy nadzieję, że projekt „Po polsku na Bukowinie” zagości u nas na dłużej.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Senatului R.P. în cadrul programului de ajutorare a polonezilor din diaspora. A fost o semitabără lingvistico-artistică care s-a desfășurat pe parcursul unei săptămâni pentru copiii polonezi din Solonețu Nou. În perioada 15-19 iulie, la Casa Polonă din localitate, au avut loc activități cu aproape 40 de copii cu vârste cuprinse între 5 și 15 ani de la școala și grădinița din localitate. Activitățile au fost conduse de către Magdalena Kiszko-Dojlidko – actriță, lector la Academia de Teatru „Aleksander Zelwedowicz” din Varșovia, Secția Artă Păpușărească din Białystok, și de către Jacek Dojlidko – actor la Teatrul de Păpuși din Białystok și lector la Academia de Teatru din Białystok. Aceștia au fost ajutați de Elżbieta Wieruszewska-Calistru și Iwona Olszewska-Marculeac.

Colaborarea dintre Uniunea Polonezilor din România și Filiala din Podlasie a Asociației „Wspólnota Polska” în organizarea taberelor și a semitaberelor în Bucovina a început în anul 2000. Atunci, cei mai tineri participanți la Concursul de Recitare „Adam Mickiewicz” – Kresy au putut lua parte la ateliere de teatru sub formă de tabără la Casa Polonă din Solonețu Nou, conduse de actori din Białystok. Cu trecerea timpului tabăra s-a mutat de la Solonețu Nou la Paltinoasa și Poiana Micului, deveneau semitabere și câștigau un profil lingvistico-artistic, iar instructorii lor li s-au alăturat și artiști și muzicieni. În fiecare an copiii jucau teatru, cântau, dansau, lucrau cu diferite tehnici artistice, mergeau în excursii și totul se desfășura în limba polonă. Au fost câteva spectacole cu adevărat grozave și în fiecare an o cronică originală a taberei. În timpul celor 12 ediții ale taberei au luat parte sute de copii din întreaga Bucovină și instructori minunați: Mariusz Orzełek, Sława Tarkowska, Władysław Kubień, Urszula Namiotko, Agnieszka Glińska, precum și mulți, mulți alții.

După câțiva ani de pauză au venit din nou în Bucovina, la Solonețu Nou, instructori de teatru din Białystok. A fost multă agitație – deoarece acesta este un element important în teatru, puțin dans, cursuri de artă, lucrul cu subiectul și multe alte activități teatrale și jocuri, dar și mese comune. Iar la final a fost prezentarea spectacolului.

Sperăm că proiectul „În limba polonă prin Bucovina” va fi alături de noi pentru mai mult timp.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Elżbieta Wieruszewska-Calistru, Ierzyńska Michalina Budaś

„Vara cu Polonia” la Gdynia

„Vara cu Polonia” („Lato z Polską”) – este un program pentru copii și tineri din comunitățile poloneze și ale diasporei poloneze și este realizat de câțiva ani de către Asociația „Wspólnota Polska”. De odihna din timpul verii în Polonia care este asociată cu învățarea limbii polone, programul educațional și turistic beneficiază și copiii și tinerii din România.

Anul acesta în perioada 17-29 august în cadrul „Verii cu Polonia” copiii de origine polonă din România au participat la o tabără în Gdynia. Am fost întâmpinați de însoțitoarele noastre, doamna Monika Małkowska și doamna Iwona Rybak, și mai târziu de Magdalena Rybak.

Locul de ședere a participanților a fost Academia Marinarilor de Război. Inscricția „Amor Patriae Suprema Lex” ce străjuie clădirea, ne întâmpină în fiecare zi. Tradiția militară este la tot pasul. În Academie se află Sala de Tradiții unde copiii au putut cunoaște istoria și tradițiile Forțelor Navale, de navigare, un submarin, armament maritim și de artilerie. Centrul Sportiv al Academiei găzduiește un bazin acoperit, cu 8 benzi și adâncime de 5 m și un bazin modern, cu podea care se ridică sau coboară. Copiii au putut înota în siguranță, la o adâncime prestabilită. Sala de sport modernă a oferit copiilor posibilitatea de a juca diferite sporturi: volei, handbal, cățărare pe perete de escaladă, exerciții pe echipament modern de fitness și de forță.

Sâmbătă și duminică am putut urmări acrobațiile aeriene în cadrul spectacolului aerian „Lotos Gdynia Aerobaltic Airshow 2019”, cel mai mare spectacol aerian din Polonia. Pe cer au fost văzute formațiuni aeriene poloneze: Żelazny, Firebirds, Orlik, formația 3AT3, precum și Viggen – avion suedez de luptă și asalt și avionul de luptă Su-27 din Ucraina.

„Lato z Polską” w Gdyni

„Lato z Polską” to program dla dzieci i młodzieży ze środowisk polskich i polonijnych realizowany od kilku lat przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. Z letniego wypoczynku w Polsce, połączonego z nauką języka polskiego, programem edukacyjnym i krajoznawczym korzystają także dzieci i młodzież z Rumunii.

W tym roku, w dniach 17-29 sierpnia w ramach „Lata z Polską” grupa polonijnych dzieci z Rumunii wypoczywała w Gdyni. Powitały nas nasze opiekunki: Monika Małkowska i Iwona Rybak, a nieco później także Magdalena Rybak.

Podczas kolonii mieszkaliśmy w Akademii Marynarki Wojennej. Codziennie towarzyszyła nam dewiza umieszczona na budynku szkoły: „Amor Patriae Suprema Lex”. Na każdym kroku czuliśmy tradycje wojskowe. W Akademii znajduje się Sala Tradycji, w której dzieci mogły poznać historię i tradycje Marynarki Wojennej, nawigację, siłownię łodzi podwodnej, broń podwodną i artylerię. W Akademii znajduje się centrum sportowe z krytym ośmiotorowym basenem o głębokości 5 metrów oraz nowoczesnym basenem z regulowaną głębokością dna. Dzieci mogły więc pływać bezpiecznie na wcześniej ustalonej głębokości. Nowoczesna sala sportowa umożliwia uprawianie różnych dyscyplin: siatkówki, piłki ręcznej, a także korzystanie ze ścianki wspinaczkowej, fitnessu czy zajęć na nowoczesnym sprzęcie aerobowym i siłowym.

W sobotę i w niedzielę mieliśmy okazję zobaczyć pokazy akrobacji lotniczych podczas Lotos Gdynia Aerobaltic Airshow 2019, największej tego typu imprezy w Polsce. Na niebie zaprezentowały się grupy akrobacji lotniczych z Polski: Żelazny, Firebirds, Orlik, formacja 3AT3, a także Viggen – szwedzki samolot myśliwsko-szturmowy czy myśliwiec Su-27 z Ukrainy.

Următoarea zi am vizitat Centrul Educației și Promovării Regionale din Szymbark, care este un sat cașubian, situat în comuna Stężyca. Centrul este înscris în Cartea Recordurilor Guinness din anul 2002, având cea mai lungă scândură din lume – 46,53 metri. Centrul se mai poate mândri și cu cel mai mare pian de concerte din lume. Pianul care poartă denumirea de „Stolëmòwi Klawér” în limba cașubă, are 1,87 metri înălțime, 6,04 metri lungime și 2,52 metri lățime. Are 156 de clape – 92 albe și 64 negre și cântărește aproximativ 1800 kg. În Centrul de la Szymbark se găsește Casa cu Susul în Jos, în care te poți plimba pe tavan și verifica dacă ai tulburări ale labirintului urechii. Casa cu Susul în Jos din Szymbark este o casă din lemn în mărime naturală, fiind construită pe acoperiș. În această casă unică se intră prin geamul de la pod și tot timpul te deplasezi pe tavan. Casa cu Susul în Jos este simbolul socialismului când valorile erau întoarse cu susul în jos. O altă atracție pe care o are muzeul din Szymbark este Casa Siberianului, o construcție din lemn adusă tocmai de pe lângă Irkutsk (satul Zapleskino), construită de către polonezii deportați în Siberia. Oferită de comunitatea poloneză constituie mărturia durerii

Năsternpne dnla zwlezzallłmy Centrum Edukacji i Promocji Regionu w Szymbarku – kaszubskiej wsi w gminie Stężyca. Miejsce wpisane zostało do Księgi Rekordów Guinnessa w roku 2002, ponieważ znajduje się tam najdłuższa deska świata, mająca 46,53 metra. Centrum dumne jest także z posiadania największego koncertującego fortepianu świata. Po kaszubsku nazywa się „Stolëmòwi Klawér”, ma 1,87 m wysokości, 6,04 m długości i 2,52 m szerokości. Ma 156 klawiszy – 92 białe i 64 czarne i waży około 1800 kg. W Centrum znajduje się także Dom do góry nogami, w którym spaceruje się po suficie i sprawdzić można, czy nie zwariuje nam błędnik. To zbudowany z drewna dom postawiony na dachu. Do tego wyjątkowego domu wchodzi się przez szczytowe okno i chodzi cały czas po suficie. Jest symbolem okresu komunizmu, kiedy to wszystko było postawione do góry nogami. Innym obiektem znajdującym się na terenie Centrum w Szymbarku jest Dom Sybiraka, drewniana chata przywieziona ze wsi Zapleskino pod Irkuckiem, a zbudowana przez polskich zesłańców na Sybir. Podarowana przez Polaków z Irkucka stanowi świadectwo tragicznej i bolesnej historii. Obok domu znajduje się model sowieckiego łagru,

și a istoriei tragice. Ceva mai departe se găsește modelul lagărului sovietic în care se pot vedea fotografii unicate. La doi pași stau vagoanele cu locomotivă, numite cel mai lung cimitir. Alte obiective care se găsesc în Centru și pe care le-am putut vizita sunt: Casa Vânătorului Cașubian din Canada, Casa Revoluționarului Polonez din Adampol – Polonezkőy – sat polonez din Turcia fondat în 1842 din inițiativa lui Adam Czartoryski pentru participanții la revoltele poloneze, precum și la Războiul Crimeii, buncărul lui „Gryf Pomorski” – organizație conspirativă militar-civilă poloneză din Pomerania din timpul celui de Al II-lea Război Mondial în care datorită efectelor acustice pe întuneric am experimentat adevărata atmosferă a bombardamentului sau biserica „Sfântul Rafał Kalinowski” care reprezintă locul de comemorare pentru siberieni polonezi, adică al celor exilați în Siberia și ai urmașilor lor.

O altă atracție în localitatea Szymbark a fost prima statuie din Polonia a Ursulețului Wojtek, care a participat la luptele din Monte Cassino. Ursulețul sirian Wojtek a fost adoptat de către soldații Companiei 22, Furnizarea Artileriei din Corpus 2 Polonia, condus de generalul de arme Władysław Anders. Ursul nu a fost însă mascota companiei, ci a devenit camarad de arme, transportând muniție în timpul bătăliei de la Monte Cassino. Caporalul Wojtek soldatul-urs a devenit simbolul Companiei 22.

Gdańsk, Rewa și Sopot – au fost alte orașe vizitate. Pontonul este unul dintre cele mai populare obiective de recreere și de petrecere a timpului liber pentru turiști. Acesta pornește de pe uscat și continuă până în largul mării. Partea de pe uscat – Scurarul Curativ este un loc cu o suprafață de 20 de mii de mp pe care se află: o fântână decorativă, un far cu turn, o scenă în aer liber, puncte gastronomice și multă verdețură. Partea de ponton – pentru plimbare, include podul principal – 511,5 m din care 458 m se adâncesc în Golful Gdańsk.

Am vizitat și castelul Malbork întemeiat de Căvalerii Teutoni. Cel mai interesant obiectiv pentru copii a fost însă grădina zoologică din Gdańsk, „Oliwa”. Impresionant a fost și Sanctuarul Focilor din Hel. Acesta este parte a stației maritime a Institutului de Oceanografie al Universității din Gdańsk. Scopul sanctuarului este acela de a salvagarda focile cenușii care trăiesc în Marea Baltică.

Credem că tabăra noastră a fost nemaipomenită! Cu siguranță, fiecare dintre noi își va aminti minunatele zile din tabără. Le-am petrecut la plajă și la scăldat în mare. Învățătura și joaca, timpul liber și suve-

gdzie obejrzyć można unikatowe zdjęcia, a niedaleko stoją wagony doczepione do lokomotywy, nazywane najdłuższym cmentarzem. Inne ciekawe obiekty w Centrum w Szymbarku, jakie mieliśmy okazję zobaczyć to: Dom trapera kaszubskiego z Kanady, Dom powstańca polskiego z Adampola – Polonezkőy – wsi polskiej w Turcji założonej przez księcia Adama Czartoryskiego w 1842 r. dla uczestników powstań listopadowego i styczniowego oraz Wojny Krymskiej, bunkier Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski” – polskiej wojskowo-cywilnej organizacji konspiracyjnej, działającej na Pomorzu w okresie okupacji, w którym w ciemnościach i dzięki specjalnym efektom akustycznym mogliśmy przeżyć wrażenia jak przy prawdziwym nalocie, czy kościół pw. wezwaniem św. Rafała Kalinowskiego, który jest miejscem pamięci polskiego Sybiru.

Inną atrakcją znajdującą się w Szymbarku jest pierwszy w Polsce pomnik Wojtka – syryjskiego niedźwiedzia brunatnego adoptowanego przez żołnierzy 22 Kompanii Zaopatrywania Artylerii w 2 Korpusie Polskim dowodzonym przez gen. Władysława Andersa. Niedźwiedź brał udział w bitwie o Monte Cassino. Nie był jedynie maskotką kompanii, ale pomagał żołnierzom w noszeniu amunicji podczas bitwy pod Monte Cassino. Kapral Wojtek, niedźwiedź-żołnierz stał się symbolem 22 Kompanii.

Zwiedziliśmy podczas kolonii także Gdańsk, Rewę i Sopot. Sopotkie moło to jedno z najpopularniejszych miejsc wypoczynku i spędzania wolnego czasu przez turystów. Składa się ze Skweru Kuracyjnego na lądzie – placu o powierzchni 20 tys. m² z zabytkową fontanną, latarnią morską, muszlą koncertową, wieloma punktami gastronomicznymi i mnóstwem zieleni, i części spacerowej o długości 511,5 m, z czego 458 m wchodzi w głąb Zatoki Gdańskiej.

Zwiedziliśmy także Zamek w Malborku wzniesiony przez zakon krzyżacki. Najatrakcyjniejszym miejscem dla dzieci był ogród zoologiczny w Gdańsku Oliwie. Wiele wrażeń dostarczyło też fokarium na Helu, które jest częścią Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego. Celem fokarium jest odtworzenie i ochrona fok szarych żyjących w rejonie południowego Bałtyku.

Uważamy, że nasze kolonie były niesamowite! Każdy z nas długo będzie wspominał te wspaniałe dni. Spędziliśmy je na plaży i na kąpielach w morzu. Nauka i zabawa, czas wolny, pamiątki i nowe doświadczenia – wszystko to sprawiało, że nie chcie-

nirurile, experiențele noi ne-au făcut să nu vrem să mergem la culcare. Minunate au fost și însoțitoarele noastre: Monika, Iwona și Magda. Le mulțumim din suflet! Mulțumim, de asemenea, și doamnei Magda Myślak, și doamnei director, Kaja Gzyło. Mulțumiri se cuvin și conducătorilor auto, Rafał și Adam, care ne-au plimbat în siguranță acolo unde am avut nevoie. Le mulțumim tuturor angajaților AMW, care pe toată durata vacanței noastre ne-au acordat asistența necesară.

Mihaela Vatafu

Foto: Antonia, Ana Vatafu

lișmy w ogóle chodzić spać. Wspaniałe były także nasze opiekunki: Monika, Iwona i Magda. Dziękujemy im z całego serca! Dziękujemy również Magdzie Myślak i dyrektor Kai Gzyło. Podziękowania należą się także naszym kierowcom – Rafałowi i Adamowi, którzy wozili nas bezpiecznie. Dziękujemy wszystkim pracownikom Akademii Marynarki Wojennej, którzy zajmowali się nami przez cały czas trwania naszego pobytu.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

A II-a ediție a Zilei Comunei Moara și a Zilei Recoltei

Duminică, 18 august 2019, a avut loc cea de a II-a ediție a Zilei Comunei Moara și a Zilei Recoltei, eveniment care s-a desfășurat pe terenul de sport al Școlii Gimnaziale Moara Nică.

Manifestarea a început cu un „Te Deum” la care au participat mai mulți preoți, fiind acompaniați de Corul Bisericesc al comunei, apoi a continuat cu sărbătorirea cuplurilor care în decursul anului au împlinit 50 de ani de căsătorie și programe artistice. Localnicii au pregătit standuri cu produse agricole, apicole, produse de patiserie și cofetărie, artă tradițională, promovându-și cultura.

În discursul său, primarul comunei Moara, Eduard Dziminschi, a precizat următoarele: „Dragi locuitori ai comunei Moara vă urez bun venit la cea de a doua ediție a zilelor comunei. Prima ediție, cea de anul trecut, a fost una prin care noi, cei din conducerea Primăriei Moara, am dorit să le aducem oame-nilor comunei o bucurie. Și cred că am reușit acest lucru. Am văzut asta pe chipurile celor prezenți anul

II edycja Dożynek i Dni Gminy Moara

W niedzielę 18 sierpnia 2019 r. na terenie boiska Szkoły Podstawowej w Moara Nică odbyła się II edycja Dożynek i Dni Gminy Moara.

Świętowanie rozpoczęła wspólna modlitwa księży różnych wyznań z towarzyszeniem gminnego chóru kościelnego. Uhonorowano potem pary obchodzące w tym roku 50-lecie pożycia małżeńskiego, po czym nastąpił program artystyczny. Mieszkańcy gminy przygotowali stoiska promujące ich kulturę z płodami rolnymi, wyrobami pszczelarskimi, cukierniczymi czy rzemiosłem.

W swoim przemówieniu wójt gminy Moara Eduard Dziminschi powiedział m.in.: „Drodzy mieszkańcy gminy Moara, witam was na drugiej edycji dni naszej gminy. Organizując pierwszą edycję z roku ubiegłego my, kierujący urzędem gminy chcieliśmy dać mieszkańcom nieco radości. I myślę, że nam się to udało. Widziałem to na twarzach obecnych w zeszłym roku, ale i podczas rozmów

trecut, dar și din întâlnirile pe care le-am avut mai apoi cu oamenii din satele comunei. Nu puteam să-i dezamăgim, iar dovada este faptul că am organizat această a doua ediție a zilelor comunei și sper ca de acum înainte, an de an să ne bucurăm de acest eveniment”.

La cea de-a doua ediție a Zilei comunei Moara și a Zilei Recoltei au fost prezente autorități județene și parlamentari, printre care deputatul Varujan Vosganian, deputatul Ioan Balan, senatorul Virginel Iordache, președintele Consiliului Județean Suceava – Gheorghe Flutur și primarul municipiului Suceava – Ion Lungu.

La eveniment a participat și Uniunea Polonezilor din România, reprezentată fiind de comunitatea poloneză din Moara, care a avut propriul stand.

Din program a făcut parte un recital al tinerelor talente din comună, dar și momente artistice susținute de Alexandru Brădățan, Andreea Haisan, Viorica Duceac, Ansamblul artistic „Ciprian Porumbescu” Suceava, Grupul folcloric „Călineștii Țării Maramureșului”, Grupul folcloric „Dor” din Moara și mulți alții.

Ilona Biseada

Foto: Vladislav Petriceac

z mieszkańcami gminy w ciągu całego roku. Nie chcieliśmy ich zawieść, na dowód tego organizacja drugiej edycji dni gminy i mam nadzieję, że odtąd co roku cieszyć się będziemy z tego święta”.

W II edycji Dożynek i Dni Gminy Moara udział wzięli przedstawiciele władz wojewódzkich oraz parlamentarzyści, między innymi posłowie Varujan Vosganian i Ioan Balan, senator Virginel Iordache, przewodniczący Rady Wojewódzkiej Suczawa Gheorghe Flutur i burmistrz Suczawy Ion Lungu.

W święcie gminy Moara uczestniczył także Związek Polaków w Rumunii, reprezentowany przez polską społeczność mieszkającą w Moarze, która urządziła swoje własne stoisko.

Na program artystyczny złożyły się występy młodych talentów z całej gminy Moara oraz koncert uznanych artystów: Alexandru Brădățana, Andrei Haisan, Vioriki Duceac, Zespołu Artystycznego im. Cipriana Porumbescu z Suczawy, Grup Folklorystycznych „Dor” z Moary i „Călineștii Țării Maramureșului” oraz wielu innych.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

„Mała Pojana” și „Soloneczanka”
la evenimente festive organizate
în municipiul Suceava

În acest an Ansamblul Artistic „Ciprian Porumbescu” din Suceava a împlinit 65 de ani de activitate, ocazie cu care în perioada 11-13 septembrie a organizat ample manifestări aniversare în centrul municipiului Suceava. La acest eveniment a fost invitată și comunitatea poloneză care a fost reprezentată de ansamblul muntenilor polonezi „Mała Pojana”

„Mała Pojana” i „Soloneczanka”
podczas imprez
organizowanych w Suczawie

W tym roku Zespół Artystyczny im. Cipriana Porumbescu z Suczawy obchodzi 65-lecie działalności. Z tej to okazji w dniach 11-13 września zorganizowano uroczystości jubileuszowe w centrum miasta. Na jeden z koncertów zaproszona została także polska mniejszość. Drugiego dnia obchodów, 12 września, zespół „Mała Pojana” z Pojany Miku-

din Poiana Micului. În a doua zi a evenimentului, pe 12 septembrie, ansamblul a urcat pe scenă prezentând două dansuri tradiționale poloneze acompaniat fiind de orchestra ansamblului „Ciprian Porumbescu”.

În anul 1953, printr-o hotărâre a Consiliului de Miniștri, Ansamblul Artistic „Ciprian Porumbescu” din Suceava a devenit instituție artistică de stat și a primit ca sediu clădirea Casei Polone din Suceava după ce aceasta a fost naționalizată de către guvernul comunist. Ansamblul a început să funcționeze începând cu anul 1954, când a început să își desfășoare activitățile în mod organizat, în stagiuni de spectacole. Ansamblul „Ciprian Porumbescu” a activat în clădirea Casei Polone din Suceava până în anul 2017. În prezent activează în cadrul Centrului Cultural „Bucovina”. Este cel mai cunoscut ansamblu din regiune, o adevărată carte de vizită a Bucovinei și unul din cele mai bune ansambluri din țară. În timpul spectacolelor jubiliare au concertat soliști cunoscuți în toată țara, cei care s-au lansat în cadrul ansamblului, dar și generația tânără de artiști, precum și alte ansambluri profesionale din alte regiuni invitate cu această ocazie.

În același timp, pe esplanada Casei de Cultură din municipiul Suceava a avut loc Târgul de Toamnă „Produs în Bucovina” care s-a desfășurat în perioada 11-15 septembrie. Acesta a ajuns deja la a XI – a ediție fiind organizat de Consiliul Județean Suceava, Centrul Cultural „Bucovina”, Asociația „Pro-

li” prezentând două dintre tradiționalele danse prinsoare acompaniate de orchestra Zespolu Artystycznego im. Cipriana Porumbescu.

W 1953 r. decyzją Rady Ministrów powołany został w Suczawie jako instytucja państwowa Zespół Artystyczny im. Ciprian Porumbescu z siedzibą w budynku Domu Polskiego po tym, jak został on znacjonalizowany przez władze komunistyczne. Zespół rozpoczął regularną, zorganizowaną działalność w roku 1954. Do roku 2017 jego siedziba mieściła się w budynku Domu Polskiego. Obecnie działa w ramach Centrum Kulturalnego „Bukowina”. Jest najbardziej rozpoznawalnym zespołem folklorystycznym w regionie, wizytówką Bukowiny, i jednym z najlepszych w kraju. Podczas koncertów jubileuszowych wystąpili uznani w całym kraju soliści, debiutujący w przeszłości z zespołem, a także młoda generacja artystów i zaproszone z tej okazji zawodowe zespoły z innych regionów Rumunii.

W tym samym czasie, w dniach 11-15 września, w centrum Suczawy, na placu przed Domem Kultury miała miejsce 11. edycja Jesiennych Targów „Produs în Bucovina” (Wyprodukowano na Bukowinie), zorganizowana przez Radę Województwa Suczawa, Centrum Kulturalne „Bukowina”, Stowarzyszenie

duș în Bucovina” și Primăria Municipiului Suceava. Locuitorii Sucevei și nu numai au putut achiziționa produse tradiționale, preparate din carne, lactate, produse de panificație și patiserie, zacuscă, diverse sortimente de tocană de toamnă, fructe, miere de albine și produse apicole, legume, ciuperci și murături. Mai mult, doritorii au putut să se delecteze cu tradiționalele produse de stână, cu mâncăruri de miel, balmoș, sarmale, hribi cu smântână și mămăligă, porc la proțap, scrijele cu slănină, cu preparate la grătar. Iubitorii de dulciuri au avut la dispoziție prăjituri, plăcinte, torturi, dar și numeroase sortimente de dulceață.

Pe parcursul târgului, interpreți și formații folclorice au susținut un bogat program artistic. Printre aceștia s-a numărat și ansamblul „Sołonzanka” din Solonețu Nou care a încântat publicul cu dansurile și cântecele populare poloneze. În acest an comunitatea poloneză din Bucovina a fost reprezentată la Târgul de Toamnă „Produs în Bucovina” și de domnul Iosif Alexandrovici – meșter dogar din Pleșa. Localitatea Pleșa este cunoscută pentru dogarii noștri care confecționează butoaie de diferite dimensiuni și materiale pentru ca lichidele ce se depozitează în ele să își păstreze sau chiar să-și îmbunătățească gustul. Dogăritul este o profesie veche, îmbrățișată în special de bărbați, însă din păcate astăzi este practică de puțini oameni.

Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Iuliana Agneșca Dascălu

„Produs în Bucovina” i Urząd Miejski w Suczawie. Mieszkańcy Suczawy i nie tylko mogli podczas targów kupić tradycyjne produkty, wyroby wędliniarskie, nabiał, pieczywo i wyroby cukiernicze, *zacuskę* i inne jesienne przetwory z warzyw, a także owoce, miody i przetwory pszczelarskie, warzywa, grzyby czy kiszonki. Co więcej, kto chciał mógł także posmakować produktów wyrabianych w bacówkach, potraw z jagnięciny, *sarmali* (gołąbków), mamałygi z grzybami w śmietanie, *balmošu*, prosiaka z rożna, *scrijeli* ze słoniną czy potraw z grila. Miłośnicy słodkości natomiast mieli do wyboru mnóstwo ciast, tortów, *plăcinte*, ale też wiele rodzajów konfitur.

Podczas targów na scenie zaprezentowały się zespoły ludowe i soliści. Wystąpił także zespół „Sołonzanka” z Nowego Sokoła, który pokazał swoje polskie pieśni i tańce. Polską mniejszość z Bukowiny reprezentował na tegorocznej edycji targów także Iosif Alexandrovici – bednarz z Pleszy. Wieś znana jest tego, że polscy bednarze wyrabiają tam beczki różnych rozmiarów do przechowywania napitków, w których nie tracą one, a zyskują na smaku. To dawne rzemiosło, wykonywane na Pleszy przede wszystkim przez mężczyzn, dzisiaj jest już niestety bardzo rzadkie.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

80 lat temu, 1 września 1939 r. najazdem hitlerowskich Niemiec na Polskę rozpoczęła się II wojna światowa. Poprzednia wojna z lat 1914-1918 przyniosła Polakom odrodzenie własnego państwa, a Rumunom zjednoczenie Transylwanii, Bukowiny i Besarabii z Regatem. Wojna z lat 1939-1945 przyniosła Polsce i Rumunii utratę części terytoriów oraz wieloletnie podporządkowanie komunistycznemu dyktatowi Kremla.

Chęć rewizji niekorzystnych dla Niemiec decyzji Konferencji Wersalskiej od początku towarzyszyła obejmującej w 1933 r. władzę w Niemczech ekipie Adolfa Hitlera. Wykorzystując słabość mocarstw zachodnich III Rzesza rozpoczęła marsz ku wojnie, zbierając się i łamiąc postanowienia traktatów. W 1936 r. wojska niemieckie wkroczyły do zdemilitaryzowanej Nadrenii, a w 1938 r. dokonały Anschlussu Austrii oraz okrojenia terytorialnego Czechosłowacji. W marcu 1939 r. Niemcy wkroczyli do Pragi. Od początku roku 1939 wysuwali także żądania wobec Polski, domagając się m.in. przyłączenia do III Rzeszy Gdańska i przeprowadzenia przez polski „korytarz” na Pomorzu eksterytorialnej autostrady i linii kolejowej. Polacy odmówili i od wiosny 1939 r. wiadomym było, iż wojna polsko-niemiecka jest już jedynie kwestią czasu. W imię powiększenia „przestrzeni życiowej” Niemców w Berlinie przygotowywano plan *Weiss* (Biały), czyli uderzenia na Polskę, a Warszawa szukała sojuszników w Paryżu i Londynie. W maju Francja zobowiązała się militarnie wspomóc napadniętą Polskę ofensywą po dwóch tygodniach. Dyplomacja III Rzeszy nie próżnowała i 23 sierpnia 1939 r. zawarła z Moskwą pakt o nieagresji (znany jako pakt Ribbentrop – Mołotow), którego tajny protokół zawierał plany rozbioru Polski, krajów bałtyckich i Rumunii między Niemcy i Związek Sowiecki. Sojusz dwóch totalitaryzmów stał się faktem. 25 sierpnia Polska zawarła układ sojuszniczy z Wielką Brytanią, co zmusiło Hitlera do przesunięcia daty agresji na Polskę z 26 sierpnia na 1 września. W agresji na Polskę miało wziąć udział 1,8 miliona żołnierzy, którym Polska mogła przeciwstawić około miliona i wielokrotnie mniej czołgów, samolotów oraz artylerii.

Walki na pograniczach (1-3 września)

Za symboliczny początek wojny polsko-niemieckiej, a zarazem II wojny światowej uznaje się

În urmă cu 80 de ani, pe 1 septembrie 1939, prin invazia Poloniei de către Germania nazistă a început cel de-Al II-lea Război Mondial. Războiul anterior din anii 1914-1918 a adus polonezilor renașterea propriei țări, iar României unirea Transilvaniei, a Bucovinei și a Basarabiei cu Regatul. Războiul din anii 1939-1945 a adus Poloniei și României pierderea unor părți din teritorii, precum și mulți ani de subordonare față de dictatura comunistă de la Kremlin.

Echipa lui Adolf Hitler, care a preluat puterea în Germania în anul 1933, de la început și-a dorit revizuirea prevederilor Conferinței de la Versailles nefavorabile Germaniei. Profitând de slăbiciunea puterilor vestice ale celui de-al Treilea Reich, a început marșul spre război înarmându-se și încălcând prevederile tratatului. În 1936 trupele germane au intrat în Renania demilitarizată, iar în 1938 au realizat Anschlussul Austriei, precum și mutilarea teritorială a Cehoslovaciei. În martie 1939 germanii au intrat în Praga. De la începutul anului 1939 avansau pretenții față de Polonia, pretinzând printre altele alipirea Gdańskului la cel de-al Treilea Reich și realizarea unei autostrăzi extrateritoriale și a unei linii ferate prin „coridorul” polonez în Pomerania. Polonezii au refuzat, și, din primăvara anului 1939, se știa faptul că un război polono-german era doar o chestiune de timp. În numele extinderii „spațiului vital” al germanilor, la Berlin a fost pregătit planul *Fall Weiss*, deci atacarea Poloniei, iar Varșovia căuta aliați la Paris și Londra. Conform protocolului semnat cu Polonia în mai 1939, Franța se angaja să sprijine militar Polonia atacată, printr-o ofensivă după două săptămâni. Diplomația celui de-al Treilea Reich nu trândăvea, și pe 23 august 1939 semnează un tratat de neagresiune cu Moscova (cunoscut ca pactul Ribbentrop-Molotov) al cărui protocol secret cuprindea dezmembrarea Poloniei, a țărilor baltice și a României, între Germania și Uniunea Sovietică. Alianța celor două state totalitare a devenit realitate. Pe 25 august, Polonia a încheiat Pactul de apărare comună polono-britanic, ceea ce l-a obligat pe Hitler să amâne atacul asupra Poloniei de pe 26 august până pe 1 septembrie. La atac trebuia să ia parte din partea Germaniei 1,8 milioane de soldați cărora Polonia li se putea opune cu aprox. 1 milion de soldați și semnificativ mai puține tancuri, avioane și artilerie.

Luptele din zonele de frontieră (1-3 septembrie)

Symbolic, începutul războiului polono-german, și în același timp al celui de-Al II-lea Război Mon-

wystrzał z niemieckiego okrętu wojennego, pancernika Schleswig-Holstein, w kierunku polskiej składnicy wojskowej na Westerplatte w Gdańsku rankiem 1 września 1939 r. o godzinie 4:45. Było jednak kilka wcześniejszych wydarzeń zwiastujących nadchodzące dla Polski i świata nieszczęścia. Już w nocy z 25/26 sierpnia 1939 r. doszło do nieudanej próby zajęcia przez dywersantów ważnego tunelu kolejowego w Mostach koło Jabłonkowa na Śląsku Cieszyńskim. Wieczorem 31 sierpnia przebrani za Polaków niemieccy dywersanci napadli na niemiecką radiostację w Gliwicach (tzw. prowokacja gliwicka), aby winą za ten czyn obarczyć Polaków i znaleźć kolejny pretekst do odwetu.

Armie niemieckie podzielone były na Grupy Armii „Północ” i „Południe”. Armie polskie nosiły nazwy: „Karpaty” (obrona południowego wschodu), „Kraków” (obrona południowego zachodu), „Pomorze” (na północy), „Poznań” (na zachodzie), „Łódź” i „Modlin” (w centrum) oraz odwód „Prusy” i Samodzielna Grupa Operacyjna „Narew”. Na południu uderzyły na Polskę dodatkowo dwie dywizje słowackie. Na pierwszy rzut oka dysproporcje sił nie były aż tak wielkie. Problem tkwił jednak w uzbrojeniu, jakim oba państwa dysponowały. Niemcy mieli bardziej nowoczesną armię, a przede wszystkim ogromną przewagę w broni pancernej i lotnictwie, co, oprócz lepszej pozycji wyjściowej (okrążenie Polski z trzech stron), wpływało na przebieg działań wojennych.

Od godzin rannych 1 września w Gdańsku, które było tzw. Wolnym Miastem pod kontrolą Ligi Narodów, trwały także walki o budynek Poczty Polskiej, którą Niemcy zajęli po godzinie 14:00. Jej obrońcy zostali rozstrzelani. Mimo zaciętego oporu Polaków w ciągu dwóch, trzech dni udało się Niemcom zająć przede wszystkim polskie Pomorze oraz zmusić do wycofania się wojsk polskich z Górnego Śląska w kierunku Krakowa. Do szczególnie zaciętych walk doszło pod Węgierską Górką na południu, gdzie załogi kilku polskich bunkrów przez dwa dni powstrzymywały natarcie całej niemieckiej dywizji. Pod Mokrą, na północny zachód od Częstochowy, Wołyńska Brygada Kawalerii zwycięsko walczyła z niemiecką dywizją pancerną, która przez kilka następnych dni nie była w stanie podjąć dalszych działań bojowych. Mimo okrążenia do 7 września trwały walki na Westerplatte, 19 września skapitulowało Oksywie w Gdyni, a dopiero 2 października półwy-

dial, se consideră deschiderea focului cuirasatului german Schleswig-Holstein asupra bazei militare de la Westerplatte din Gdańsk, în dimineața zilei de 1 septembrie 1939, la ora 4:45. Au fost totuși câteva evenimente anterioare care au anunțat nenorocirile care urmau să vină asupra Poloniei și asupra lumii. În noaptea de 25/26 august 1939 a avut loc o încercare nereușită a diversioniștilor de a ocupa importantul tunel feroviar din Mosty koło Jabłonkowa (Mosty u Jablunkova, Cehia) din regiunea Silezia Cieszyńului. În seara zilei de 31 august diversioniști germani deghizați în polonezi au atacat o stație radio germană din Gliwice (așa-numitul incident de la Gliwice), pentru a da vina pe polonezi pentru acest atac și a găsi un nou pretext pentru a riposta.

Forțele germane au fost împărțite în grupuri de armate: „Nord” și „Sud”. Grupurile de armate polone purtau denumirile: „Karpaty” (Carpații – apărarea sud-estului), „Kraków” (Cracovia – apărarea sud-vestului), „Pomorze” (Pomerania) în nord, „Poznań” în vest, „Łódź” și „Modlin” în centru, precum și rezerva „Prusy” și Grupul Operațional Independent „Narew”. În plus două divizii slovace au lovit Polonia în sud. La o primă vedere disproporțiile forțelor nu erau chiar atât de mari. Totuși problema consta în armamentul de care dispuneau ambele țări. Germanii aveau o armată mult mai modernă, și înainte de toate erau superiori în ceea ce privește armamentul blindat și aviația, ceea ce în afară de poziția de pornire mai bună (Polonia a fost încercuită din trei părți) a avut influență asupra evoluției acțiunilor de război.

De la primele ore ale dimineții, pe 1 septembrie la Gdańsk, care era Orașul Liber sub protecția Ligii Națiunilor, se purtau lupte pentru clădirea Poștei Polone pe care germanii au ocupat-o după ora 14:00. Apărătorii ei au fost împușcați. În ciuda rezistenței opuse de polonezi, germanii au reușit însă, în două, trei zile, să ocupe mai ales Pomerania poloneză și să oblige trupele poloneze să se retragă din Silezia Superioară în direcția Cracoviei. Lupte deosebit de aprige s-au purtat lângă Węgierska Górka, în sud, unde efectivele câtorva buncăre poloneze, timp de două zile, au reușit să împiedice atacul întregii divizii germane. Lângă Mokra, la nord vest de Częstochowa, Brigada de Cavalerie Volânea a luptat victorios cu divizia blindată germană care pe parcursul următoarelor zile nu a fost în stare să întreprindă alte acțiuni de luptă. În ciuda încercuirii, luptele de la Westerplatte au durat până pe 7 septembrie, pe 19 septembrie a capitulat garnizoana Oksywie din

sep Hel. 3 września Francja i Wielka Brytania wypowiedziały wojnę Niemcom, lecz poza lokalnymi demonstracjami siły, nie podjęły żadnej ofensywy i faktycznie zdradziły swojego polskiego sojusznika.

Walki w centrum kraju

Od końca pierwszego tygodnia września większość polskich oddziałów zaczęła się wycofywać na prawy brzeg rzeki Wisły i rzeki San. Prezydent, rząd polski i dowództwo wojskowe opuścili Warszawę. Od 7 do 10 września pod Wizną na północny zachód od Warszawy 700 polskich żołnierzy dowodzonych przez kpt. Władysława Raginisa stawiało pod osłoną bunkrów opór 40-tysięcznej armii niemieckiej uzbrojonej w broń pancerną. 8 września rozpoczęły się walki o stolicę Polski Warszawę, które trwały przez trzy tygodnie. Na południu, pod Jordanowem przez kilka dni brygada pancerno-motorowa płk. Stanisława Maczka powstrzymywała natarcie całego niemieckiego korpusu pancernego, dzięki czemu Armia „Kraków” mogła wycofać się na wschód. 9 września cofające się Armie „Poznań” i „Pomorze” uderzyły na maszerujących od zachodu na Warszawę Niemców, czym rozpoczęły trwającą do 17 września największą bitwę kampanii polskiej, zwaną bitwą nad Bzurą. Twórcą planu kontruderzenia był gen. Tadeusz Kutrzeba. Niespodziewany atak i poważne sukcesy wojsk polskich zmusiły Niemców do powstrzymania marszu na Warszawę od zachodu, a na południu umożliwiły polskiemu wojsku utworzenie tzw. „przedmościa rumuńskiego”. Jednak ze względu na wzrastającą z dnia na dzień przewagę wroga, Polacy musieli podjąć decyzję o przejściu do obrony i wycofaniu się na pomoc oblężonej Warszawie. Reszta wojsk niemieckich starała się zamknąć wojska polskie między Warszawą a Lublinem i Brześciem.

Agresja sowiecka 17 września

Gdy kończyła się bitwa nad Bzurą, 17 września na wschodnie obszary Polski runęło ponad 600 tys. żołnierzy sowieckich, realizując postanowienia paktu Ribbentrop – Mołotow. Moskwa tłumaczyła agresję rzekomym rozpadem państwa polskiego i koniecznością ochrony zamieszkujących je Ukraińców i Białorusinów. Wojsko polskie, które zostało zaskoczone i dezorientowane, otrzymało rozkaz nie podejmowania walki z Sowietami i wycofania

Gdynia, i abia pe 2 octombrie Peninsula Hel. Pe 3 septembrie, Franța și Marea Britanie au declarat război Germaniei, însă în afara unor demonstrații locale de forță nu au întreprins nicio ofensivă și efectiv au trădat alianța cu Polonia.

Luptele din centrul țării

De la finalul primei săptămâni a lunii septembrie majoritatea trupelor poloneze au început să se retragă pe malul drept al râului Vistula și a râului San. Președintele, Guvernul polonez și comandamentul militar au părăsit Varșovia. De pe 7 până pe 10 septembrie, lângă râul Wizna la nord vest de Varșovia, 700 de soldați polonezi comandați de cpt. Władysław Raginis au opus rezistență într-o zonă fortificată, împotriva a 40 de mii de soldați germani înarmați cu tancuri. Pe 8 septembrie au început luptele pentru capitala Poloniei, Varșovia, care au durat trei săptămâni. În sud, lângă Jordanów, timp de câteva zile brigada de infanterie blindată motorizată, sub comanda col. Stanisław Maczek, a reținut atacul întregului corp blindat german, datorită căruia armata „Kraków” a putut să se retragă în est. Pe 9 septembrie, armatele „Poznań” și „Pomorze” care se aflau în retragere au atacat germanii care mășăluiau din vest spre Varșovia, începând cea mai mare bătălie a războiului polonez de apărare, care a durat până pe 17 septembrie, denumită Bătălia de pe râul Bzura. Creatorul planului de contraatac a fost gen. Tadeusz Kutrzeba. Atacul neașteptat și succese reale ale armatei polone i-au obligat pe germani să-și rețină marșul spre Varșovia, iar în sud au permis armatei polone să creeze așa-numitul „cap de pod român”. Cu toate acestea, având în vedere avantajul din ce în ce mai mare al inamicului, polonezii au fost nevoiți să ia decizia de a trece la apărare și de a se retrage pentru a ajuta Varșovia asediată. Restul armatei germane încerca să închidă trupele poloneze între Varșovia, Lublin și Brześć.

Agresiunea sovietică din 17 septembrie

Când s-a încheiat Bătălia de pe râul Bzura, pe 17 septembrie zonele de est ale Poloniei au invadat peste 600 de mii de soldați sovietici, realizând astfel prevederile pactului Ribbentrop-Molotov. Moscova își justifica atacul prin presupusa prăbușire a statului polonez și prin necesitatea protejării ucrainenilor și a belarușilor care locuiau acolo. Armata poloneză care a fost surprinsă și dezorientată a primit ordin să nu poarte lupte cu sovieticii și să se retragă în România sau Ungaria, cu excepția cazului în care

się do Rumunii lub na Węgry, chyba że oddziały polskie zostaną do tego przez Sowietów zmuszone. Dwa dni później Sowietci podeszli pod Lwów, a 28 września zajęli Lublin. Do zaciętych walk Polaków z Armią Czerwoną doszło przy obronie Wilna (18-19 września) i Grodna (20-21 września) oraz na Polesiu. Na wieść o zbliżających się wojskach sowieckich Niemcy odstąpili od oblężenia Lwowa, który skapitulował 22 września przed wojskami sowieckimi. Sowietci złamali warunki kapitulacji i aresztowali polskich oficerów. 22 września w Brześciu nad Bugiem odbyła się wspólna niemiecko-sowiecka defilada zwycięstwa. Agresja sowiecka nie pozwoliła Polakom na realizację nowego planu obrony, już na obszarze „przedmościa rumuńskiego”, polegającego na walce z Niemcami na południowo-wschodnim pograniczu dzięki dostawom sprzętu wojskowego z Europy zachodniej przez Rumunię i oczekiwaniu na ofensywę francusko-brytyjską. 28 września skapitulowała przez Niemcami Warszawa, 29 września twierdza Modlin, a 2 października garnizon na Helu. 6 października po kapitulacji pod Kockiem wojsk gen. Franciszka Kleeberga działania polskiej armii ustały. Na Bałtyku operował jeszcze wówczas po ucieczce z estońskiego Tallina polski okręt podwodny „Orzeł”, który 14 października przedarł się do Anglii, gdzie dołączył do przebywającego tam już okrętu podwodnego „Wilk” oraz niszczycieli „Błyskawica”, „Burza” i „Grom”. Wielu oficerów, którzy trafili do niewoli sowieckiej, zostało zamordowanych w 1940 r. 28 września Niemcy i Związek Sowiecki podpisały umowę o nowym rozgraniczeniu ziem polskich. Odtąd granica między obu krajami miała biec wzdłuż rzek San – Bug – Narew – Pisa.

Rumuńska pomoc dla uchodźców

Zarówno Niemcom, jak i Sowietom zależało, aby jak najszybciej odciąć Polakom drogę w kierunku Węgier i Rumunii. To się nie udało. Już w połowie września przez Rumunię przejechał do Konstancy transport złota z Narodowego Banku Polskiego, który trafił do Francji, a po agresji sowieckiej w nocy z 17 na 18 września granicę przekroczył prezydent Ignacy Mościcki, rząd polski i naczelny wódz marszałek Edward Rydz-Śmigły, docierając do Czerniowiec. Wraz z nimi do Rumunii przedostało się tysiące żołnierzy (ok. 25 tys.) i cywilów (ok. 26 tys.), choć ogólna liczba Polaków, którzy po 1939 r. przebywali lub przejeżdżali przez Rumunię może sięgać nawet 100 tys. Na skutek nacisków niemieckich Ru-

sovieticii obligau trupele poloneze la luptă. Două zile mai târziu au ajuns în apropiere de Liov, iar pe 28 septembrie au ocupat orașul Lublin. Luptele înverșunate dintre armata polonă și armata roșie au fost purtate pentru apărarea orașelor: Vilnius (18-19 septembrie) și Grodno (20-21 septembrie), precum și în regiunea Polesia. La vestea că armatele sovietice se apropie, germanii au renunțat la asedierea orașului Liov care a capitulat pe 22 septembrie în fața armatelor sovietice. Sovieticii au încălcat prevederile capitulării și au arestat ofițeri polonezi. Pe 22 septembrie, în localitatea Brest de pe Bug a avut loc o paradă a victoriei germano-sovietice. Atacul sovietic nu a permis polonezilor să realizeze noul plan de defensivă pe teritoriul „capului de pod român” care consta în lupte cu armata germană în zona sud-estică a frontierei datorită aprovizionării cu material de război din Europa de Vest prin România, și datorită așteptării declanșării de către Franța și Marea Britanie a ofensivei pe frontul de vest. Pe 28 septembrie Varșovia capitulează în fața armatei germane, pe 29 septembrie Cetatea Modlin, iar pe 2 octombrie garnizoana din Peninsula Hel. Pe 6 octombrie, după capitularea trupelor gen. Franciszek Kleeberg, de lângă Kock, acțiunile armatei polone au încetat. La Marea Baltică opera încă de pe atunci, după fuga din Tallinul Estonian, submarinul „Orzeł” (Vulturul) care pe 14 octombrie și-a făcut drum spre Anglia unde s-a alăturat submarinului polonez care era deja acolo „Wilk” (Lupul) și torpiloarelor „Błyskawica” (Fulgerul), „Burza” (Furtuna) și „Grom” (Trăsnetul). Mulți ofițeri care au fost luați prizonieri de către sovietici au fost uciși în 1940. Pe 28 septembrie Germania și Uniunea Sovietică au semnat un acord pentru noua împărțire teritorială a Poloniei. De atunci granița celor două state să afla de-a lungul râurilor San – Bug – Narew – Pisa.

Ajutorul român pentru refugiați

Atât germanii, cât și sovieticii erau interesați în a tăia drumul polonezilor în direcția Ungariei și României. Acest lucru nu le-a reușit. Deja, la mijlocul lunii septembrie prin România a traversat până în Constanța transportul cu aurul de la Banca Națională a Poloniei, care a ajuns în Franța, iar după atacul sovietic din noaptea de 17/18 septembrie președintele Ignacy Mościcki, Guvernul polonez, comandantul suprem al armatei, mareșalul Edward Rydz-Śmigły au trecut granița ajungând la Cernăuți. Împreună cu ei, în România au trecut mii de soldați (aprox. 25 de mii) și civili (aprox. 26 mii), deși numărul to-

munia ogłosiła neutralność i internowała uciekinierów, głównie w Oltenii, Muntenii i Dobrudży. Prezydent Mościcki przebywał w Bicz oraz w Krajowej, skąd wyjechał do Szwajcarii, gdzie zmarł w 1946 r. Marszałek Rydz-Śmigły przebywał w Krajowej i Dragoslavele koło Muscel, skąd uciekł przez Węgry do Polski. Zmarł w Warszawie w 1941 r. Władze rumuńskie generalnie przymykały oko na ucieczki Polaków do Francji czy na Bliski Wschód, gdzie odbudowywano polską armię. Niezależnie od nacisków politycznych ze strony niemieckiej, wewnętrznych rozgrywek we władzach rumuńskich czy polskiego rządu emigracyjnego na tle uchodźców, pomoc ofiarowana przez Rumunów Polakom po klęsce we wrześniu 1939 r. zasługuje na uznanie, tym bardziej, że Rumunia nie była wówczas krajem opływającym w dostatek, a w następnych latach musiała dodatkowo przyjąć tysiące uchodźców z ziem zagarniętych przez Sowietów, Węgrów i Bułgarów. Można powiedzieć, że Rumuni w pewien sposób wypełnili wobec Polaków swoje zobowiązania z podpisanych w 1921 i 1931 r. z Polską traktatów sojuszniczych.

dr hab. Krzysztof Nowak
– Uniwersytet Śląski w Katowicach

tal al polonezilor care, după 1939, au venit sau au trecut prin România putea să ajungă chiar la 100 de mii. Pe baza insistențelor Germaniei, România și-a declarat neutralitatea și a internat pe refugiați în principal în Oltenia, Muntenia și Dobrogea. Președintele Mościcki a stat în Bicz și în Craiova, de unde a plecat în Elveția unde a murit în anul 1946. Mareșalul Rydz-Śmigły a stat în Craiova și în Dragoslavele de lângă Muscel de unde a fugit în Polonia prin Ungaria. A murit în Varșovia în anul 1941. Autoritățile române în general închideau ochii la fuga polonezilor în Franța sau în Orientul Mijlociu, unde se reconstruia armata polonă. Indiferent de presiunile politice din partea Germaniei, a jocurilor politice interne ale autorităților române sau ale guvernului polonez în exil, pe fondul refugiaților, ajutorul oferit de români polonezilor după înfrângerea din septembrie 1939 merită recunoștință, cu atât mai mult cu cât, România care nu era pe atunci o țară bogată a trebuit să primească în anii următori și alți refugiați din țările ocupate de sovietici, maghiari și bulgari. Putem spune că într-un fel românii și-au îndeplinit obligațiile față de polonezi asumate prin semnarea tratatelor de alianță cu Polonia, în anul 1921 și 1931.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Bulinel – niezawodny węzeł

„W momencie, gdy pchnąłem drzwi kawiarni, zrozumiałem, że zupełnie nie pasujemy do otoczenia. Eleganckie, pokryte puszystą wykładziną foteliki zajmowali eleganccy, przyzwoicie odziani ludzie, tymczasem nasze ciężkie buty, grube swetry, a także nieco wytarte spodnie nie budziły zaufania. Pierwszym moim odruchem była więc chęć ucieczki i już puściłem klamkę, aby wycofać się dyskretnie, gdy stojący za mną Bulinel, czując ulubiony aromat świeżo parzonej kawy, zablokował nogą drzwi i nieomal siłą wepchnął mnie do środka. (...) Ostatni wszedł Leszek i jakby nie zauważając zwróconych w naszym kierunku głów (...) upchnął pod stół zrzucony wcześniej plecak. (...) Obiektywnie należy przyznać, że podstawy rumuńskiego języka zawdzięczał Leszek Bulinelowi. Bulinel – jeden z najwybitniejszych alpinistów, działających na terenie południowych Karpat, miał w swoich żyłach domieszkę krwi polskiej. Jego dziadek, który opuścił rodzinny kraj po powstaniu styczniowym, zwracał szczególną uwagę na to, by potomkowie nie zapomnieli języka przodków. Dzięki przypadkowemu

Bulinel – un nod sigur

„În momentul în care am împins ușa cafenelei am înțeles că nu ne încadrăm în ambianță. Elegante, acoperite cu material pufos, fotoliile erau ocupate de oameni eleganți, îmbrăcați cum se cuvine, în timp ce ghețele noastre grele, puloverele groase, dar și pantalonii ușor roși nu inspirau încredere. Primul meu impuls a fost acela de a fugi și am dat deja drumul clanței pentru a mă retrage discret când Bulinel, care stătea în spatele meu, simțind aroma preferată, cea de cafea proaspăt preparată, a blocat ușa cu piciorul și aproape că m-a împins înăuntru. (...) Ultimul a intrat Leszek, și parcă neobservând capetele întoarse în direcția noastră (...) a îndesat sub masă rucsacul dat jos mai devreme. (...) În mod obiectiv trebuie să recunoaștem faptul că Leszek îi datora lui Bulinel cunoștințele lui de limba română. Bulinel – unul dintre cei mai remarcabili alpiniști de pe teritoriul Carpaților Sudici, avea în venele sale un amestec de sânge polonez. Bunicul său, care a părăsit țara natală după insurecția din ianuarie, acorda o atenție deosebită ca urmașii lui să nu uite limba strămoșilor. Datorită unei întâlniri întâmplătoare am câștigat un

spotkaniu zyskaliśmy więc wspaniałego przewodnika i tłumacza (...)” (Janusz Opyrchał-Bojarski, *Spacerkiem po skale*, Iskry, Warszawa 1981).

Leszek i Janusz Opyrchałowie poznali Bulinela w 1978 r., kiedy to wybrali się na wspinaczkę w góry Bucegi. Leszek Opyrchał wspomina: „Gdy z ciężkimi plecakami podchodziliśmy do Refugiul Coștila, dogonił nas nieznaną mężczyznę. Po krótkiej, wstępnej rozmowie w języku niemieckim, gdy nieznaną mężczyznę dowiedział się, że jesteśmy z Polski, oświadczył: »To dobrze, bo ja mam rzadką możliwość mówić po polsku. Słucham tylko radia. Radia Wolna Europa. U nas nie zagłuszają«. Tak zaczęła się nasza wieloletnia znajomość z Bulinelem”.

W roku 2019 obchodzimy 100-lecie polsko-rumuńskich stosunków dyplomatycznych. Przez te lata wielu ważnych, niezwykłych, ale i niezłomnych ludzi zapisało się na kartach polsko-rumuńskiej historii – jednym z nich jest Octavian Brătilă „Bulinel”. Pseudonim wspinacza oznacza niezawodny węzeł, używany dawniej we wspinaczce skalnej do bezpiecznego łączenia liny i alpinisty, ale także węzeł bardzo wytrzymały. W życiu osobistym Bulinel był jednocześnie spoiwem tego, co polskie z tym, co rumuńskie i nieugiętym rzecznikiem własnych wartości.

Octavian Brătilă urodził się w Câmpina 8 grudnia 1936 r. Wraz z ojcem zaczął się wspinąć w wieku 12 lat po skalistych dolinach Bucegi, a mając 21 lat był już znanym i utalentowanym alpinistą Dinamo Club. W środowisku wspinaczy był bardzo popularny, słynne były jego przejścia wspinaczkowe oraz wytyczone nowe drogi w trudnych, niedostępnych górskich ścianach. W latach 50. XX w. pomagał działaczom antykomunistycznej opozycji ukrywającym się w Karpatach – dostarczał im żywność i odzież – za co otrzymał dwa wyroki. Od 1957 do 1977 r. przeżył w więzieniu z przerwami osiem lat. Osadzony był m.in. w obozie pracy w Delcie Dunaju, gdzie z kilkuset osób przeżyło zaledwie kilkanaście. Przyczyniło się to do znacznej utraty zdrowia, czego następstwem z kolei był udar. Dlatego też w 1982 r.

ghid i un traducător excelent (...)” (Janusz Opyrchał-Bojarski, *Spacerkiem po skale – Plimbându-se pe stânci*, Iskry, Varșovia, 1981).

Leszek i Janusz Opyrchał I-au cunoscut pe Bulinel în anul 1978 când au pornit într-o escaladă pe munții Bucegi. Leszek Opyrchał își amintește: „Când cu rucsacii grei ne apropiam de Refugiul Coștila, ne-a ajuns din urmă un bărbat necunoscut. După o discuție preliminară, scurtă, în limba germană, când bărbatul necunoscut a aflat că suntem din Polonia ne-a spus: «Ce bine, am atât de rar ocazia să vorbesc în limba polonă. Ascult doar radio. Radio Europa Liberă. La noi nu bruiază.» Așa a început prietenia noastră de mulți ani cu Bulinel”.

În anul 2019 celebrăm 100 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice polono-române. Pe parcursul acestor ani, mulți oameni importanți, excepționali, dar și dârji s-au înscris în paginile relațiilor polono-române – unul dintre ei este Octavian Brătilă „Bulinel”. Pseudonimul alpinistului vine de la nodul bulin, nod folosit în trecut în alpinism pentru legarea sigură a frânghiei și a alpinistului, dar este și un nod foarte rezistent. În viața personală, Bulinel era în aceeași măsură un liant a ceea ce este polonez cu ceea ce este românesc și un apărător de neclintit al propriilor valori.

Octavian Brătilă s-a născut la Câmpina pe 8 decembrie 1936. La 12 ani a început să se cațere împreună cu

tatăl său pe văile abrupte din Bucegi, iar la vârsta de 21 de ani era deja un alpinist cunoscut și talentat al Clubului Dinamo. Era cunoscut printre alpiniști, erau renumite pasajele sale de urcare, precum și trasee noi, grele și inaccesibile pe pereții munților. În anii '50 ai sec. XX a ajutat un grup de activiști ai rezistenței anticomuniste care se ascundeau în munții Carpați – le-a oferit mâncare și îmbrăcăminte – lucru pentru care a primit două condamnări. În perioada 1957-1977 a stat în închisoare în total timp de opt ani cu pauze. A fost închis, printre altele, în colonia

Octavian Brătilă z polskim odznaczeniem
Octavian Brătilă cu distincția poloneză
Źródło | sursa: www.climbromania.com
(Leszek Opyrchał)

rumuńska bezpieka uznała, że nie otrzyma kolejnego wyroku, ale nękała go regularnie. W latach 80. był zatrzymywany 24 razy i więziony po kilka dni. Zabraniano mu także jakichkolwiek kontaktów z Polakami, ale pomimo tych represji Bulinel nigdy nie został złamany. Świetnie mówił po polsku dzięki mamie Polce, a język doskonalił podczas spotkań z polskimi wspinaczami.

Rodzina Bulinela przybyła do Rumunii w 1922 r. Dziadek, Kornel Wachlowski, sprzedał swoje nieruchomości w Wieliczce i zakupił kilka szybów naftowych w Rumunii. Z tego powodu, po wojnie, cała rodzina miała kłopoty i była poddawana nieustannej inwigilacji. Dla uczczenia pamięci dziadka wspinacz dał swojemu synowi na imię Kornel.

W wieku 46 lat Bulinel podjął się działań w Wąwozie Turdy w ścianie Ostra Wieża (Turnul Ascuțit), gdzie wyznaczoną przez siebie trasę nazwał „Solidarność”. Kolejne przejścia prowadził w jednej z trudniejszych ścian wspinaczkowych – Wielka Ściana (Peretele Uriș) – uznawanej przez rumuńskich wspinaczy za ekstremalną. W tej 400-metrowej wysokości skale wyznaczył drogi o nazwie „Czarna Madonna” (Madona Neagră), „Kalwaria” (Calvaria) i „Ave Maria”. Po wytyczeniu szlaku „Czarna Madonna” do ściany przybił obrazek Matki Boskiej Częstochowskiej. Dla wielu wspinaczy trasy te były nie do przejścia ze względu na trudność i potrzebne umiejętności do ich pokonania, ale towarzysze wspinaczki Bulinela nigdy nie mieli w tej ścianie żadnego wypadku. On sam, nadając trasom powyższe nazwy pisał do papieża Jana Pawła II z prośbą o błogosławieństwo dla tego alpejskiego obszaru. Miał intencję wytyczyć jeszcze jedną drogę, którą chciał nazwać „Jerzy Popiełuszko”, ale Securitate pokrzyżowała jego plany.

Po upadku komunizmu Bulinel kilkakrotnie odwiedzał Polskę. Nie chciał wyprowadzać się z Rumunii, gdzie zapuścił już korzenie, miał żonę i rodzinę, ale całe życie marzył o polskim obywatelstwie. Niestety zmarł dzień przed jego otrzymaniem (6 lipca 2006 r. w Klużu Napoca). Jako dziennikarz wiele podróżował po całym świecie i z radością pokazywał swój paszport pełen wiz. Dwukrotnie przeprowadzał wywiad z Lechem Wałęsą, zaś za swoje działania na rzecz rozwoju demokracji w Europie Środkowej oraz z okazji 25-lecia powstania „Solidarności” 13 grudnia 2005 r. z rąk Ambasadora RP

de muncă din Delta Dunării, unde din câteva sute de persoane supraviețuiau câteva zeci. Acest lucru a dus la o gravă degradare a stării de sănătate a cărei consecință a fost un accident vascular cerebral. De aceea în 1982, securitatea română a decis faptul că nu va mai fi condamnat, însă era hărțuit continuu. În anii '80 a fost arestat de 24 de ori și închis pentru câteva zile. I s-a interzis orice fel de contact cu polonezii, dar în ciuda acestor represii Bulinel nu a fost înfrânt niciodată. Vorbea foarte bine limba polonă datorită mamei sale care era de origine polonă, iar limba și-a perfecționat-o în timpul întâlnirilor cu alpiști polonezi.

Familia lui Bulinel a venit în România în anul 1922. Bunicul său, Kornel Wachlowski, și-a vândut proprietățile din Wieliczka și a cumpărat câteva sonde de petrol în România. Din această cauză, după război întreaga familie a avut probleme și a fost pusă unei supravegheri continue. În amintirea bunicului său, alpinistul i-a pus numele Kornel fiului său.

La vârsta de 46 de ani Bulinel a început explorarea Cheilor Turzii, în peretele Turnul Ascuțit, unde traseul realizat de el l-a numit „Solidarność” (Solidaritatea). Următoarele trasee le-a realizat într-una dintre cele mai dificile zone de escaladă – Peretele Uriș – considerat de către alpiștii români ca fiind o zonă extremă. În acest perete de stâncă înalt de 400 de metri a realizat trasee pe care le-a denumit „Czarna Madonna” (Madona Neagră), „Kalwaria” (Calvaria) și „Ave Maria”. După marcarea traseului „Madona Neagră”, pe perete a pus icoana Maicii Domnului de la Częstochowa. Pentru mulți alpiști aceste trasee erau imposibile datorită dificultății lor și a abilităților necesare pentru a le escalada, însă tovarășii de cățărare ai lui Bulinel, nu au avut nici o dată nici un accident pe acest perete. El însuși, dând acestor trasee denumiri, îi scria papei Ioan Paul al II-lea rugându-l să binecuvânteze această zonă alpină. Avea intenția de a pitona încă un traseu pe care voia să îl denumească „Jerzy Popiełuszko”, însă Securitatea i-a zădărnicit planurile.

După căderea comunismului, Bulinel a vizitat Polonia în repetate rânduri. Nu dorea să se mute din România, unde prinsese deja rădăcini, avea soție și copii, dar toată viața a visat la cetățenia polonă. Din păcate a decedat cu o zi înainte de a primi cetățenia poloneză (6 iulie 2006, în Cluj-Napoca). Ca jurnalist călătorea în toată lumea și cu mare bucurie își arăta pașaportul plin de vize. De două ori a luat interviu lui Lech Wałęsa, iar pentru activitățile sale în folosul dezvoltării democrației în Europa Centrală, precum

w Rumunii Jacka Paliszewskiego został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi – cywilnym odznaczeniem państwowym nadawanym za zasługi dla Polski. Wśród odznaczonych był wówczas także Iulius Filip. Podczas międzynarodowej konferencji „Od Solidarności do wolności” w tym samym roku Octavian Brătîlă powiedział: „(...) dziękuję całemu narodowi polskiemu, że nam dał Solidarność, Solidarność nie umarła, Solidarność żyje, będzie żyć wiele czasu (...). Proszę nie zapomnieć jednego z przysłów rumuńskich, że »ostatnia umiera nadzieja«”.

Agnieszka Ponikiewska
– *Towarzystwo Turystów*
Przyrodników i Krajoznawców

și cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la înființarea „Solidarității”, pe 13 decembrie 2005 a fost decorat de către Ambasadorul R.P. în România, Jacek Paliszewski, cu medalia Crucea de Merit de Aur – medalie acordată civililor pentru recunoașterea activităților de susținere a Poloniei. Printre cei medaliați s-a aflat și Iulius Filip. În același an, în timpul conferinței internaționale intitulate „De la Solidaritate la libertate”, Octavian Brătîlă a spus: „(...) mulțumesc întregii națiuni polone pentru că ne-a dat Solidaritatea. Solidaritatea nu a murit, Solidaritatea trăiește și va mai trăi mult timp (...). Vă rog să nu uitați una din zicalele românești care spune: «speranța moare ultima»”.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

PATRONI ROKU 2019

Rok Ligi Morskiej i Riecznej

„Liga od stu lat konsekwentnie skupia się na sprawach morskich i rzecznych, na promowaniu rozwoju gospodarki morskiej, żeglugi śródlądowej, turystyki wodnej i bezpieczeństwa powodziowego. Dbą o rozwijanie świadomości morskiej polskiego społeczeństwa, umacnianie polskiego patriotyzmu i podtrzymywanie tradycji narodowych. (...) Działania Ligi miały duży wpływ na podjęcie w 1922 roku decyzji o budowie portu handlowego w Gdyni. W środowisku Ligi rodziły się projekty portów w Tczewie, w Warszawie na Pradze i Saskiej Kępie, regulacji Wisły i tworzenia drogi wodnej Bałtyk – Morze Czarne” – czytamy w uchwale Senatu.

Liga Morska i Rieczna – polska organizacja społeczna, która postawiła sobie za cel propagowanie zagadnień morskich wśród społeczeństwa polskiego. Działała na rzecz rozbudowy floty morskiej i rzecznej. W okresie międzywojennym jej celem było także pozyskanie terenów pod osadnictwo lub kolonie dla Polski (np. w Brazylii, Peru, Liberii).

Powstała 27 kwietnia 1924 r. z przekształcenia Ligi Żeglugi Polskiej. W 1934 r. kupiła ziemię na terenie brazylijskiego stanu Parana i założyła tam osiedle dla polskich kolonistów – Morska Wola. 28 kwietnia 1934 r. podpisała umowę z Liberią dotyczącą współpracy gospodarczej i kulturalnej, próbując nawiązać szersze kontakty handlowe z tym krajem. W latach 30. XX w. prowadziła zbórkę pieniędzy na Fundusz Obrony Morskiej, które przeznaczała na budowę portów i floty.

PATRONII ANULUI 2019

Anul Ligii Maritime și Fluviale

„De o sută de ani, Liga, se concentrează cu consecvență asupra problemelor maritime și fluviale, pentru promovarea dezvoltării economiei maritime, a navigației interioare, turismului pe apă și asupra siguranței la inundații. Are grijă de dezvoltarea conștiinței maritime a poporului polonez, întărirea patriotismului polonez și menținerea tradițiilor naționale. (...) Activitatea Ligii a avut o mare influență în anul 1922 în luarea deciziei privind construirea portului comercial Gdynia. În interiorul Ligii s-au născut proiectele porturilor din Tczew, Varșovia – Praga și Saska Kępa, a regularizării Vistulei și creării unui drum pe apă, Marea Baltică – Marea Neagră” – se spune în hotărârea Senatului.

Liga Maritimă și Fluvială – organizație civică poloneză, care și-a propus ca obiectiv, propagarea problemelor maritime către populația poloneză. A activat pentru dezvoltarea flotei maritime și fluviale. În perioada interbelică, țelul ei a fost dobândirea de terenuri pentru așezări sau colonii pentru Polonia (de ex. în Brazilia, Peru, Liberia).

A fost înființată pe 27 aprilie 1924 prin transformarea Ligii Navigației Poloneze. În anul 1934 a cumpărat pământ pe teritoriul statului brazilian Parana și a întemeiat acolo o așezare pentru coloniștii polonezi – Morska Wola. Pe 28 aprilie 1934 a semnat un contract cu Liberia privind colaborarea economică și culturală, încercând să lege contacte comerciale mai largi cu această țară. În anii 30 ai se-

czyła na dofinansowanie budowy okrętu podwodnego „Orzeł”.

W 1939 r. Liga liczyła prawie 1 mln członków. Podczas II wojny światowej nie prowadziła działalności. Odrodziła się w październiku 1944 r. jako Liga Morska. 10 maja 1953 r. Ligę Morską zlikwidowano przez włączenie jej do Ligi Przyjaciół Żołnierza. Reaktywowana w grudniu 1980 r. podczas II Kongresu Kultury Morskiej, który odbył się w Gdańsku jako Liga Morska, a od 1999 r. nazwę zmieniono na Liga Morska i Rzeczna. Jej obecnym prezesem jest dr Andrzej Królikowski, kapitan żegluga wielkiej.

Przez sto lat działalności członkowie i sympatycy Ligi Morskiej i Rzecznej wciąż są wierni celom, które zostały przyjęte przez pierwszych jej założycieli. Te cele to przede wszystkim rozwijanie świadomości morskiej Polaków, propagowanie tradycji marynarki wojennej i handlowej, działania na rzecz umocnienia patriotyzmu oraz podtrzymywania tradycji narodowych. Poza tym od stu lat liga zajmuje się rozwojem marynarki wojennej, upowszechnianiem kultury morskiej, turystyki wodnej, sportów wodnych oraz prowadzeniem współpracy z Polakami na uchodźstwie.

colului al XX-lea a făcut colectă de bani pentru Fondul Apărării Maritime destinat finanțării construcției submarinului „Vultur”.

În anul 1939, Liga avea aproape 1 milion de membri. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial n-a desfășurat nicio activitate. A renăscut în octombrie 1944, ca Liga Maritimă. Pe 10 mai 1953 Liga Maritimă a fost desființată prin includerea ei în Liga Prietenilor Ostașilor. Reactivată în decembrie 1980 la al II-lea Congres al Culturii Maritime, care a avut loc la Gdańsk, ca Liga Maritimă, iar din anul 1999 i s-a schimbat denumirea în Liga Maritimă și Fluvială. Actualul ei președinte este dr. Andrzej Królikowski, căpitan de navigație maritimă.

În cei o sută de ani de activitate, membrii și simpatizanții Ligii Maritime și Fluviale, în continuare, sunt credincioși țelurilor care au fost stabilite de primii fondatori ai Ligii. Aceste scopuri, mai presus de toate, sunt: dezvoltarea conștiinței maritime a polonezilor, propagarea tradițiilor marinei militare și comerciale, activități pentru întărirea patriotismului, precum și menținerea tradițiilor naționale. În afară de aceasta, de o sută de ani, Liga se ocupă de dezvoltarea marinei militare, popularizarea culturii maritime, a turismului nautic, sporturilor nautice, precum și conducerea colaborării cu diaspora poloneză.

Barbara Breabăn

KRONIKA BUKOWIŃSKICH POLAKÓW 1904

CRONICA POLONEZILOR BUCOVINENI 1904

SIERPIEŃ

08.<04. – Śniatyn-Halicz: Antoni Moczydłowski, wybitny i zasłużony działacz narodowy, komisarz budownictwa i naczelnik stacji w Śniatynie, który jako prezes miejscowego „Sokoła” i członek innych organizacji polskich zjednoczył rodaków, postawił okazały budynek „Sokoła”, jako prezes Czytelni Polskiej i prelegent oświatowy rozbudził ducha narodowego Polaków, założył Czytelnie Polskie po okolicznych wsiach, wybudował dwa kościoły, w Trójcy i Wołczkowcach, założył komitet budowy kościoła w Żabiu i przewodniczył mu, jako wiceprezes pracował w wydziale Koła TSL, za działalność w Towarzystwie Dobroczyńności wyróżniony tytułem członka honorowego, zasłużony jako

AUGUST

08.<04. – Sneatîn – Halîci: Antoni Moczydłowski, un militant național remarcabil și merituos, comisar în construcții și șef al gării din Sneatîn, care, în calitate de președinte al societății „Sokół” din localitate și membru al altor organizații poloneze i-a unit pe compatrioți, a construit o somptuoasă clădire a societății „Sokół”, în calitate de președinte al Societății Polone de Lectură și lector de învățământ a trezit spiritul național al polonezilor, a Societății Polone de Lectură în satele din împrejurimi, a construit două biserici, în Troiîța și Vovcivîți, a înființat un comitet pentru construirea bisericii din Jabie (actuala Verhovîna) pe care l-a și condus, în calitate de vicepreședinte a lucrat la secția Cercului SSP, pentru activitatea la

współsprawca wzniesienia pomnika Stefana Bato-rego w Śniatynie, przeniesiony został służbowo do Halicza.

08.05. – Czerniowce: Prezes TBPiCP dr Tadeusz Mischke za pośrednictwem „Gazety Polskiej” zaprosił członków na nadzwyczajne zgromadzenie, dotyczące zaciągnięcia kredytu na budowę Domu Polskiego, na sobotę 3 września, a gdyby to nie doszło do skutku, to na 7 września oraz trzecie na 10 września 1904 r.

08.07. – Czerniowce: Ukazał się 64. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. artykuły „Dom Polski w Czerniowcach” i „Po wyborach sejmowych”. Do numeru dołączono 13. arkusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

08.07. – Wyżnica: Urządzony przez miejscowe Towarzystwo Bratniej Pomocy i Czytelnię Polską festyn ogrodowy z bogatym programem, m.in. z wcześniej wystawianym w Waszkowcach i Śniatynie „Krakowskim weselem”.

08.<11. – Seret – Czerniowce: Ks. Stanisław Wołoszczak przeniesiony został z Seretu do Czerniowiec.

08.<14. – Kraków: Zarząd Główny TSL rozesłał do wszystkich Kół TSL okólnik wzywający do urządzania sierpniowych obchodów dla uczczenia pamięci pierwszego prezesa TSL Adama Asnyka i zgromadzenia funduszy na ziszczenie idei zakładania szkół kresowych.

08.14. – Czerniowce: Ukazał się 66. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. artykuł „Głos z Bukowiny” oraz zwięzła i wszechstronna informacja o zakładzie wychowawczym i naukowym dla dziewcząt SS. Rodziny Maryi w Czerniowcach, warunkach i metodach wychowawczych tudzież nauczania oraz perspektywach dalszego kształcenia w seminarium względnie liceum. Do numeru dołączono 14. arkusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

08.14. – Dornawatra: Festyn na dochód budowy rzymskokatolickiego kościoła w parku zdrojowym.

08.14. – Seret: Obchody jubileuszu 30-lecia istnienia miejscowej ochotniczej straży ogniowej.

08.15. – Kaczyka, Wniebowzięcie NMP: Kolej zaoferowała zniżki i dodatkowe pociągi dla pątników udających się na odpust i powracających.

08.15. – Wiedeń: Ostatni dzień przyjmowania podań o zapomogi z fundacji im. Konstantyna Zahorskiego

Societatea de Binefacere a fost distins cu titlul de membru de onoare, meritos, în calitate de coautor al construirii statuii lui Ștefan Bathory din Sneatin, a fost transferat cu serviciul în Halici.

08.05. – Cernăuți: Președintele APAF și L, dr. Tadeusz Mischke prin intermediul „Gazetei Polone” i-a invitat pe membrii la o adunare extraordinară referitoare la atragerea de fonduri pentru construirea Casei Polone, sâmbătă, 3 septembrie, iar dacă nu vor ajunge la niciun rezultat, atunci pe 7 septembrie sau dacă nu a treia întâlnire, pe 10 septembrie 1904.

08.07. – Cernăuți: A apărut nr. 64 al anului 22 al Gazetei Polone, în care s-au publicat articolele „Casa Polonă din Cernăuți” și „După alegerile pentru Seim”. La acest număr s-a anexat capitolul 13 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

08.07. – Vijnița: Asociația Polonă de Ajutor Frățesc și de Lectură din localitate a organizat un festin în aer liber cu un program bogat, printre altele cu expunerea „Nunții cracoviene” care a fost mai devreme în Vășcăuți și Sneatin.

08.<11. – Siret – Cernăuți: Pr. Stanisław Wołoszczak a fost transferat din Siret la Cernăuți.

08.<14. – Cracovia: Conducerea Centrală a SSP a trimis către toate Cercurile SSP o circulară prin care le cheamă la organizarea în august a comemorării amintirii primului președinte al SSP Adam Asnyk și la strângerea de fonduri pentru înfăptuirea ideii pentru a înființa școli în ținuturile limitrofe (Kresy).

08.14. – Czerniowce: A apărut nr. 66 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat articolul „Glasul din Bucovina”, precum și o informație scurtă și multilaterală despre o unitate educativă și științifică pentru fete de la Surorile Familiei Mariei din Cernăuți, despre condițiile și metodele educative, precum și despre învățarea și perspectivele instruirii ulterioare la seminar în privința liceului. La acest număr s-a anexat capitolul 14 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

08.14. – Vatra Dornei: A avut loc un festin pentru a atrage fonduri pentru construirea bisericii romano-catolice în parcul balnear.

08.14. – Siret: A avut loc aniversarea jubileului de 30 de ani de existență a serviciului local de pompieri voluntari.

08.15. – Căcica, Adormirea Maicii Domnului: Căile Ferate au oferit reduceri și trenuri suplimentare pentru pelerinii care mergeau la hram și aveau să se întoarcă.

od zakładów dobroczynnych świadczących usługi na rzecz Polaków obrządku rzymskokatolickiego.

08.18. – Czerniowce: Ukazał się 67. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim przedruk artykułu ze „Słowa Polskiego” o dyskryminowaniu polszczyzny na Bukowinie na przykładzie czerniowieckiej grekoorientalnej szkoły realnej.

08.18. – Czerniowce: Złożenie kamienia węgielnego pod budowę domu akademickiego w obecności wicekuratora prof. dr. Alfreda Halbana.

08.18. – Czerniowce: Obchody urodzin cesarza Franciszka Józefa. W ich ramach urządzono strzelanie o nagrody. Pierwszą nagrodę ufundował prezydent Czerniowiec Antoni bar. Kochanowski.

08.21. – Czerniowce: Ukazał się 68. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 15. arkusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

08.22.-26. – Czerniowce, dom OO. Jezuitów: Rekolekcje dla kapłanów. Rekolekcjonistą o. Alfred Wróblewski.

08.<25. – Wiedeń: Kazimierz Bohdanowicz na międzynarodowej wystawie spirytusowej za swoje wyroby otrzymał złoty medal z dyplomem.

08.28. – Czerniowce: Ukazał się 70. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim przedruk z lwowskiej „Gazety Narodowej” artykułu „Głos z Bukowiny”, w którym przedstawiono niekorzystną dla Polaków sytuację polityczną, zmniejszenie się przedstawicielstwa Polaków w sejmie, ustabilizowanie się w szkolnictwie praktyk ograniczających naukę języka polskiego i religii w języku polskim, nieuwzględnianie przez Radę Szkolną Krajową spostrzeżeń inspektora nauki języka polskiego prof. dr. Alfreda Halbana. Z tym artykułem współgrała notatka kronikarska pt. „Upośledzenie języka polskiego” w oparciu o doniesienia lwowskiego „Słowa Polskiego” z 19 sierpnia 1904 r. Powiadomiono w niej, iż urzędnicy czerniowieckich urzędów telegraficznych nie znają języka polskiego i tak przekraczają telegramy polskojęzyczne, iż niepodobna zrozumieć, o co chodzi. Do numeru dołączono 16. arkusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

08.29. – Czerniowce: Zebranie członków Sowińskiego Towarzystwa Rolniczego „Bukowina” w sprawie wystawy rolniczej. Do prezydium wystawy wybrano m.in. Kazimierza Bohdanowicza i Kajetana Stefanowicza, który na cele wystawy ofiarował 500 kor. Do komi-

08.15. – Wiena: Ultima zi de primire a cererilor de ajutor bănesc de la fundația „Konstantyn Zahorski” de la instituțiile de binefacere care oferă ajutor pentru polonezii de religie romano-catolică.

08.18. – Cernăuți: A apărut nr. 67 al anului 22 al „Gazetei Polone”, în care s-a publicat articolul retipărit din ziarul „Słowo Polskie” despre discriminarea polonezilor din Bucovina având ca exemplu școala greco-orientală reală din Cernăuți.

08.18. – Cernăuți: A avut loc punerea pietrei de temelie pentru construirea unui cămin pentru studenți în prezența inspectorului școlar general adjunct prof. dr. Alfred Halban.

08.18. – Cernăuți: A avut loc aniversarea zilei de naștere a împăratului Franz Joseph. În cadrul aniversării a fost organizată tragerea pentru premii. Premiul I a fost finanțat de primarul orașului Cernăuți, baronul Antoni Kochanowski.

08.21. – Cernăuți: A apărut nr. 68 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a anexat capitolul 15 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

08.22.-26. – Cernăuți, casa Fraților Iezuiți: Au avut loc recolecțiile pentru preoți. Recolecțiile au fost ținute de pr. Alfred Wróblewski.

08.<25. – Wiena: Kazimierz Bohdanowicz a obținut medalia de aur și o diplomă la expoziția de băuturi alcoolice pentru produsele sale.

08.28. – Cernăuți: A apărut nr. 70 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat articolul retipărit „Glas din Bucovina” din „Gazeta Națională” din Liov în care era prezentată situația politică nefavorabilă pentru polonezi, diminuarea numărului de reprezentanți ai polonezilor în Seim, stabilizarea în învățământ a practicilor care limitează învățarea limbii polone și a religiei în limba polonă, neluarea în considerare de către Consiliul Școlar Național a observațiilor făcute de inspectorul de limba polonă prof. dr. Alfred Halban. Împreună cu acest articol armoniza și o notă cronicărească „Prejudiciu limbii polone” în sprijinul anunțului ziarului „Słowo Polskie” din Liov din 19 august 1904. Această notă informa faptul că funcționarii de la birourile telegrafice din Cernăuți nu cunosc limba polonă și răsucesc telegramele scrise în limba polonă, încât este imposibil de înțeles la ce se referă. La acest număr s-a anexat capitolul 16 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

08.29. – Cernăuți: A avut loc ședința membrilor Asociației Agricultorilor „Bukowina” în legătură cu expoziția agricolă. În prezidiul expoziției au fost aleși printre alții Kazimierz Bohdanowicz și Kajetan Stefanowicz, care în scopul expoziției a oferit 500

tetu wystawowego wybrano m.in. Mik. Buchenthal-Dobrowolskiego i Aleks. Brodowskiego.

08.31. – Czerniowce: Dyrekcja Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (Wł. Sołtyński, M. Trzciński, St. Sołtyński – księgowy) opracowała sprawozdanie za sierpień 1904 r.

WRZESIEŃ

09.01. – Czerniowce: Początek roku szkolnego w ośmioklasowej szkole z prawami publiczności Zgromadzenia Sióstr Rodziny Maryi.

09.01. – Czerniowce: Zapisy i egzaminy wstępne do I klasy w miejskim liceum żeńskim.

09.01. – Czerniowce: Otwarcie Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza dla dzieci polskich.

09.01. – Idzeszty (pow. stróżeński): Otwarto składnicę pocztową o rozszerzonym zakresie czynności pod zarządem Piotra Reya, współwłaściciela ziemskiego i naczelnika gminy Idzeszty. Łączność składnicy z urzędem pocztowym w Czudynie utrzymywano przy pomocy pociągów kursujących codziennie między Karapczowem a Czudynem.

09.01.-02. – Czerniowce: Zapisy do I klasy na rok szkolny 1904/1905 w I Gimnazjum Państwowym oraz zapisy i egzaminy do I klasy na rok szkolny 1904/1905 w II Gimnazjum Państwowym.

09.01.-02. – Seret: Zapisy uczniów na rok szkolny 1904/1905 w Gimnazjum im. Franciszka Józefa.

09.03. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Nadzwyczajne walne zgromadzenie członków TBPiCP w sprawie zaciągnięcia kredytu na budowę Domu Polskiego.

09.03. – Czerniowce: Delegaci wydziału miejscowego „Sokoła” wraz z przedstawicielami innych polskich stowarzyszeń uczestniczyli w powitaniu prezydenta ministrów dr. Koerbera.

09.<04. – Czerniowce: Henryk Stanisław Zucker mianowany został rzeczoznawcą sądowym do spraw zawodu dziennikarskiego w Sądzie Krajowym.

09.<04. – Watykan: Postanowiono utworzyć unikalną poliglottybną Bibliotekę Mariańską. Komitet lwowskiego Kongresu Mariańskiego wezwał rodaków do przysyłania publikacji do tego zakresu należących, aby mógł powstać jedyny w swoim rodzaju dział poloników w nowej bibliotece.

09.<04. – Wiedeń: Cesarz nadał szlachectwo z przydomkiem Rosztockci dr. Maurycemu Rosenstockowi ze Skałatu. Maurycy był bratem Bernar-

cor. În comitetul expoziției au fost aleși printre alții Mik. Buchenthal-Dobrowolski și Aleks. Brodowski.

08.31. – Cernăuți: Conducerea Societății Polone de Acont și Economii (Wł. Sołtyński, M. Trzciński, St. Sołtyński – contabil) a întocmit darea de seamă pentru luna august 1904.

SEPTEMBRIE

09.01. – Cernăuți: Începutul anului școlar la școala cu opt clase cu drepturile publice ale Congregației Surorilor Familiei Mariei.

09.01. – Cernăuți: Înscrierile și examenele de admitere în anul I la liceul orășenesc de fete.

09.01. – Cernăuți: Deschiderea Internatului Polonez „A. Mickiewicz” pentru copiii polonezi.

09.01. – Igești (districtul Storojineț): A fost deschis oficiul poștal cu un program de funcționare prelungit sub conducerea lui Piotr Rey, coproprietar de moșie și conducătorul comunei Igești. Legătura dintre punctul de lucru poștal și oficiul poștal din Ciudei a fost menținută cu ajutorul trenurilor care circulau zilnic între Carapciu și Ciudei.

09.01.-02. – Cernăuți: Înscrierile la clasa I pentru anul școlar 1904/1905 la I Gimnaziu de Stat și la clasa I pentru anul școlar 1904/1905 la al II-lea Gimnaziu de Stat.

09.01.-02. – Siret: Înscrierea elevilor pentru anul școlar 1904/1905 la Gimnaziul „Franz Joseph”.

09.03. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: A avut loc adunarea generală extraordinară a membrilor APAF și L cu scopul de a accesa un credit pentru construirea Casei Polone.

09.03. – Cernăuți: Delegații secției societății „Sokół” din localitate împreună cu reprezentanții altor asociații au participat la întâmpinarea prim-ministrului dr. Koerber.

09.<04. – Cernăuți: Henryk Stanisław Zucker a fost numit expert judiciar în domeniul jurnalismului la Tribunalul Național.

09.<04. – Vatican: S-a decis crearea unei biblioteci unice poliglote mariane. Comitetul Congresului Marian din Liov i-a chemat pe compatrioți să trimită publicații aparținând acestui domeniu astfel încât să poată fi creat un departament unic al cărților în limba polonă în noua bibliotecă.

09.<04. – Viena: Împăratul a acordat nobilitate cu numele Rosztockci dr. Maurycy Rosenstock din Skałat. Maurycy a fost fratele lui Bernard Rosenstock, proprietarul bunurilor din Cernăuți și membru al

da Rosenstocka, właściciela dóbr w Czerniowcach i członka komitetu egzekutywnego bukowińskiego Stronnictwa Ormiańsko-Polskiego.

09.04.-12.04. – Archidiecezja Lwowska: Odpust zupełny z racji jubileuszu 50-lecia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP.

09.04. – Czerniowce: Ukazał się 72. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym podano, że z początkiem roku szkolnego 1904/1905 w czerniowieckim seminarium nauczycielskim żeńskim zwinięty zostanie kurs robót ręcznych dla nauczycielek, a otwarta zostanie klasa przygotowawcza. Do numeru dołączono 17. arkusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

09.04. – Czerniowce, ogródek i sala Czytelni Polskiej: Bardzo udana zabawa towarzyska dla członków „Sokoła”, ich rodzin i zaproszonych gości. W programie gra w kręgle o nagrody, koło szczęścia, japońska gra w kręgle, ćwiczenia gimnastyczne, gry i zabawy towarzyskie dla dzieci i starszych, śpiew chóru sokolego i obrazek ludowy „Dożynki” w reżyserii Stanisława Sołtyńskiego oraz tańce pod kierunkiem Sadowskiego i Eberlego.

09.05. – Czerniowce: Rozpoczęcie kolejnego roku szkolnego dla dzieci w wieku 3-6 lat w koncesjonowanej przez Radę Szkolną Krajową szkołę froeblovskiej SS. Rodziny Maryi.

09.05. – Kaczyka: Ostatni dzień przyjmowania przez zarząd kopalni ofert dotyczących remontu szybu „Belcredi”.

09.06. – Czerniowce – Czortków – Sokal: Czerniowiecki „Sokół” telegraficznie przekazał życzenia sokolim gniazdom w Czortkowie i Sokalu z okazji poświęcenia sztandarów.

09.08. – Czerniowce: Ukazał się 73. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim artykuł o potrzebach ustawodawczych stojących przed nowym Sejmem bukowińskim

09.08.-12.07. – Archidiecezja Lwowska: Obchody Jubileuszu Niepokalanego Poczęcia NPM w myśl encykliki papieża Piusa X „Ad diem illum”.

09.10. – Czerniowce, sala Czytelni Polskiej: Nadzwyczajne zatwierdzające walne zgromadzenie członków TBPiCP w sprawie zaciągnięcia kredytu na budowę Domu Polskiego.

09.<11. – Czerniowce: Rada Szkolna Krajowa mianowała dla szkół ludowych m.in.: Kajetana Horwackiego dla Łukawicy starszym nauczycielem i stałymi nauczycielami – Dymitra Kudłę dla Mahaty, Jerze-

comitetului executiv al Partidului Armeano-Polonez din Bucovina.

09.04.-12.04. – Arhidieceza din Liov: A avut loc hramul cu prilejul jubileului de 50 de ani a dogmei Neprihănitei Zămisliri a Sf. Fecioare Maria.

09.04. – Cernăuți: A apărut nr. 72 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a indicat faptul că de la începutul anului școlar 1904/1905 la seminarul profesoral de fete va fi exclus cursul de lucru manual pentru profesoare și va fi deschisă o clasă pregătitoare. La acest număr a fost anexat capitolul 17 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

09.04. – Cernăuți, curtea și sala Societății Polone de Lectură: A avut loc o petrecere de societate foarte reușită pentru membrii Societății „Sokół”, familiile și invitații lor. Programul a inclus un joc de popice (bowling) cu premii, jocuri de noroc, un joc de popice japonez, exerciții de gimnastică, jocuri de societate pentru copii și tineri, interpretarea unor cântece de către corul Societății „Sokół” și sceneta „Dożynki” în regia lui Stanisław Sołtyński în sala Societății de Lectură, dansuri sub conducerea lui Sadowski și Eberl.

09.05. – Cernăuți: Începerea următorului an școlar pentru copiii de 3-6 ani la școala froebeliană a Surorilor Familiei Mariei autorizată de Consiliul Școlar Național.

09.05. – Căcica: Ultima zi de primire de către conducerea minei a ofertelor referitoare la renovarea puțului „Belcredi”.

09.06. – Cernăuți – Chortkiv – Sokal: Societatea „Sokół” din Cernăuți a transmis telegrafic urări cuiburilor șoimilor din Chortkiv și Sokal cu ocazia sfințirii drapelelor.

09.08. – Cernăuți: A apărut nr. 73 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care a fost inclus articolul despre nevoile legislative cu care ar trebui să se confrunte noul Seim din Bucovina.

09.08. – 12.07. – Arhidieceza din Liov: Celebrrările Jubileului Neprihănitei Zămisliri a Sf. Fecioare Maria conform enciclicii „Ad diem illum” a papei Pius al X-lea.

09.10. – Cernăuți, sala Societății Polone de Lectură: A avut loc adunarea generală extraordinară a membrilor APAF și L de aprobare cu scopul de a accesa un credit pentru construirea Casei Polone, planificată pentru 7 septembrie.

09.<11. – Cernăuți: Consiliul Școlar Național i-a numit printre alții: pe Kajetan Horwacki ca profesor superior al școlii populare din Lucovița, pe

go Gramatowicza – dla Krzyszczatyka, Aleksandra Dutkę – dla Rogożny, Juliana Kowalewskiego – dla Starej Żuczki, nauczycielami Leokadię Czechowską – dla Fundul Moldowej, Helenę Skrzyszewską – dla Sadogóry, Teodorę Trusiewicz – dla Oroszen oraz przeniosła na własne żądanie Teodora Dudyńskiego z Werenczanki do Kuczurowa Małego.

09.11. – Czerniowce: Ukazał się 74. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, do którego dołączono 18. arkusz drugiego tomu powieści J. I. Kraszewskiego pt. „Bezimienna”.

09.11. – Nowa Werenczanka: Bardzo udany festyn w parku hr. Stanisława Jabłonowskiego na dochód budowy rzymskokatolickiej kaplicy w Nowej Werenczance. Przyniósł on kilkaset koron, które łącznie z kwotą 2000 kor. wcześniej wniesionych przez rzymskokatolickiego proboszcza Zastawnej ks. Sajewicza dają nadzieję na rychłe zbudowanie kaplicy.

09.11. – Wiedeń: Początek IX Międzynarodowego Kongresu Prasy.

09.12. – Czerniowce: Pod przewodnictwem prezesa Franciszka Charwata obradował wydział Koła Mieszanego TSL i podjął szereg uchwał.

09.12.-10.10. – Czerniowce: Dostępne do sprawdzania w biurze prezydenta miasta listy wyborców do Rady Miejskiej.

09.12.-23. – Petersburg: Kongres słowiańskich historyków i filologów, w którym brał udział prof. dr Alfred Halban jako delegat wydziału prawniczego.

09.14. – Czerniowce: Wydział Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza na posiedzeniu uchwalił jeszcze w tym roku rozpocząć budowę domu dla Bursy i w związku z tym zwołać walne zgromadzenie na środę 21 września 1904 r. Dom ma być budowany według projektu członka Towarzystwa, starszego inż. rządu krajowego Tadeusza Kossowskiego.

09.14. – Czerniowce, lokal Czytelni Polskiej: Zebranie członków wydziału TBPiCP. Pod przewodnictwem prezesa dr. Tadeusza Mischkego obradowano nad sposobami rozbudzenia życia towarzyskiego i narodowego. Wybrano w tym celu czteroosobową komisję, która ma opracować program obchodów, odczytów, zabaw towarzyskich na okres jesienno-zimowy w lokalach TBPiCP.

09.14. – Kraków: Ostateczny termin przyjmowania zgłoszeń uczestników zjazdu maszynistów kolejowych.

09.14. – Lwów: Korespondent podpisany literą K. napisał „Obchód rocznicy dogmatu Niepokalanego

Dymitr Kudła ca profesor permanent în Mahala, iar Jerzy Gramatowicz – în Crișteatec, Aleksandra Dutka – în Rohosna, Julian Kowalewski – în Jucica Veche, pe Leokadia Czechowska ca profesoară în Fundul Moldovei, Helena Skrzyszewska – în Sadagura, Teodora Trusiewicz – în Orășeni și l-a transferat pe Teodor Dudyński din Vrânceni în Cuciurul Mic.

09.11. – Cernăuți: A apărut nr. 74 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care s-a anexat capitolul 18 al volumului II al romanului „Bezimienna” de J. I. Kraszewski.

09.11. – Vrâncenii Noi: A avut loc un festin foarte reușit în parcul contelui Stanisław Jabłonowski pentru a obține venituri pentru construirea capelei romano-catolice în Vrâncenii Noi. El a adus câteva sute de coroane care împreună cu suma de 2000 de coroane adusă mai devreme de parohul romano-catolic din Zastavna, pr. Sajewicz, nutresc speranța de a construi rapid o capelă.

09.11. – Viena: A avut loc începutul Congresului Internațional de Presă ajuns la a IX-a ediție.

09.12. – Cernăuți: Sub conducerea președintelui Franciszek Charwat a deliberat secția Cercului Mixt al SȘP și a luat o serie de hotărâri.

09.12.-10.10. – Cernăuți: Listele de alegători pentru Consiliul Orașului au fost accesibile pentru verificări în biroul primarului orașului.

09.12.-23. – Petersburg: A avut loc congresul istoricilor și slavistilor la care a participat prof. dr. Alfred Halban ca delegat al Facultății de Drept.

09.14. – Cernăuți: La ședință, secția Internatului Polonez „A. Mickiewicz” a decis ca în acest an să se înceapă construirea casei și în legătură cu acest scop să convoace o adunare pentru miercuri, 21 septembrie 1904. Internatul va fi construit conform proiectului membrului Asociației, a inginerului superior al guvernului, Tadeusz Kossowski.

09.14. – Cernăuți, localul Societății Polone de Lectură: A avut loc ședința membrilor secției APAF și L. Sub conducerea președintelui dr. Tadeusz Mischke au fost dezbătute modurile în care viața socială și națională ar putea fi reîmprospătată. A fost aleasă în acest scop o comisie alcătuită din patru persoane care să se ocupe de programul desfășurării aniversărilor, a prelegerilor, a petrecerilor de societate în perioada toamnă-iarnă în localurile APAF și L.

09.14. – Cracovia: Termenul limită de primire a cererilor de participare la congresul mecanicilor de locomotive.

Poczęcia Najśw. Maryi Panny we Lwowie”. Artykuł ukazał się drukiem w 75. numerze „Gazety Polskiej” z czwartku 15 września.

09.14. – Mołodyjów: Premiowanie koni krajowego chowu nagrodami ufundowanymi przez ministerstwo rolnictwa i bukowiński wydział krajowy.

09.<15. – Wiedeń: Minister wyznań i oświaty mianował zwyczajnego prof. dr. Alfreda Halbana członkiem komisji egzaminacyjnej dla egzaminów państwowych politycznych.

09.15. – Czerniowce: Początek ćwiczeń gimnastycznych (wolnych i na przyrządach), które w roku szkolnym 1904/1905 odbywały się regularnie w poniedziałki i czwartki w godz. 20:00-21:00.

09.15. – Suczawa: Premiowanie koni krajowego chowu nagrodami ufundowanymi przez ministerstwo rolnictwa i bukowiński wydział krajowy.

09.16. – Czerniowce, sala Towarzystwa Gimnastycznego: Wiec bukowińskich nauczycieli ludowych.

09.16. – Radowce: Premiowanie koni krajowego chowu nagrodami ufundowanymi przez ministerstwo rolnictwa i bukowiński wydział krajowy.

09.16. – Śniatyn: Komitet budowy kościoła w Trójcy (Krzysztofowicz, Moczydłowski, dr Ciszka, Zadurawicz) wezwał rodaków do wnoszenia ofiar na świątynię, która stanie się ostoją wiary i polskości.

09.17. – Czerniowce: Walne zgromadzenie członków bukowińskiego stowarzyszenia ochrony zwierząt.

09.<18. – Wiedeń: Minister wyznań i oświaty mianował nauczyciela szkoły ćwiczeń przy czerniowieckim seminarium nauczycielskim Ottona Mieczysława Żukowskiego nauczycielem głównym w seminarium nauczycielskim w Cieszynie.

09.18. – Czerniowce, lokal Czytelni Polskiej: Udana zabawa towarzyska z „Dożynkami” w reżyserii Stanisława Sołtyńskiego, urządzona przez sekcję dobroczynności TBPiCP na pomoc dla ubogich rodzin polskich, pozostających pod stałą opieką sekcji. Czysty dochód wyniósł 350 kor.

09.18.-19. – Kraków: Zjazd maszynistów kolejowych.

09.18. – Lwów: W 59. roku życia zmarł Kazimierz Zielonka, wieloletni współpracownik „Gazety Lwowskiej”, kierownik galicyjskiej filii Biura Korespondencyjnego, członek honorowy Towarzystwa Uczestników Powstania 1863/1964 r., członek wy-

09.14. – Liov: Correspondentul semnat cu criptonimul K. a scris „Aniversarea dogmei Neprihănitei Zămisliri a Sfintei Fecioare Maria în Liov”. Articolul a fost tipărit în nr. 75 al „Gazetei Polone” joi, 15 septembrie.

09.14. – Molodîliv: Înmânarea premiilor finanțate de Ministerul Agriculturii și Comitetul Național al Bucovinei pentru caii din crescătoria națională.

09.<15. – Viena: Ministerul Cultelor și al Educației l-a numit pe prof. dr. Alfred Halban membru al comisiei de examinare pentru examenele naționale politice.

09.15. – Cernăuți: Au început exercițiile de gimnastică (libere și pe aparate) care în anul școlar 1904/1905 au avut loc regulat în zilele de luni și joi între orele 20:00-21:00.

09.15. – Suceava: Înmânarea premiilor oferite de Ministerul Agriculturii și Comitetul Național al Bucovinei pentru caii din crescătoria națională.

09.16. – Cernăuți, sala Societății de Gimnastică: A avut loc mitingul învățătorilor școlilor populare din Bucovina.

09.16. – Rădăuți: Înmânarea premiilor oferite de Ministerul Agriculturii și Comitetul Național al Bucovinei pentru caii din crescătoria națională.

09.16. – Sneatîn: Comitetul de construire a bisericii din Troițe (Krzysztofowicz, Moczydłowski, dr. Ciszka, Zadurawicz) i-a chemat pe compatrioți să ofere donații pentru biserica care va fi sprijinul credinței și al spiritului polonez.

09.17. – Cernăuți: A avut loc adunarea generală a membrilor asociației bucovinene de ocrotire a animalelor.

09.<18. – Viena: Ministerul Cultelor și Educației l-a numit pe profesorul Otton Mieczysław Żukowski de la seminarul profesoral din Cernăuți, profesor principal la seminarul profesoral din Cieszyn.

09.18. – Cernăuți, localul Societății Polone de Lectură: A avut loc o petrecere de societate reușită cu sceneta „Dożynki” în regia lui Stanisław Sołtyński, organizată de secția de binefacere a APAF și L pentru ajutorarea familiilor sărace poloneze rămase în grija constantă a secției. Venitul a ajuns la 350 cor.

09.18.-19. – Cracovia: A avut loc congresul mecanicilor locomotivelor.

09.18. – Liov: A murit Kazimierz Zielonka, în vârstă de 59 de ani, colaborator de mulți ani al „Gazetei de Liov”, directorul filialei Biroului de corespondență

działu Towarzystwa Dziennikarzy Polskich i członek wydziału Koła Literackiego.

09.21. – Czerniowce: Nadzwyczajne walne zgromadzenie członków Towarzystwa Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza poświęcone budowie domu dla Bursy.

09.21. – Czerniowce, pomieszczenie TBPiCP: Posiedzenie wydziału TBPiCP pod przewodnictwem dr. Tadeusza Mischkego. Załatwiono kilka spraw administracyjnych, przyjęto kilku nowych członków, obradowano nad programem prac budowlanych przy Domu Polskim i uroczystym poświęceniem kamienia węgielnego. Pomyślano o urządzeniu tomboli i przedstawień amatorskich.

09.<22. – Czerniowce: Wydział Towarzystwa Bursy Polskiej im. Adama Mickiewicza postanowił urządzić loterię fantową w pomieszczeniach TBPiCP na dochód budowy domu.

09.<22. – Czerniowce: Rada Szkolna Krajowa mianowała w szkołach ludowych m.in.: Piotra Wojnickiego starszym nauczycielem w Oroszenach, Marię Machniewicz nauczycielką w Kuczurowie Wielkim i Jana Radomskiego pomocniczym nauczycielem gimnastyki w grekoorientalnej szkole czerniowieckiej.

09.22. – Berlin: W 76. roku życia zmarła Barbara z Zadurowiczów Krzczunowiczowa, właścicielka dóbr Korszów w Galicji i siostra Antoniny bar. Kochanowskiej, żony prezydenta Czerniowiec.

09.22. – Czerniowce: Ukazał się 77. numer 22. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym polecono czytelnikom „Księgę pamiątkową w czterdziestą rocznicę powstania z r. 1863-4”.

09.22. – Czerniowce – Gwoździec: Czerniowiecki „Sokół” telegraficznie przekazał życzenia sokolemu gniazdu w Gwoźdźcu z okazji poświęcenia kamienia węgielnego pod sokolnię.

09.<25. – Czerniowce: Zarząd Koła Mieszanego TSL postanowił przygotować cykl odczytów popularnonaukowych na okres jesieni i zimy, po części wygłaszanych własnymi siłami, po części przez prelegentów z Galicji.

09.<25. – Czerniowce: Rada Szkolna Miejska m.in. mianowała w szkołach komunalnych nauczycielami młodszymi Józefa Twardowskiego w Roszu i Józefa Mitulskiego w szkole przy ul. Ruskiej oraz Marię Morysówną kandydatką próbną w szkole męskiej przy ul. Wydziału Krajowego.

09.<25. – Czerniowce, Magistrat: Ogłoszono konkurs na pięć bezpłatnych miejsc nauki muzyki

din Galiția, membru de onoare al Societății Participanților la Insurecția din 1863/1964, membru al secției Societății Jurnaliștilor Polonezi și membru al secției Cercului Literar.

09.21. – Cernăuți: A avut loc adunarea generală extraordinară a membrilor Societății Internatului Polonez „A. Mickiewicz” dedicată construirii casei Internatului.

09.21. – Cernăuți, incinta APAF și L: A avut loc ședința secției APAF și L sub conducerea dr. Tadeusz Mischke. Au fost rezolvate câteva chestiuni administrative, au fost primiți câțiva membri noi, a fost discutat programul de lucrări la Casa Polonă și sfințirea festivă a pietrei de temelie. S-a reflectat și la organizarea tombolei și la spectacole de amatori.

09.<22. – Cernăuți: Secția Societății Internatului Polonez „Adam Mickiewicz” a decis să organizeze o tombolă în incinta APAF și L pentru a obține un venit pentru construirea casei.

09.<22. – Cernăuți: Consiliul Școlar Național a numit în școlile populare printre alții: pe Piotr Wojnicki ca profesor superior în Orășeni, pe Maria Machniewicz ca profesoară în Cuciurul Mare, pe Jan Radomski ca profesor auxiliar de gimnastică la școala reală greco-orientală din Cernăuți.

09.22. – Berlin: A murit Barbara Zadurowicz Krzczunowicz în vârstă de 76 de ani, proprietara bunurilor din Korșiv în Galiția și sora baroanei Antonina Kochanowska, soția primarului orașului Cernăuți.

09.22. – Cernăuți: A apărut nr. 77 al anului 22 al „Gazetei Polone” în care a fost recomandată cititorilor „Cartea de onoare la a XL-a aniversare a insurecției din anii 1863-1864”.

09.22. – Cernăuți – Hvizdeț: Societatea „Sokół” din Cernăuți a transmis telegrafic urări cuibului șoimilor din Hvizdeț cu ocazia sfințirii pietrei de temelie pentru sediul societății.

09.<25. – Cernăuți: Conducerea Cercului Mixt al SȘP a decis să pregătească o serie de prelegeri popular-științifice pentru perioada de toamnă și iarnă, o parte de prelegeri susținute cu propriile puteri, o parte ținute de conferențieri din Galiția.

09.<25. – Cernăuți: În școlile subordonate primăriei au fost numiți de Consiliul Școlar Orășenesc printre alții: Józef Twardowski în Roșa și Józef Mitulski la școala situată pe str. Ruska ca profesori inferiori, Maria Morysówna la școala de băieți situată pe str. Wydział Krajowy ca un candidat de probă.

09.<25. – Cernăuți, Consiliul Municipal: A fost anunțat un concurs pentru cinci locuri gratuite pen-

i śpiewu w miejscowej szkole Towarzystwa Muzycznego. Podania przyjmowano do 10 października. Ogłoszono także konkurs na dwa stypendia ufundowane przez gminę czerniowiecką dla uczczenia 25-lecia rządów cesarza. Podania przyjmowała Rada Miejska za pośrednictwem dyrekcji Szkoły Przemysłowej do 1 listopada.

09.25. – Czerniowce, pomieszczenie TBPiCP: Pod kierunkiem prof. dr. Alfreda Halbana obradowano nad projektem odczytów popularnych w okresie jesienno-zimowym 1904/1905.

09.25. – Zastavna, Czytelnia Polska: Wieczorek taneczny na dochód budowy własnego Domu Polskiego.

09.26. – Czerniowce: Ukonstytuował się klub ormiańsko-polski. Prezesem został Krzysztof Abrahamowicz, wiceprezesem – Zachariasz Bohosiewicz, sekretarzem – prof. dr Alfred Halban.

09.27. – Czerniowce: Ks. inf. Józef Schmid wyjechał do Lwowa na Kongres Mariański.

09.27.-28. – Czerniowce: Wpisy na kurs handlowy dla dziewcząt w Szkole Przemysłowej.

09.28. – Czerniowce: W związku z wyborami uzupełniającymi do Rady Miejskiej Julian Trompeteur powołany został do komisji reklamacyjnej.

09.28.-29. – Lwów: Kongres Mariański. W pierwszym dniu akademii literacko-artystycznej przy współudziale personelu teatralnego, Towarzystwa Muzycznego, chórów „Lutni”, „Echa” i akademickiego, orkiestry operowej i kapel 15 pułku piechoty w sali Teatru Miejskiego. Na tę okoliczność Lucjan Rydel przygotował specjalne misterium „Królowa Korony Polskiej”, a Henryk Jarecki, Józef Nowialis, ks. Józef i Mieczysław Surzyńscy, Władysław Żeleński napisali stosowne kompozycje.

09<29. – Walawa: Uczeń 7. klasy II Gimnazjum lwowskiego Jakub Demitrowski z Walawy na Bukowinie otrzymał stypendium rządowe z katolickiego funduszu religijnego dla kandydatów stanu duchownego.

09.30. – Czerniowce: Dyrekcja Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności (Wł. Sołtyński, M. Trzciński, St. Sołtyński – księgowy) sporządziła „Sprawozdanie (...) za wrzesień 1904”.

09.30. – Czerniowce: Walne zgromadzenie członków Towarzystwa Lekarskiego w lokalu własnym.

dr Jan Bujak – Kraków

tru studierea muzicii și interpretarea la voce la școala Societății Muzicale. Cererile vor fi primite până pe 10 octombrie. De asemenea, a fost anunțat un concurs pentru obținerea a două burse finanțate de municipalitatea din Cernăuți pentru sărbătorirea a 25 de ani de guvernare a împăratului. Cererile le primea Consiliul Orășenesc prin intermediul conducerii Școlii Industriale până pe 1 noiembrie.

09.25. – Cernăuți, incinta APAF și L: Sub conducerea prof. dr. Alfred Halban a fost dezbătut proiectul prelegerilor pentru perioada toamnă-iarnă 1904/1905.

09.25. – Zastavna, Societatea Polonă de Lectură: A avut loc o serată dansantă pentru a obține un venit pentru construirea Casei Polone.

09.26. – Cernăuți: A fost constituit clubul armeano-polonez. Președinte a devenit Krzysztof Abrahamowicz, vicepreședinte – Zachariasz Bohosiewicz, secretar – prof. dr. Alfred Halban.

09.27. – Cernăuți: Pr. inf. Józef Schmid a plecat la Liov la Congresul Marian.

09.27.-28. – Cernăuți: Au avut loc înscrierile la cursul de comerț pentru fete la Școala Industrială.

09.28. – Cernăuți: În legătură cu alegerile pentru Consiliul Orășenesc, Julian Trompeteur a fost numit în comisia de reclamații.

09.28.-29. – Liov: Congresul Marian: În prima zi a academiei literar-artistică cu participarea personalului de teatru, a Societății Muzicale, a corurilor „Lutnia”, „Echo” și cel academic, a orchestrei de operă și a orchestrei regimentului 15 de infanterie în sala Teatrului Orășenesc. Cu această ocazie Lucjan Rydel a pregătit misterul „Regina Coroanei Poloniei”, iar Henryk Jarecki, Józef Nowialis, pr. Józef și Mieczysław Surzyńscy, Władysław Żeleński au realizat compoziții corespunzătoare.

09<29. – Valeva: Jakub Demitrowski din Valeva, Bucovina, elev la Gimnaziul II din Liov a obținut o bursă de la guvern, din fondul pentru culte al candidaților la preoție.

09.30. – Cernăuți: Conducerea Societății Polone Bucovinene de Creditare și Economii (Wł. Sołtyński, M. Trzciński, St. Sołtyński – contabil) a întocmit „Darea de seamă (...) pentru luna septembrie 1904”.

09.30. – Cernăuți: A avut loc adunarea generală a membrilor Societății Medicale în localul propriu.

Trad. Ilona Biseada

WRZESIEŃ

- 1 IX** – 80. rocznica **agresji hitlerowskiej na Polskę** (1939);
- 2 IX** – 190. rocznica urodzin **Jana Aleksandra Fredry** (1829-1891), komediopisarza;
- 4 IX** – 210. rocznica urodzin **Juliusza Słowackiego** (1809-1849), poety i dramaturga, wieszcz narodowego epoki romantyzmu;
- 6 IX** – 115. rocznica urodzin **Marii Krüger** (1904-1999), pisarki, autorki książek dla dzieci i młodzieży;
- 8 IX** – 100. rocznica śmierci **Franciszka Gawełka** (1884-1919), etnografa;
- 10 IX** – 45. rocznica śmierci **Melchiora Wańkowskiego** (1892-1974), pisarza, reportera, publicysty;
- 11 IX** – 125. rocznica urodzin **Marii Kownackiej** (1894-1982), autorki książek dla dzieci i młodzieży; 200. rocznica śmierci **Jacka Idziego Przybylskiego** (1756-1819), poety, pisarza, krytyka literackiego, tłumacza pisarzy greckich i rzymskich: Homera, Wergiliusza i Owidiusza;
- 12 IX** – 90. rocznica śmierci **Józefa Kallenbacha** (1861-1929), historyka literatury polskiej, wydawcy;
- 13 IX** – 125. rocznica urodzin **Juliana Tuwima** (1894-1953), poety, tłumacza, współzałożyciela grupy „Skamander”;
- 15 IX** – 460. rocznica śmierci **Izabeli Jagiellonki**, córki Zygmunta Starego i Bony Sforzy, żony króla Węgier Jana Zápolyi (pochowanej w katedrze w Alba Iulia);
- 16 IX** – 145. rocznica śmierci **Maksymiliana Gierymskiego** (1846-1874), malarza;
- 17 IX** – 80. rocznica śmierci **Kazimierza Brokła** (1877-1939), historyka sztuki, muzeologa, kustosa zbiorów Pałacu Łazienkowskiego i Zamku Królewskiego w Warszawie;
- 18 IX** – 80. rocznica śmierci **Stanisława Ignacego Witkiewicza** (1885-1939), dramaturga, malarza, filozofa;
- 20 IX** – 80. rocznica śmierci **Tadeusza Dołęgi-Mostowicza** (1898-1939), pisarza, scenarzysty, dziennikarza, autora m.in. powieści „Znachor”;
- 21 IX** – 70. rocznica śmierci **Hanny Żurowskiej** (1905-1945), kurierki i łączniczki AK;
- 22 IX** – 140. rocznica urodzin **Edwarda Wittiga** (1879-1941), rzeźbiarza;

SEPTEMBRIE

- 1 IX** – 80 de ani de la **agresiunea hitleristă asupra Poloniei** (1939);
- 2 IX** – 190 ani de la nașterea lui **Jan Aleksander Fredro** (1829-1891), autor de comedii;
- 4 IX** – 210 ani de la nașterea lui **Juliusz Słowacki** (1809-1849), poet și dramaturg, un mare poet național al epocii romantismului;
- 6 IX** – 115 ani de la nașterea **Mariei Krüger** (1904-1999), scriitoare, autoare de cărți pentru copii și tineri;
- 8 IX** – 100 de ani de la moartea lui **Franciszek Gawełek** (1884-1919), etnograf;
- 10 IX** – 45 de ani de la moartea lui **Melchior Wańkiewicz** (1892-1974), scriitor, reporter, publicist;
- 11 IX** – 125 de la nașterea **Mariei Kownacka** (1894-1982), autoare de cărți pentru copii și tineri; 200 de ani de la moartea lui **Jacek Idzi Przybylski** (1756-1819), poet, scriitor, critic literar, traducător al autorilor greci și romani: Homer, Vergilius și Ovidius;
- 12 IX** – 90 de ani de la moartea lui **Józef Kallenbach** (1861-1929), istoric al literaturii polone, editor;
- 13 IX** – 125 de ani de la nașterea lui **Julian Tuwim** (1894-1953), poet, traducător, coîntemeietor al grupului poetic „Skamander”;
- 15 IX** – 460 de ani de la moartea **Izabelei de Jagiello**, fiica lui Sigismund I al Poloniei și a Bonei Sforza, soția regelui Ioan I Zápolya (înmormântată în catedrala din Alba Iulia);
- 16 IX** – 145 de ani de la moartea lui **Maksymilian Gierymski** (1846-1874), pictor;
- 17 IX** – 80 de la moartea lui **Kazimierz Brokl** (1877-1939), istoric al artei, muzeolog, custode de muzeu al colecțiilor Palatului Łazienki și al Castelului Regal din Varșovia;
- 18 IX** – 80 de ani de la moartea lui **Stanisław Ignacy Witkiewicz** (1885-1939), dramaturg, pictor, filozof;
- 20 IX** – 80 de ani de la moartea lui **Tadeusz Dołęga-Mostowicz** (1898-1939), scriitor, scenarist, jurnalist, autorul romanului „Vraciul”;
- 21 IX** – 70 de ani de la moartea **Hannei Żurowska** (1905-1945), curier și agent de legătură al Armatei Naționale;
- 22 IX** – 140 de ani de la nașterea lui **Edward Wittig** (1879-1941), sculptor;

23 IX – 110. rocznica urodzin **Stefanii Kossowskiej** (1909-2003), pisarki, publicystki, dziennikarki;
24 IX – 110. rocznica urodzin **Gerarda Ciolka** (1909-1966), architekta, konserwatora zabytkowych ogrodów w Wilanowie;
25 IX – 100. rocznica urodzin **Stanisława Hadyny** (1919-1999), kompozytora dyrygenta muzykologa, pisarza, założyciela Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”;
28 IX – 190. rocznica urodzin **Jana Kantego Działyńskiego** (1829-1880), bibliofila, wydawcy, mecenasa kultury;
30 IX – 15. rocznica śmierci **Zygmunta Kalużyńskiego** (1918-2004), publicysty, krytyka filmowego, eseisty.

PAŹDZIERNIK

1 X – 30. rocznica śmierci **Stanisławy Fleszarowej-Muskat** (1919-1989), powieściopisarki, poetki, publicystki i dramaturga;
2 X – 105. rocznica urodzin **Jana Nowaka-Jeziorańskiego** (1914-2005), polityka i dziennikarza, kuriera i emisariusza Komendy AK i Rządu RP w Londynie;
 10. rocznica śmierci **Marka Edelmana** (1922-2009), działacza politycznego i społecznego żydowskiego pochodzenia, kardiologa, jednego z przywódców powstania w getcie warszawskim;
4 X – 450. rocznica śmierci **Mikołaja Reja** (1505-1569), pisarza i tłumacza okresu renesansu;
5 X – 10. rocznica śmierci **Miry Jaworczakowej** (1917-2009), pisarki, autorki książek dla dzieci;
6 X – 130. rocznica urodzin **Marii Dąbrowskiej** (1889-1965), pisarki, publicystki, tłumaczki;
7 X – 40. rocznica śmierci **Jerzego Petersburskiego** (1895-1979), kompozytora;
8 X – 45. rocznica śmierci **Mariana Falskiego** (1881-1974), pedagoga, autora najpopularniejszego polskiego elementarza; 90. rocznica śmierci **Jacka Malczewskiego** (1854-1929), wybitnego malarza;
11 X – 240. rocznica śmierci **Kazimierza Pułaskiego** (1746-1779), generała, bohatera Stanów Zjednoczonych;
12 X – 110. rocznica urodzin **Haliny Rudnickiej** (1909-1982), pisarki, autorki książek dla młodzieży;
13 X – 10. rocznica śmierci **Mariana Kołodzieja** (1921-2009), artysty plastyka, scenografa;
14 X – 155. rocznica urodzin **Stefana Żeromskiego** (1864-1925), pisarza, publicysty;
15 X – 90. rocznica urodzin **Witolda Sobocińskiego** (1929), operatora filmowego oraz muzyka jazzowego;
17 X – 170. rocznica śmierci **Fryderyka Chopina** (1810-1849), najwybitniejszego polskiego kompozytora i pianisty;

23 IX – 110 ani de la nașterea **Stefaniei Kossowska** (1909-2003), scriitoare, publicistă, jurnalistă;
24 IX – 110 ani de la nașterea lui **Gerard Ciolek** (1909-1966), arhitect, restaurator al grădinilor din Wilanów;
25 IX – 100 de ani de la nașterea lui **Stanisław Hadyna** (1919-1999), compozitor, dirijor muzicolog, scriitor, fondatorul Ansamblului de Cântece și Dansuri „Śląsk”;
28 IX – 190 de ani de la nașterea lui **Jan Kanty Działyński** (1829-1880), bibliofil, editor, mecena al culturii;
30 IX – 15 ani de la moartea lui **Zygmunt Kalużyński** (1918-2004), publicist, critic de film, eseist.

OCTOMBRIE

1 X – 30 de ani de la moartea **Stanisławeii Fleszarowa-Muskat** (1919-1989), romancieră, poetă, publicistă și dramaturg;
2 X – 105 ani de la nașterea lui **Jan Nowak-Jeziorański** (1914-2005), politician și jurnalist, curier și emisar al Comandamentului Armatei Naționale și al Guvernului R.P. la Londra; 10 ani de la moartea lui **Marek Edelman** (1922-2009), militant politic și social de origine evreiască, cardiolog, unul din conducătorii revoltei din ghetoul de la Varșovia;
4 X – 450 de ani de la moartea lui **Mikołaj Rej** (1505-1569), scriitor și traducător al perioadei Renașterii;
5 X – 10 ani de la moartea **Mirei Jaworczakowa** (1917-2009), scriitoare, autoare de cărți pentru copii;
6 X – 130 de ani de la nașterea **Mariei Dąbrowska** (1889-1965), scriitoare, publicistă, traducătoare;
7 X – 40 de ani de la moartea lui **Jerzy Petersburski** (1895-1979), compozitor;
8 X – 45 de ani de la moartea lui **Marian Falski** (1881-1974), pedagog, autorul celui mai cunoscut abecedar polonez; 90 de ani de la moartea lui **Jacek Malczewski** (1854-1929), pictor remarcabil;
11 X – 240 de ani de la moartea lui **Kazimierz Pułaski** (1746-1779), general, erou al Statelor Unite;
12 X – 110 ani de la nașterea **Halinei Rudnicka** (1909-1982), scriitoare, autoare de cărți pentru tineri;
13 X – 10 ani de la moartea lui **Marian Kołodziej** (1921-2009), artist plastic, scenograf;
14 X – 155 de ani de la nașterea lui **Stefan Żeromski** (1864-1925), scriitor, publicist;
15 X – 90 de ani de la nașterea lui **Witold Sobociński** (1929), operator de film, muzician de jazz;
17 X – 170 ani de la moartea lui **Frederic Chopin** (1810-1849), cel mai remarcabil compozitor și pianist polonez;

18 X – 115. rocznica urodzin **Czesława Centkiewicza** (1904-1996), pisarza, podróżnika;
19 X – 35. rocznica śmierci **Jerzego Popieluszki** (1947-1984), księdza, duszpasterza NSZZ „Solidarność”, zamordowanego przez funkcjonariuszy SB, błogosławionego Kościoła Katolickiego;
20 X – 100. rocznica urodzin **Henryka Tomaszewskiego** (1919-2005), tancerza, choreografa, reżysera, pedagoga;
23 X – 70. rocznica śmierci **Stanisława Barabasa** (1857-1949), architekta, malarza, pedagoga;
24 X – 30. rocznica śmierci **Jerzego Kukuczki** (1948-1989), alpinisty i himalaisty;
25 X – 70. rocznica urodzin **Ireneusza Englera** (1949), reżysera filmów dokumentalnych;
26 X – 90. rocznica urodzin **Wandy Chotomskiej** (1929-2017), pisarki, autorki utworów dla dzieci i młodzieży;
27 X – 240. rocznica śmierci **Piotra Rzewuskiego** (1706-1779), hetmana polnego i hetmana wielkiego koronnego, wojewody podolskiego, a także pisarza;
29 X – 115. rocznica urodzin **Mieczysława Jastruna** (1904-1983), poety i eseisty;
30 X – 120. rocznica urodzin **Marii Kuncewiczowej** (1899-1989), pisarki.

18 X – 115 ani de la nașterea lui **Czesław Centkiewicz** (1904-1996), scriitor, călător;
19 X – 35 de ani de la moartea lui **Jerzy Popieluszko** (1947-1984), preot, capelan al „Solidarității” ucis de funcționarii Securității, fericit al Bisericii Catolice;
20 X – 100 de ani de la nașterea lui **Henryk Tomaszewski** (1919-2005), dansator, coregraf, regizor, pedagog;
23 X – 70 de ani de la moartea lui **Stanisław Barabasz** (1857-1949), arhitect, pictor, pedagog;
24 X – 30 de ani de la moartea lui **Jerzy Kukuczka** (1948-1989), alpinist și himalaist;
25 X – 70 de ani de la nașterea lui **Ireneusz Engler** (1949), regizor de filme documentare;
26 X – 90 de ani de la nașterea **Wandei Chotomska** (1929-2017), scriitoare, autoare de creații pentru copii și tineri;
27 X – 240 de ani de la moartea lui **Piotr Rzewuski** (1706-1779), marele hatman și hatman de câmp al Coroanei, voievod de Podolia, precum și scriitor;
29 X – 115 de la nașterea lui **Mieczysław Jastrun** (1904-1983), poet și eseist;
30 X – 120 de ani de la nașterea **Mariei Kuncewiczowa** (1899-1989), scriitoare.

Pismo Związku Polaków w Rumunii | Revista Uniunii Polonezilor din România

POLONUS

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5

720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

e-mail: redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

Redaktor naczelny

Redactor șef

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Kolektyw redakcyjny

Colectivul de redacție

Barbara Breabăn

Iuliana Agneșca Dascălu

Ilona Biseada

DTP | Druk | Tipar

Przedsięwzięcie jest współfinansowane przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”
ze środków otrzymanych od Kancelarii Senatu w ramach sprawowania opieki
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą.

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

**STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”**

MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
STANISŁAW KARCZEWSKI

Warszawa, dnia 27 sierpnia 2019 roku.

Do Uczestników
Dni Polskich
w Suczawie

Do Uczestników

Dziękuję za wystosowane zaproszenie do udziału w Dniach Polskich na Bukowinie.
Z żalem informuję, że z powodu wcześniejszych zobowiązań natury służbowej nie mogę spędzić z Państwem tego czasu radości i spotkań z polską i polonijną nauką i kulturą.

Jestem pewien, że Dwudzieste Pierwsze Dni Polskie w Suczawie oraz Polonijne Dożynki w Nowym Sokołcu są wydarzeniami, na które cała rumuńska Polonia czekała przez dwanaście miesięcy. Rokrocznie organizowane spotkania polonijne w Rumunii, dobrze już znane i lubiane przez mieszkańców pięknej Bukowiny.

Jestem też pewien, że dzięki pracy Organizatorów i zapałowi Uczestników wszystkie zaplanowane atrakcje zgodne będą z Państwa oczekiwaniami. Żywię nadzieję, że dzięki uczestnictwu w Dniach Polskich oraz Polonijnych Dożynkach potomkowie Polaków zamieszkujący Rumunię odnowią i pogłębią więź z Macierzą, wciąż bardziej poszukując kontaktu z Polską. Pamiętajcie: Polaków i ich potomków jest na świecie sześćdziesiąt milionów. Niech świadomość tego faktu będzie tyleż miła, ile zobowiązująca do tym lepszego reprezentowania polskiego dziedzictwa w społecznościach, w których zamieszkujecie.

Serdecznie dziękuję Organizatorom za pracę i serce włożone w przygotowanie Dni Polskich oraz Polonijnych Dożynek. Uczestnikom życzę niezapomnianych wrażeń, owocnych dyskusji i dobrej zabawy.

2
Stanisław Karczewski

Mareşalul Senatului R.P. Stanisław Karczewski
Către participanții la Zilele Culturii Polone desfășurate la Suceava
Stimate Doamne, Stimați Domni,

Varşovia, 27 august 2019

Vă mulțumesc pentru invitația adresată de a participa la Zilele Culturii Polone în Bucovina.

Cu părere de rău vă informez că datorită recentelor obligații de serviciu nu pot petrece alături de Dumneavoastră acest timp de bucurie și de întâlnire cu știința și cultura poloneză și a diasporei poloneze.

Sunt convins că a XXI-a ediție a Zilelor Culturii Polone de la Suceava, precum și Sărbătoarea Roadelor la Solonețu Nou sunt evenimente pe care diaspora poloneză din România le așteaptă un an întreg. Aceste întâlniri anuale sunt deja foarte cunoscute și apreciate de locuitorii frumoasei Bucovine.

Sunt sigur că datorită efortului organizatorilor și al entuziasmului participanților toate activitățile planificate vor fi conform așteptărilor Dumneavoastră. Sper că datorită participării la Zilele Culturii Polone și la Sărbătoarea Roadelor, urmașii polonezilor care trăiesc în România reînnoiesc și adâncesc legătura cu Patria Mamă, căutând încontinuu contactele tot mai strânse cu Polonia. Vă rog să țineți minte: în lume trăiesc șazezeci de milioane de polonezi și urmași ai acestora. Conștiința acestui fapt să fie pe cât de plăcută și să vă oblige la o cât mai bună reprezentare a patrimoniului polonez în societățile în care locuiți.

Mulțumesc din inimă organizatorilor pentru munca și sufletul depus în pregătirea Zilelor Culturii Polone și a Sărbătorii Roadelor. Participanților le doresc impresii de neuitat, discuții fructuoase și petrecere frumoasă.

Cu respect,
Stanisław Karczewski

